BUDINO UČENJE

Izdavač © 1966 **BUKKYO DENDO KYOKAI**

Bilo koji deo ove knjige može se citirati bez traženja dozvole. Jedino molimo da se pripiše **BUKKYO DENDO KYOKAI**, TOKIO, i da nam se pošalje kopija publikacije. Hvala.

BUKKYO DENDO KYOKAI
(Fondacija za unapređenje Budizma)
3-14, 4-chome, Shiba
Minato-ku, Tokyo, Japan, 108
Tel: (03) 455-5851

Drugo izdanje 1986

Štampa
Kosaido Printing Co., Ltd.
Tokio, Japan

Budina Mudrost je golema kao okean, a njegov Duh je pun beskrajne Milosti.

Buda nema obličja već se prikazuje kroz Vrlinu i vodi nas svojim iskrenim Milosrđem.

Ova knjiga je vredna zato što sadrži bit Budinog učenja, kako je ono zapisano u preko pet hiljada knjiga. Ovo učenje je bilo sačuvano i prenošeno tokom više od dvadeset pet vekova, širilo se po svetu, prevazilazeći sve rasne i geografske granice.

Budine reči, sadržane u ovoj knjizi, odnose se na sve vidove ljudskog života i daju im smisao.

DAMAPADA

Pobeda rađa mržnju; poraženi živi u bolu. Miroljubivi žive srećno, odričući se pobede i poraza. (*Damapada* 201)

Glad je najteža bolest, telo je najveće zlo; spoznajući to tako kako je, mudri spoznaju vrhunsko blaženstvo sreće. (*Damapada* 203)

Odsecite svoje žudnje kao da su lotosi u jesen. Negujte Stazu Mira. Blagosloveni propoveda vrhunsko blaženstvo sreće. (*Damapada* 285)

Teško je roditi se kao čovek, teško je živeti kao smrtnik, teško je čuti Vrhovnu Istinu, teško je videti Budu. (*Damapada* 182)

Teško je naći pravog čoveka. On se ne rađa svuda. Porodica u kojoj se rodi tako mudar čovek, srećno će napredovati. (*Damapada* 193)

Srećno da je rođenje Bude, srećno učenje Uzvišene Doktrine, srećno jedinstvo Samge, srećni napori ujedinjenih. (*Damapada* 194)

SADRŽAJ

BUDA

Prva glava Šakjamuni Buda 2
I. Budin život 2
II. Budino poslednje učenje 10
Druga glava Večni i slavljeni Buda 15
I. Njegovo milosrđe i zaveti 15
II. Budino oslobođenje i spas za sve nas 19
III. Večni Buda 22
Treća glava Budin oblik i njegove Vrline 25
I. Tri vida Budinog tela 25
II. Budino pojavljivanje 29
III. Budine Vrline 32

DARMA

Prva glava Uzročnost 38
I. Četvorostruka Uzvišena Istina 38
II. Uzročnost 41
III. Zavisnost nastajanja 42
Druga glava Teorija o samo-mislenosti i Pravom Stanju Stvari 46
I. Nepostojanost i bezličnost 46
II. Teorija samo-mislenosti 49
III. Pravo Stanje Stvari 52

IV. Srednji Put 57
Treća glava Budina priroda 65
I. Um čistote duha 65
II. Budina priroda 71
III. Budina priroda i bezličnost 75
Četvrta glava Ljudske nečistote 81
I. Ljudska priroda 81
II. Čovekova priroda 88
III. Ljudski život 90
IV. Stvarnost ljudskog života 95
Peta glava Oslobođenje što ga nudi Buda 102
I. Zaveti Amide Bude 102
II. Zemlja Čistote Amida Budina 110

NAČIN IZVRŠAVANJA

Prva glava Način pročišćavanja 116
I. Proćišćavanje misli 116
II. Dobar način ponašanja 123
III. Učenje u prastarim pričama 134
Druga glava Praktičan način dostizanja 150
I. Traganje za Istinom 150
II. Način vežbanja 163
III. Put vere 176
IV. Svete izreke 184

BRATSTVO

Prva glava Dužnosti Bratstva 194
I. Braća beskućnici 194
II. Sledbenici koji nisu sveštenici 200
Druga glava Praktičan vodič ka pravom načinu življenja ... 212
I. Porodični život 212
II. Život žena 222
III. U službi 230
Treća glava Građenje Budine Zemlje 240
I. Sklad Bratstva 240
II. Budina Zemlja 248
III. Oni koji su primili milost u Budinoj zemlji 253
Izvori za „Budino učenje" 259

DODATAK

I. Kratka istorija Budizma 272
II. Prenošenje Budinog učenja 282
III. Istorija „Budinog učenja" 285
IV. Indeks „Budinog učenja" 287
V. Rečnik sanskrita 297
VI. Angutara Nikaja 305
Fondacija za unapređenje Budizma i rasprostranjenost „Budinog učenja" 306

BUDA

PRVA GLAVA

ŠAKJAMUNI BUDA

I

BUDIN ŽIVOT

1. Pripadnici plemena Šaki živeli su duž reke Rohini, koja teče među južnim obroncima Himalaja. Njihov kralj Šudodana Gautama je osnovao svoju prestonicu u Kapilavastu, gde je sagradio ogroman dvorac i vladao mudro, uz zahvalnost svoga naroda.

Kraljičino ime je bilo Maja. Ona je bila kći kraljevog strica, koji je i sam bio kralj susedne oblasti istog plemena Šaki.

Dvadeset godina oni nisu imali dece. Ali jedne noći kraljica Maja usni čudan san, u kome vide belog slona kako joj ulazi u utrobu sa desne strane njezinih grudi, i ona zatrudne. Kralj i narod su sa nestrpljenjem iščekivali rođenje kraljevskog deteta. U skladu sa njihovim običajima, kraljica je pošla da se porodi u domu svojih roditelja, i na tom putu, po prekrasnom prolećnom suncu, ona zastade da se odmori u vrtu Lumbini.

Svuda oko nje bilo je Ašoka cvetova. Očarana, ona ispruži svoju desnu ruku da uzbere jednu granu, i u taj čas rodi se princ. Sve je izražavalo svoju iskrenu zadivljenost uzvišenošću kraljice i njenog kraljevskog deteta. Nebo i zemlja su se radovali. Ovaj nezaboravni dan beše osmi dan Aprila.

Neizmerna je bila kraljeva sreća i on nazva dete Sidarta, što znači „Ispunjenje svih želja".

2. Ali u kraljevoj palati sreću je ubrzo zamenila tuga, jer je posle nekoliko dana prelepa kraljica Maja iznenada umrla. Njena mlađa sestra, Mahaprađapati, postade detetova pomajka i podiže ga sa ljubavlju i pažnjom.

Pustinjak po imenu Asita, koji je živeo u obližnjim planinama, primetio je oreol oko dvora. Tumačeći ga kao dobar predznak, on siđe u palatu i dete mu bi pokazano. On tada proreče: „Ako ovaj princ ostane u palati, kada odraste postaće veliki kralj i pokoriće ceo svet. Ali ako se odrekne dvorskog života i prigrli verski život, postaće Buda, postaće Spasitelj sveta."

U početku je Kralj bio zadovoljan ovim predskazanjem, ali kasnije je počeo da brine da bi njegov sin jedinac mogao da napusti palatu i postane pustinjak-beskućnik.

Šakjamuni Buda

Kada je navršio sedam godina, Princ započe sa časovima iz civilnih i vojnih veština, ali su njegove misli više težile drugim stvarima. Jednog prolećnog dana on iziđe iz dvora sa svojim ocem. Zajedno su posmatrali seljaka kako ore, kada on primeti pticu kako se obrušava ka zemlji i odnosi malog crva koga je seljakov plug izbacio na površinu. Princ sede u senku jednog drveta i razmišljaše o tome, mrmljajući sam za sebe:

„Avaj! Da li sva živa bića ubijaju jedno drugo? ”

Princ, koji bejaše izgubio svoju majku tako brzo po rođenju, bio je duboko potresen nesrećom ovih malih stvorenja.

Ova duhovna rana bivala je sve dublja, iz dana u dan, kako je Princ rastao; kao mali ožiljak na mladom drvetu, patnja ljudskog života sve dublje i dublje se urezivala u njegov um.

Kralj se sve više brinuo, prisećajući se pustinjakovog proročanstva, i pokušavao je na sve moguće načine da razveseli Princa i usmeri njegove misli u drugom pravcu. Kralj je organizovao Prinčevo venčanje, kada je ovome bilo devetnaest godina, sa Princezom Jašodarom, koja je bila kći Suprabude, gospodara Devadaha Dvorca i brata pokojne Kraljice Maje.

3. Tokom deset godina, u raznim paviljonima, Prolećnom, Jesenjem, ili Kišnog perioda, Princ je bio okružen muzikom, igrom i zadovoljstvima, ali njegove misli su se uvek vraćale problemu patnje, kada bi setno pokušavao da shvati istinsko značenje čovekovog života.

„Udobnosti palate, ovo zdravo telo, ova vesela mladost – šta sve to meni znači? " – razmišljao je. „Jednoga dana možemo se razboleti, ostariti; od smrti se ne može pobeći. Svi razumni ljudi bi trebalo da odbace obest mladosti, zdravlja, postojanja.

„Čovek koji se bori za opstanak spontano traga za nečim od vrednosti. Postoje dva načina posmatranja – ispravan i pogrešan način. Ako čovek gleda pogrešnim načinom, on spoznaje da su bolest, starost i smrt neizbežni, ali on traga među samim ispraznim i prolaznim stvarima.

„Ako posmatra ispravno, spoznaje pravu prirodu bolesti, starosti i smrti, i traga za značenjem u njima, koje prevazilazi sve ljudske patnje. U mom životu punom zadovoljstva, izgleda da ja sve posmatram na pogrešan način."

4. Tako se nastavljaše duhovna borba u Prinčevim mislima sve dok mu se ne rodi jedino dete, Rahula, kada je njemu bilo 29 godina. Ovo je, izgleda, dovelo stvari do vrhunca, jer tada on odluči da napusti palatu i da potraži rešenje svog duševnog nemira u beskućničkom životu prosjaka. On napusti zamak jedne noći samo u pratnji svog vozara, Čandaka, i svog omiljenog konja, snežnobelog Kantaka.

Njegovo mučenje nije se prekinulo i mnogi su ga đavoli stavljali na probu, govoreći: „Bolje bi bilo da se vratiš u zamak, jer će ceo svet uskoro biti tvoj." Ali on je odgovarao đavolu da on ne želi ceo svet. I tako je obrijao glavu i zaputio se ka jugu, noseći prosjačku zdelu u ruci.

Princ je prvo posetio pustinjaka Bagavu i posmatrao njegove isposničke vežbe. Zatim je otišao do Arada Kalama i Udraka Ramaputre da nauči njihove načine postizanja nirvane kroz meditaciju; ali pošto ih je neko vreme upražnjavao, shvatio je da ga to neće dovesti do Prosvetljenosti. Najzad ode u zemlju Magade i započe isposnički život u šumama Uruvilva na obalama reke Nairanđana, koja teče pored Zamka Gaja.

5. Njegove vežbe bejahu nezamislivo stroge. Podsticao je sam sebe mišlju da „nijedan isposnik u prošlosti ni u sadašnjosti, niti i jedan u budućnosti, nije nikada vežbao niti će vežbati revnosnije od mene."

Ipak Princ još uvek nije mogao da shvati svoj cilj. Posle šest godina provedenih u šumi, on napusti isposnički život. On se okupa u reci i prihvati zdelu mleka iz ruke Suđate, devojke koja je živela u susednom selu. Pet drugova koji su živeli sa Princom tokom šest godina njegovih isposničkih vežbi, bili su zapanjeni spoznajom da je on mogao da prihvati mleko iz devojačke ruke; smatrali su ga uniženim i napustili ga.

Tako Princ ostade sam. Još uvek je bio slab, ali rizikujući da izgubi život, on se prihvati još jednom meditacije, govoreći sebi: „Neka se krv iscrpi, neka meso istruli, neka se kosti raspadnu, ali ja neću napustiti ovo mesto dok ne nađem svoj put do Prosvetljenosti."

To je bila žestoka i neopisiva borba, za njega. Bio je očajan i ispunjen zbunjujućim mislima; mračne senke nadvile su se nad njegov duh, i bio je opkoljen svim mogućim đavoljim iskušenjima.

Pažljivo i strpljivo ih je ispitivao, jedno po jedno, i odbacio ih sve. Bila je to zaista teška borba, koja je oslabila njegovu krv, učinila da mu se telo raspada i kosti pucaju.

Ali kada se jutarnja zvezda pojavila na istočnom nebu, bitka je bila završena, a Prinčev um bistar i svetao, kao dan koji je svitao. Najzad je pronašao stazu ka Prosvetljenosti. Beše to osmog decembra, kada tridesetpetogodišnji Princ postade Buda.

6. Od toga doba Princ je bio poznat pod raznim imenima: neki su o njemu govorili kao o Budi, Savršeno Prosvetljenome, Tathagata; drugi su o njemu govorili kao o Šakjamuni, Mudracu iz plemena Šakja; treći su ga nazivali Širom sveta poštovanim.

On najpre ode do Mrigadava u Varanasi, gde su boravila petorica prosjaka koji su živeli sa njim tokom šest godina njegovog isposničkog života. Oni su ga najpre izbegavali, ali pošto su razgovarali sa njim, oni poverovaše u njega i postadoše njegovi prvi sledbenici. Zatim on ode do zamka Rađagriha i pridobi kralja Bimbisara, koji mu je uvek bio prijatelj. Odatle krenu po zemlji, živeći od milostinje i učeći ljude da prihvate njegov način života.

Ljudi su mu se odazivali kao što žedan traži vodu, a gladan hranu. Dva velika učenika, Sariputra i Mandgaljajana, i dve hiljade njihovih sledbenika, pristupiše Budi.

Kralj Šudodana, Budin otac, najpre ostade po strani, pateći još uvek u sebi zbog sinovljeve odluke da napusti palatu, ali zatim postade njegov verni učenik. Mahaprađapati, Budina maćeha, Princeza Jašodhara, njegova žena, i svi članovi klana Šakja krenuše njegovim stopama. I mnogi drugi postadoše njegovi odani i verni sledbenici.

7. Četrdeset i pet godina išao je Buda po zemlji, propovedajući i nagovarajući ljude da slede njegov način života. Ali kada mu je bilo osamdeset, razbole se u Vaisaliju, na svom putu iz Rađagriha u Šravasti, i proreče da će kroz tri meseca preći u Nirvanu. Pa ipak, i dalje je putovao dok nije stigao do Pave, gde se ozbiljno razbole od neke hrane koju mu je ponudio Čunda, kovač. Konačno, uprkos jakim bolovima i slabosti, on stiže do šume koja je oivičavala Kusinagaru.

Ležeći između dva velika sala drveta, nastavio je da uči svoje učenike do poslednjeg trenutka. Tako je dostigao savršeni mir, pošto je završio svoj zadatak, kao najveći učitelj ovoga sveta.

8. Budino telo su spalili njegovi prijatelji u Kusinagari, pod nadzorom njegovog omiljenog učenika Ananda.

Sedam susednih vladara, kao i Kralj Ađatasatru, zahtevali su da se Budin prah podeli među njima. Kralj Kusinagare je najpre to odbio i prepirka je pretila da se pretvori u rat; ali, po savetu mudrog čoveka po imenu Drona, kriza je prošla, a pepeo je bio podeljen između osam velikih zemalja. Pepeo sa pogrebne lomače, kao i zemljani ćup u kome su bili ostaci, dodeljeni su drugoj dvojici vladara, da bi bili jednako počastvovani. Izgrađene su visoke kule u spomen Budi, u koje su pohranjeni njegovi ostaci i pepeo.

II

BUDINO POSLEDNJE UČENJE

1. Pod sala drvećem u Kusinagari, u svojim poslednjim rečima upućenim učenicima, Buda je rekao:

„Učinite od sebe svetlost. Oslonite se na sebe; nemojte da se uzdate ni u koga drugog. Učinite od moga učenja vašu svetlost. Oslonite se na njega; nemojte da se uzdate ni u koje drugo učenje.

„Razmislite o svome telu. Razmislite o njegovoj bludnosti. Znajući da su i njegov bol i njegovo uživanje podjednako uzroci

patnje, kako možete popuštati njegovim željama? Razmislite o svome „biću". Razmislite o njegovoj prolaznosti; kako se možete obmanjivati u vezi s njim i gajiti u sebi oholost i sebičnost, znajući da to sve mora završiti neizbežnom patnjom. Razmotrite sva vića; možete li među njima da nađete ijedno besmrtno biće? Zar nisu sva ona samo složene celine, koje će se, pre ili kasnije, raspasti i rasuti? Nemojte da vas zbuni sveobuhvatnost patnje, već sledite moje učenje, čak i posle moje smrti, i oslobodićete se bola. Učinite to i zaista ćete biti moji učenici."

2. „Učenici moji, učenje koje sam vam predao ne sme nikada da bude zaboravljeno ili napušteno. Treba uvek da se čuva, da se o njemu misli, treba da se sprovodi. Ako sledite ovo učenje uvek ćete biti srećni.

„Cilj učenja je da vladate svojom sopstvenom dušom. Čuvajte svoju dušu od pohlepe, i sačuvaćete svoje ponašanje ispravnim, vaše misli čistim i vaše reči vernim. Misleći stalno o prolaznosti vašeg života, bićete sposobni da odolite pohlepi i besu, bićete sposobni da izbegnete sva zla.

„Ako shvatite da su vaše misli u iskušenju i zapretene požudom, morate potisnuti i kontrolisati iskušenje, morate biti gospodari sopstvene duše.

„Čovekova duša može od njega da stvori Budu ili ga može pretvoriti u zver. Zaveden grehom, čovek može da postane nečastivi; prosvetljen, čovek može da postane Buda. Zato, vladajte svojom dušom i ne dozvolite joj da skrene sa pravog puta."

3. „Treba da se međusobno poštujete, da sledite moje učenje i da se uzdržavate od prepirki; ne treba da odbijate jedni druge, kao voda i ulje, već da se, kao voda i mleko mešate.

„Razmišljinjte zajedno, učite zajedno, sprovodite moje učenje zajedno. Ne trošite vaše duše u dokolici i prepirci. Uživajte u cvetu Prosvetljenosti, u njegovoj sezoni, i žanjite plodove pravoga puta.

„Učenje koje sam vam predao, stekao sam i sâm prateći taj put. Treba da sledite ovo učenje i da se priklonite njegovom duhu u svakoj situaciji.

„Ako ga zapostavite, znači da me nikada zapravo niste sreli. To znači da ste daleko od mene, čak i ako ste zapravo sa mnom; ali ako prihvatite i sprovodite moje učenje, onda ste vrlo blizu mene, pa čak i ako ste daleko."

4. „Učenici moji, moj kraj se približava, naš rastanak je blizu, ali

nemojte žaliti. Život je stalna promena; niko ne može da izbegne smrt tela. To ću sada i ja sam pokazati sopstvenom smrću, moje telo će se raspasti kao dotrajale taljige.

„Nemojte uzalud žaliti, već shvatite da ništa nije stalno i spoznajte odatle ispraznost ljudskog života. Nemojte gajiti bezvrednu nadu da ono što je promenjivo može da postane nepromenjivo.

„Đavo ovozemaljskih želja uvek traži priliku da prevari dušu. Ako zmija živi u vašoj sobi, a vi želite da imate miran san, morate je prvo izbaciti.

„Morate raskinuti okove ovozemaljskih strasti i odbaciti ih, kao što biste uradili sa zmijom. Morate potpuno da zaštitite svoj sopstveni um."

5. „Učenici moji, moj poslednji trenutak je došao, ali ne zaboravite da je smrt samo kraj fizičkog tela. Telo su rodili roditelji, a održavala ga je hrana; isto je tako neminovna bolest i smrt.

„Ali pravi Buda nije ljudsko telo: – on je Prosvetljenje. Ljudsko telo mora da umre, ali Mudrost i Prosvertljenje će postojati

zauvek u istini Darme, i u sprovođenju Darme. Onaj koji vidi samo moje telo, ne vidi stvarno mene.

„Posle moje smrti, Darma će biti vaš učitelj. Sledite Darmu i bićete verni meni.

„Tokom poslednjih četrdeset pet godina moga života, nisam ništa odbio od moga učenja. Nema nikakvog tajnog učenja, ni skrivenog značenja; sve je bilo predavano, otvoreno i jasno. Dragi moji učenici, ovo je kraj. Ubrzo ću preći u Nirvanu. Ovo je moje zaveštanje."

DRUGA GLAVA

VEČNI I SLAVLJENI BUDA

I

NJEGOVO MILOSRĐE I ZAVETI

1. Budin duh je duh velike ljubavi, blagosti i milosrđa. Duh velike ljubavi i blagosti je onaj koji teži da spase sve ljude, na svaki mogući način. Duh velikog milosrđa je onaj koji ga goni da boluje bolešću ljudi, da pati njihovom patnjom.

„Vaša patnja je moja patnja, a vaša sreća je moja sreća", rekao je Buda, i, kao što majka uvek voli svoje dete, On to ne zaboravlja ni za trenutak, jer u prirodi Bude je da bude milosrdan.

Budin milosrdni duh je podstaknut ljudskim potrebama; čovekova vera je odgovor na ovaj duh, i vodi ga Prosvetljenju, baš kao što majka ostvaruje svoje materinstvo voleći svoje dete; tada se dete, reagujući na ovu ljubav, oseća sigurnim i opuštenim.

Večni i slavljeni Buda

Pa ipak, ljudi ne shvataju ovaj Budin duh i nastavljaju da pate od zabluda i želja koje proizilaze iz njihovog neznanja; oni pate zbog svojih sopstvenih dela, nagomilanih kroz ovozemaljske strasti, i lutaju unaokolo, među planinama opsene, sa teškim bremenom svojih zlih dela.

2. Nemojte misliti da se Budino milosrđe odnosi samo na ovaj život, ne, ono je samo ispoljavanje bezvremenskog milosrđa večnog Bude, koji dela od pamtiveka, kada je čovečanstvo zabludelo, zahvaljujući svom neznanju.

Večni Buda se uvek pojavljuje pred ljudima u svojim najprijateljskijim oblicima, i donosi im najmudrije načine oslobođenja.

Šakjamuni Buda, rođen kao Princ među svojim Šakjasaplemenicima, napustio je udobnost svoga doma, da bi živeo asketskim životom. Kroz vežbe tih meditacija shvatio je Prosvetljenje. On je propovedao Darmu (učenje) među svojim prijateljima i na kraju ga prikazao svojom zemaljskom smrću.

Budin rad je večan, kao što je i ljudsko neznanje beskrajno; i kao što je dubina neznanja bez dna, tako je i Budino milosrđe bezgranično.

Kada je Buda odlučio da raskrsti sa ovozemaljskim životom, položio je tri zaveta: 1) Da spase sve ljude; 2) Da se odrekne svih ovozemaljskih želja; 3) Da izuči sva učenja i da postigne savršeno Prosvetljenje. Ovi zaveti su bili dokaz ljubavi i milosrđa, što je osnova Budine prirode.

3. Buda je najpre naučio sebe da izbegne greh ubijanja bilo kog živog bića, želeo je da svi ljudi spoznaju blaženstvo dugog života.

Buda je sebe naučio da izbegne greh krađe, želeo je da svi ljudi imaju sve što im je potrebno.

Buda je izvežbao sebe da izbegne greh večite preljube, želeo je da svi ljudi mogu da spoznaju blaženstvo čistog duha i da ne pate od nezajažljivih želja.

Buda je, stremeći svome savršenstvu, izvežbao sebe da ostane daleko od svih obmana, želeo je da svi ljudi mogu da spoznaju mir duše, koji nastaje onda kada se govori istina.

Naučio je sebe da izbegne ogovaranje, želeo je da svi ljudi spoznaju zadovoljstvo prijateljstva.

Večni i slavljeni Buda

Trudio se da izbegne iskorišćavanje drugih, i želeo je da svi mogu da imaju spokojan duh, da žive u miru sa drugima.

Klonio se beskorisnih priča, i želeo je da svi mogu da spoznaju blaženstvo saosećajnog razumevanja.

Buda je, stremeći svom savršenstvu, oslobodio sebe pohlepe, i ovim čestitim činom želeo je da i svi ljudi spoznaju spokojstvo koje prati ovo oslobođenje.

Trudio se da izbegne bes, i želeo je da svi ljudi vole jedni druge.

Težio je da izbegne neznanje, i želeo je da svi ljudi mogu da shvate i da se ne oglušuju o zakon uzročnosti.

Tako Budino milosrđe nadkriljuje sve ljude i njegova stalna briga je zarad njihove sreće. On voli ljude kao što roditelji vole svoju decu, i želi im najveće blaženstvo, da budu sposobni da zađu iza ovog okeana života i smrti.

II

BUDINO OSLOBOĐENJE I SPAS ZA SVE NAS

1. Vrlo je teško da reči, koje je Buda izgovarao na dalekim obalama Prosvetljenja, stignu do ljudi koji se još bore u svetu zablude; zato se Buda sâm vraća na ovaj svet i koristi svoje načine spasenja.

„Sada ću vam ispričati jednu alegoriju", rekao je Buda. „Jednom je živeo bogataš, čiju je kuću zahvatio požar. Taj čovek nije bio kod kuće, i, kada se vratio, video je da su njegova deca bila tako zaneta igrom, da nisu primetila vatru i još uvek su bila u kući. Otac je uzviknuo: ‚Izlazite, deco! Izađite iz kuće! Brzo!' Ali, deca se nisu obazirala na njega.

„Uznemireni otac je ponovo uzviknuo: 'Deco, evo imam prekrasnih igračaka; izađite iz kuće i uzmite ih!' Odazivajući se njegovom pozivu ovoga puta, deca su istrčala iz kuće u plamenu."

Ovaj svet je kuća u plamenu. Ljudi, nesvesni da kuća gori, u opasnosti su da izgore, pa Buda, u svom milosrđu, smišlja načine da ih spase.

2. Buda je rekao: „Ispričaću vam još jednu alegoriju. Bio jednom sin jedinac u bogataša, koji napusti svoj dom i zapade u krajnju bedu.

„Otac otputova daleko u potragu za svojim sinom, ali mu izgubi traga. Učinio je sve što je mogao da nađe sina, ali uzalud.

„Mnogo godina kasnije, njegov sin, sada sušta jad i beda, zaluta blizu mesta gde je živeo njegov otac.

„Otac odmah prepoznade svoga sina i posla svoje sluge da dovedu skitnicu kući; ovaj beše zapanjen veličanstvenim izgledom palate. Uplaši se da ga sluge ne obmanjuju i ne htede da ide s njima. Nije shvatio da je to bio njegov otac.

„Otac ponovo posla svoje sluge da mu ponude nešto novca da postane sluga u domaćinstvu njihovog bogatog gospodara. Sin prihvati ponudu, vrati se s njima očevoj kući i postade sluga.

„Otac ga je postepeno unapređivao, sve dok mu u zaduženje nije dodelio brigu o celom imanju i blagu, ali sin još uvek ne prepozna svog rođenog oca.

„Otac je bio zadovoljan sinovljevom vernošću, i, kako mu se približio kraj, okupi svoje rođake i prijatelje i reče im: ‚Prijatelji, ovo je moj sin jedinac, sin za kojim sam tragao godinama. Od danas svo moje bogatstvo i imanje pripadaju njemu.'

„Sin bejaše iznenađen očevim priznanjem, i reče: ‚Ne samo da sam našao oca, već je svo ovo blago i imanje sada moje.' "

Bogataš iz ove alegorije predstavlja Budu, a odbegli sin, sve ljude. Budino milosrđe nadkriljuje sve ljude, ljubavlju oca prema svome jedincu. U toj svojoj ljubavi, on postiže najbolje načine kako da ih vodi, uči i obogati blagom Prosvetljenja.

3. Baš kao što kiša pada na svo rastinje, tako se i Budino milosrđe pruža nad svim ljudima. I kao što različite biljke imaju različite koristi od iste kiše, tako su i ljudi, različitih priroda i uslova života, na različite načine blagosloveni.

4. Roditelji vole svoju decu, ali svoju ljubav izražavaju izuzetnom nežnošću prema bolesnom detetu.

Budino milosrđe je jednako prema svim ljudima, ali se ispoljava posebnom brižnošću prema onima, koji zbog svog neznanja moraju

da nose teži teret zla i patnje.

Sunce se rađa na istočnom nebu, i razgoni tamu sa zemlje, podjednako u svim delovima sveta. Tako i Budino milosrđe okružuje sve ljude, ohrabrujući ih da čine dobro i vodeći ih protiv zla. Tako, On razgoni tamu neznanja i vodi ljude do Prosvetljenja.

Buda je otac u svome milosrđu i majka u svojoj brižnoj ljubavi. U svome neznanju i robovanju ovozemaljskim željama, ljudi često delaju sa preteranom žestinom. Buda je takođe žestok, ali iz milosrđa prema svim ljudima. Oni su bespomoćni bez Budinog milosrđa i moraju da prihvate njegove puteve spasenja kao njegova deca.

III

VEČNI BUDA

1. Obični ljudi veruju da je Buda bio rođen kao princ, i da je spoznao put do Prosvetljenosti kao prosjak; u stvari, Buda je uvek postojao, u svetu koji je bez kraja i početka.

Kao Večni Buda, on je poznavao sve ljude i koristio sve načine spasenja.

Nema lažnosti u Večnoj Darmi koju je Buda širio, jer on poznaje sve stvari na svetu onakve kakve su, i on ih pokazuje svim ljudima.

Zaista je teško shvatiti svet onakvim kakav jeste, jer, iako se čini istinitim, on to nije, iako se čini lažnim, on to nije. Obični ljudi ne mogu spoznati istinu sveta.

Jedino Buda istinski i potpuno poznaje svet onakav kakav jeste i on nikada ne kaže da je istinit ili lažan, dobar ili zao. On jednostavno opisuje svet onakav kakav jeste.

Buda nas uči da: „Svi ljudi treba da neguju korene vrlina, u saglasnosti sa svojom prirodom, svojim delima i svojim verovanjima." Ovo učenje prevazilazi svaku potvrdu ili negaciju ovoga sveta.

2. Buda ne uči samo svojim rečima, već i svojim životom. Iako je njegov život beskonačan, da bi poučio pohlepne ljude, nužno se služi smrću.

Dok je neki lekar bio na putu, njegova deca su, greškom, popila otrov. Kada se lekar vratio, primetio je da im je zlo i

pripremio im je protivotrov. Deca koja nisu bila teško otrovana prihvatila su lek i ozdravila, ali druga su bila u tako teškom stanju da su odbila da uzmu lek.

Lekar, podstaknut očinskom ljubavlju prema svojoj deci, odlučio se na očajnički korak, da natera decu da se izleče. On im reče: „Moram da otputujem na dug put. Star sam i svaki čas mogu da umrem. Dok sam sa vama, ja mogu da se brinem o vama, ali ako umrem vama će biti sve gore i gore. Ako čujete da sam umro, preklinjem vas da uzmete protivotrov i izlečite se od ovog podmuklog trovanja." Zatim je otputovao na dug put. Posle nekog vremena, on posla glasnika svojoj deci da ih obavesti o svojoj smrti.

Kada su primila vest, deca su bila duboko potresena očevom smrću i spoznajom da više neće moći da uživaju blagodeti njegove blagonaklone brige. Sećajući se njegovog zahteva pri oproštaju, osećajući se nesrećnim i bespomoćnim, uzela su lek i oporavila se.

Ljudi ne smeju da osuđuju prevaru ovog oca-lekara. Buda je kao taj otac. On, takođe, koristi privid života i smrti, da bi spasao ljude koji su se upleli u svoje robovanje strastima.

TREĆA GLAVA

BUDIN OBLIK I NJEGOVE VRLINE

I

TRI VIDA BUDINOG TELA

1. Nemojte težiti da spoznate Budu prema njegovom obliku ili osobinama, jer ni oblik ni osobine nisu pravi Buda. Buda je sâmo Prosvetljenje. Pravi način da se spozna Buda je kroz shvatanje Prosvetljenja.

Ako neko vidi neke divne Budine oblike, i onda pomisli da poznaje Budu, čini grešku koju bi počinilo neuko oko, jer pravi Buda ne može biti otelotvoren u obliku ili viđen ljudskim očima. Niti ko može da upozna Budu uz pomoć besprekornog opisa njegovih osobina. Nemogućno je opisati njegove osobine ljudskim rečima.

Iako govorimo o njegovom obliku, Večni Buda nema određeni oblik, već se pokazuje u bilo kom obliku. Iako opisujemo njegove osobine, Večni Buda nema određene osobine, već se prikazuje kroz bilo koju, ili, sve najbolje osobine.

Budin oblik i njegove Vrline

Dakle, ako neko razgovetno vidi Budin oblik, ili, ako jasno opaža njegove osobine, a ipak se ne veže za Njegov oblik ili Njegove osobine, taj je sposoban da vidi i spozna Budu.

2. Budino telo je sâmo Prosvetljenje. Ono je uvek bilo i uvek će biti bez oblika i nematerijalno. Ono nije fizičko telo koje se mora prehranjivati jelom. Ono je večno telo, čija je materija Mudrost. Zato Buda ne poseduje ni strah ni bolest; On je večno nepromenjiv.

Zato Buda nikada neće nestati sve dok postoji Prosvetljenje. Prosvetljenje se pojavljuje kao svetlo Mudrosti, koje prenosi ljude u novo stanje života i čini da se rode u Budinom svetu.

Oni koji to shvate, postaju deca Budina; oni čuvaju njegovo učenje, Darmu, poštuju njegovo učenje i prenose ga budućim pokolenjima. Ništa ne može biti čudnovatije od Budine moći.

3. Buda ima trostruko biće. Postoji vid Suštine ili Darma-kaja; postoji vid Mogućnosti ili Samboga-kaja; i postoji vid Ispoljavanja ili Nirmana-kaja.

Darma-kaja je osnova Darme, odnosno, to je sadržina same Istine, U vidu Suštine, Buda nema oblika ni boje, i pošto Buda nema oblika ni boje, On dolazi niotkuda i nikuda ne odlazi. Kao plavo nebo on se nadvija nad svačim, i pošto je on sve, njemu ništa ne nedostaje.

On ne postoji zato što ljudi misle da on postoji, niti on nestaje zato što ga ljudi zaborave. On nije ni pod kakvom prinudom da se pojavi kada su ljudi srećni i zadovoljni, niti je neophodno da nestane kada su ljudi nepažljivi i dokoni. Buda prevazilazi svaki pojmljiv smer ljudskih misli.

Budino telo u ovom vidu ispunjava svaki kutak vaseljene; on doseže svuda, postoji zauvek; bez obzira da li ljudi veruju u njega ili sumnjaju u njegovo postojanje.

4. Samboga-kaja znači da se Budina priroda, kao jedinstvo Milosrđa i Mudrosti, neotelotvoreni duh, manifestuje kroz simbole rađanja i smrti; kroz simbole zavetovanja, obučavanja i otkrivanja njegovog svetog imena, sa ciljem da dovede sve ljude do spasenja.

Budin oblik i njegove Vrline

Milosrđe je Suština ovog tela, i u tom duhu Buda koristi razne zamisli da bi oslobodio one koji su spremni za oslobođenje. Kao što vatra, kada se jednom rasplamsa, ne zamire dok se ne iscrpi gorivo, tako i Budino Milosrđe neće nikada posustati dok se ne iscrpe sve ovozemaljske strasti. I kao što vetar oduva prašinu, tako i Budino Milosrđe u ovom telu raspršì prašinu ljudskih patnji.

Nirmana-kaja znači da se, u nameri da upotpuni oslobođenje Bude-Mogućnosti, Buda pojavio na ovom svetu u telesnom obliku, i pokazao ljudima, svakome prema njegovim mogućnostima i naravi, vidove rođenja, napuštanja ovog sveta i dostizanja Prosvetljenja. Sa ciljem da vodi ljude, Buda u ovom telu koristi sva moguća sredstva, kao što su bolest i smrt.

Prvobitni Budin oblik je Darma-kaja, ali kako se ljudska priroda menja, tako se i Budin oblik različito pojavljuje. Iako se Budin oblik menja u zavisnosti od različitih želja, dela i sposobnosti ljudi, Buda je uslovljen samo istinom Darme.

Iako Buda ima Trostruko biće, njegov duh i cilj su jedinstveni – spas svih ljudi.

U svim situacijama Buda se prikazuje u svoj Svojoj čistoti, pa

ipak to prikazivanje nije sâm Buda, jer Buda nije oblik. Buda ispunjava sve; On čini Prosvetljenje svojim telom i, kao Prosvetljenje pojavljuje se pred svima onima koji su sposobni da spoznaju istinu.

II

BUDINO POJAVLJIVANJE

1. Buda se retko pojavljuje na ovom svetu. Kada se pojavi, on dostiže Prosvetljenje, uvodi Darmu, raskida mrežu sumnji, uklanja draž strasti i njene korene, zatire izvor zla. Niodčega nesmetan, on po volji šeta svetom. Nema uzvišenije stvari od dubokog poštovanja prema Budi.

Buda se pojavljuje u svetu patnji, jer ne može da napusti ljude koji pate. Njegov jedini cilj je da širi Darmu i da blagosilja sve ljude njegovom Istinom.

Vrlo je teško uvesti Darmu u svet ispunjen nepravdom i lažnim uzorima, u svet koji se uzalud bori sa nezajažljivim željama i teškoćama. Buda se suočava sa ovim teškoćama zbog svoje ogromne ljubavi i milosrđa.

Budin oblik i njegove Vrline

2. Buda je dobar prijatelj svim prijateljima. Ako Buda naiđe na čoveka koji pati od teškog tereta ovozemaljskih strasti, on se smiluje i podeli taj teret s njim. Ako naiđe na čoveka koji pati od zabluda, on će raščistiti njegove zablude čistim svetlom njegove mudrosti.

Kao mladunče što uživa u svome životu sa majkom, tako i oni koji su čuli Budino učenje ne žele da ga kasnije napuste, zato što im njegovo učenje donosi sreću.

3. Kada mesec zađe, ljudi kažu da je mesec nestao, a kada mesec izađe, ljudi kažu da se mesec pojavio. Ustvari, mesec niti dolazi niti odlazi, već neprekidno svetli na nebu. Buda je upravo kao mesec: Niti se pojavljuje, niti nestaje. Samo, izgleda, da on to čini iz ljubavi prema ljudima, da bi ih poučio.

Ljudi jednu mesečevu menu zovu punim mesecom; a drugu mladim mesecom; u stvari mesec je uvek savršeno okrugao, niti raste niti nestaje. Buda je upravo kao mesec. U očima ljudi Buda može da izgleda različito po pojavi, ali, uistinu, Buda se ne menja.

Mesec se svuda javlja: iznad pretrpanog grada, ili uspavanog sela, planine, reke. Može se videti u dubinama jezera, u vrču vode,

u kapi rose, na rubu lista. I kad čovek hoda stotinama milja, mesec ide s njim. Čoveku se čini da se mesec menja, ali mesec se na menja. Buda je kao mesec, kada prati ljude na ovome svetu, u svakoj prilici, pokazujući se u različitim oblicima, ali, u svojoj Suštini on se ne menja.

4. Činjenica da se Buda pojavljuje i nestaje može se objasniti uzročnošću: naime, kada su uzroci i uslovi povoljni, Buda se pojavljuje; kada su uzroci i uslovi nepovoljni, Buda, naizgled, nestaje sa ovoga sveta.

Bilo da nestaje ili se pojavljuje, Buda uvek ostaje isti. Poznavajući ovaj princip, ljudi moraju uvek da se drže puta Prosvetljenja i da dostignu Savršenu Mudrost, neometani prividnim promenama u Budinom izgledu, promenama u svetu, ili u toku ljudskih misli.

Već je objašnjeno da Buda nije fizičko telo, već Prosvetljenje. O telu se može misliti kao o boravišu; a zatim, ako je ovo boravište ispunjeno Prosvetljenjem, može se zvati Budom. Zato, ako se iko veže za fizičko telo Bude i oplakuje njegov nestanak, on neće biti u stanju da vidi pravog Budu.

Budin oblik i njegove Vrline

U stvarnosti, prava priroda svih stvari prevazilazi jednostavnu razliku između pojavljivanja i nestanka, dolaska i odlaska, dobroga i zla. Sve stvari su nematerijalne i savršeno istorodne.

Ovakve razlike su prouzrokovane pogrešnom procenom onih koji posmatraju ove pojave. Pravi oblik Bude niti se pojavljuje, niti nestaje.

III

BUDINE VRLINE

1. Buda uživa poštovanje čitavog sveta, zbog svojih pet vrlina: vrhunska sposobnost propovedanja i moć da vodi ljude do sprovođenja njegovog učenja.

Osim toga, osam drugih vrlina omogućuje Budi da daruje blagoslov i sreću ljudima: sposobnost da donese blagodati čovečanstvu sprovodeći svoje učenje; sposobnost da pravilno presudi između dobra i zla, ispravnog i pogrešnog; sposobnost da vodi ljude do Prosvetljenja, učeći ih pravom putu; sposobnost da vodi sve ljude na isti način; sposobnost da čini ono što je sâm rekao; sposobnost da kaže šta je sâm učinio, i čineći tako, da ispuni zavete svog milosrdnog srca.

Meditacijom Buda održava svoj duh mirnim i spokojnim, čini ga da zrači milosrđem, saosećanjem, srećom i smirenošću. On postupa pravično sa svim ljudima, čisteći njihove misli od nečisti i darujući sreću u savršenoj čistoti duha.

2. Buda je otac i majka ljudima ovoga sveta. Šesnaest meseci po rođenju deteta, otac i majka moraju da mu govore detinjim rečima, a zatim ga postepeno uče da govori kao odrasli. Kao i zemaljski roditelji, i Buda najpre brine o ljudima, a zatim ih prepušta da se brinu sami o sebi. On prvo pušta da stvari teku po njihovim željama, a zatim ih odvodi u mirno i sigurno utočište.

Ono što Buda propoveda na svome jeziku, ljudi primaju i prihvataju na svome jeziku, kao da je upravo bilo za njih namenjeno.

Budina mudrost nadmašuje granice ljudske misli; ona se ne može objasniti rečima; ona se samo može nagovestiti kroz alegoriju.

Reku uskomeša galop konja i trupkanje slonova, uznemiri je pokret riba i kornjača; ali reka teče dalje, čista i neometana takvim tričarijama. Buda je kao velika reka. Ribe i kornjače drugih

učenja plivaju u njegovim dubinama i bore se protiv njegove struje, ali uzalud. Budina Darma teče i dalje, čista i neometana.

3. Budina Mudrost, pošto je savršena, kloni se krajnosti predrasuda i čuva trezvenost koja se rečima ne može opisati. Pošto je Sveznajući, on poznaje misli i osećanja svih ljudi i shvata sve na ovom svetu u trenutku.

Kao što se zvezde na nebu ogledaju u mirnom moru, tako se i ljudske misli, osećanja i okolnosti ogledaju u dubinama Budine Mudrosti. Zato se Buda zove Savršeno Prosvetljeni, Sveznajući.

Budina Mudrost osvežava neplodne ljudske umove, prosvetljuje ih i uči ih značenju ovoga sveta, njegovim uzrocima i posledicama, nastajanjima i nestajanjima. I zaista, bez pomoći Budine Mudrosti, koji bi vid ovoga sveta bio uopšte ljudima shvatljiv?

4. Buda se ne pojavljuje uvek kao Buda. Ponekad se pojavljuje kao ovaploćenje zla, ponekad kao žena, bog, kralj ili državnik; ponekad se pojavljuje u javnoj kući ili kockarnici.

U vreme epidemije on se pojavljuje kao lekar koji leči, a u ratu propoveda trpeljivost i milost za ljude koji pate; onima koji veruju da su stvari večne, on propoveda prolaznost i nepostojanost; onima koji su oholi i sebični, on propoveda poniznost i samopožrtvovanje; onima upletenim u paukovu mrežu ovozemaljskih uživanja, on otkriva bedu ovoga sveta.

Budin zadatak je da pokaže u svim događajima i u svim slučajevima čistu suštinu Darma-kaje (Budine apsolutne prirode); tako Budino milosrđe i saosećajnost zrače iz Darma-kaje u beskrajni život i bezgraničnu svetlost, koji donose spas ljudskom rodu.

5. Svet je kao kuća u plamenu, koja se stalno ruši i obnavlja. Ljudi zbunjeni tamom svog neznanja, gube razum u besu, nezadovolijstvu, ljubomori, predrasudama i ovozemaljskim uživanjima. Oni su kao bebe kojima treba majka; svi neminovno zavise od Budine milosti.

Buda je otac celom svetu; svi ljudi su Budina deca. Buda je najsvetiji od svih svetaca. Svet gori u vatri oronulosti i smrti; svuda samo patnja. Međutim, ljudi, obuzeti uzaludnom potragom za ovozemaljskim uživanjima, nisu dovoljno mudri da to u potpunosti shvate.

Budin oblik i njegove Vrline

Buda je shvatio da je ovaj svet privida, u stvari samo kuća u plamenu, zato ga se odrekao i našao utočište i mir u tihoj šumi. Odande, iz svoje velike samilosti, on nam poručuje: „Ovaj svet promena i patnji pripada meni; svi ovi neuki, nesmotreni ljudi su moja deca; ja sam jedini koji ih može spasiti od njihovih zabluda i beda."

Pošto je Buda veliki kralj Darme, On može da propoveda ljudima onako kako on želi. Buda se pojavljuje na ovom svetu da bi blagoslovio ljude. On propoveda Darmu da bi spasao ljude od patnji, ali su ljudske uši zaglušene pohlepom i oni su nepažljivi.

Ali oni koji slušaju njegovo učenje oslobođeni su zabluda i bede života. „Ljudi ne mogu biti spaseni, ako se oslanjaju na svoju sopstvenu mudrost", rekao je on, „i kroz veru oni moraju kročiti u moje učenje." Zato treba slušati Budino učenje i primenjivati ga.

DARMA

PRVA GLAVA

UZROČNOST

I

ČETVOROSTRUKA UZVIŠENA ISTINA

1. Svet je pun patnji. Rođenje je patnja, starost je patnja, bolest i smrt su patnja. Sresti čoveka koga mrziš je patnja, biti odvojen od voljene osobe je patnja, uzalud se boriti da zadovoljiš svoje potrebe je patnja. U stvari, život koji nije oslobođen želja i strasti je uvek ispunjen bolom. Ovo se zove Istina Patnje.

Uzrok ljudske patnje je, nesumnjivo, u žudnji fizičkog tela i u zabludama ovozemaljskih strasti. Ako potražimo izvor ovih žudnji i zabluda, nalazimo ga ukorenjenog u preteranim željama i prirodnim nagonima. Dakle, želja, imajući za osnovu jaku volju za životom, traga za onim što će je utoliti, pa makar to bila i smrt. Ovo se zove Istina Uzroka Patnje.

Ako se otkloni želja, koja je u osnovi svih ljudskih strasti,

izumreće strasti i svim ljudskim patnjama doći će kraj. Ovo se zove Istina Prestanka Patnje.

U nameri da postigne stanje bez želja i patnji, čovek mora da sledi određeni put. Deonice ovog Uzvišenog Osmostrukog Puta su sledeće: Ispravno Viđenje, Ispravno Mišljenje, Ispravan Govor, Ispravno Vladanje, Ispravna Zarada za život, Ispravno Stremljenje, Ispravna Obazrivost i Ispravna Koncentracija. Ovo se zove Istina Uzvišenog Puta ka Prestanku i Uzroku Patnje.

Ljudi bi trebalo uvek da imaju jasno na umu ove istine, jer je svet ispunjen patnjom, i ako bilo ko želi da izbegne patnju, on mora da raskine stege ovozemaljskih strasti, koje su jedini uzrok patnje. Život oslobođen ovozemaljskih strasti i patnji može se spoznati jedino Prosvetljenjem, a Prosvetljenje se može postići uz pomoć stroge discipline Uzvišenog Osmostrukog Puta.

2. Svi oni koji teže Prosvetljenju, moraju da shvate Četvorostruku Uzvišenu Istinu. Ako to ne shvate, večno će lutati u zbunjujućoj zbrci ovozemaljskih zabluda. Oni koji shvate ovu Četvorostruku Uzvišenu Istinu nazivaju se „ljudima koji su stekli oči Prosvetljenja".

Uzročnost

Zato oni koji žele da slede Budino učenje, treba da usredsrede svoje misli na ovu Četvorostruku Uzvišenu Istinu i da teže da jasno shvate njeno značenje. Svetac, ako je pravi svetac, uvek je taj koji to shvata i prenosi to drugima.

Kada čovek potpuno razume Četvorostruku Uzvišenu Istinu, onda ga Uzvišeni Osmostruki Put vodi daleko od pohlepa, a ako je oslobođen pohlepe, onda se neće svađati sa svetom, neće ubijati ni krasti, ni vršiti preljubu, ni varati, ni iskorišćavati, ni laskati, ni zavideti, ni gubiti strpljenje, niti će zaboraviti na prolaznost života, niti će biti nepravedan.

3. Pratiti Uzvišeni Put je isto što i zakoračiti u mračnu sobu sa svetlom u ruci: tama će nestati, i soba će se ispuniti svetlošću.

Ljudi koji shvataju značenje Uzvišene Istine i koji su naučili da idu Uzvišenim Putem, poseduju svetlost mudrosti, koja će osvetliti tamu neznanja.

Buda vodi ljude, jednostavno ukazujući im na Četvorostruku Uzvišenu Istinu. Oni koji je pravilno shvate dostići će Prosvetljenje, oni će biti sposobni da vode i pomažu druge u ovom zbunjujućem svetu, i oni će biti dostojni poverenja. Ako se jasno shvati

Četvorustruka Uzvišena Istina, presušiće svi izvori ovozemaljskih požuda.

Polazeći od ove Četvorostruke Uzvišene Istine, Budini učenici će dostići sve ostale vredne istine; oni će sagledati mudrost i shvatiti suštinu svih značenja i postaće sposobni da propovedaju Darmu svim ljudima ovoga sveta.

II

UZROČNOST

1. Postoje razlozi za sve ljudske patnje i postoji način da se sa njima okonča, jer je sve na svetu posledica mnoštva, sticaja okolnosti i uzroka, i sve nestaje kad se promene i nestanu uzroci i okolnosti koji su ih izazvali.

Kiša pada, vetar duva, biljke cvetaju, listovi zelene i opadaju. Sve ove pojave su povezane sa svojim uzrocima i prouzrokovane su njima, i nestaju sa promenom tih uzroka i uslova.

Čovek se rađa kao posledica odnosa među roditeljima. Njegovo telo je odgojila hrana; a njegov duh je ishranilo učenje i iskustvo.

Zato su i duh i telo u zavisnosti od određenih uslova i menjaju se sa promenom tih uslova.

Uzročnost

I kao što je mreža sačinjena od niza čvorova, tako je i sve na ovom svetu povezano nizovima čvorova. I onaj ko misli da je svaka petlja mreže nezavisna, odvojena stvar, taj greši.

Zato se i zove mrežom, jer je sačinjena od niza povezanih petlji, i svaka ima svoje određeno mesto i odgovornost u odnosu na druge petlje.

2. Cveće niče zbog niza okolnosti koje dovode do njegovog rascvetavanja. Listovi opadaju usled niza okolnosti koje dovode do toga. Cvetovi se ne pojavljuju nezavisno, niti list padne sam od sebe, van svoje sezone. Tako, sve ima svoje vreme postanka i nestanka; ništa ne može biti nezavisno i nepromenjivo.

To je večni nepromenjivi zakon ovoga sveta, da sve nastaje sticajem niza okolnosti i uzroka, i sve nestaje po tom istom zakonu; sve se menja, ništa nije stalno.

III

ZAVISNOST NASTAJANJA

1. Gde je izvor ljudskih povreda, žaljenja, bola i patnje? Zar ga ne moramo tražiti u činjenici da su ljudi, većinom, požudni?

Oni se uporno drže života punog bogatstva i nadmenosti, raskoši i zadovoljstva, uzbuđenja i samozadovoljavanja, nesvesni činjenice da je baš žudnja za tim stvarima izvor ljudske patnje.

Od svog postanka, svet je bio ispunjen nizom nesreća, pored onih neizbežnih pojava – bolesti, starosti i smrti.

Ali, ako čovek pažljivo posmatra, on mora postati svestan da osnova svih patnji leži u neobuzdanoj strasti. Kad bi se uklonila požuda, došao bi kraj ljudskim patnjama.

Neznanje se ogleda u pohlepi koja ispunjava ljudski um.

To potiče od toga, što ljudi nisu svesni pravog razloga toka događaja.

Iz neznanja i pohlepe potiču nečiste želje za stvarima koje su, u stvari, nedostižne, ali za kojima ljudi neumorno i slepo tragaju.

Zbog neznanja i pohlepe ljudi zamišljaju razlike tamo gde ih, u

stvarnosti, nema. U suštini, nema razlike između dobrog i lošeg u ljudskom ponašanju, ali ljudi iz neznanja zamišljaju takve razlike i sude ih kao dobro ili loše.

Iz neznanja svi ljudi uvek imaju pogrešne misli i gube ispravno stanovište i, držeći se svojega „ja", preduzimaju pogrešne korake. Kao posledica, sledi njihovo vezivanje za varljivi život.

Čineći od svojih dela polja za svoje „ja", koristeći delovanje razlika u mislima kao seme, zamračujući svoje umove neznanjem, đubreći ga kišom strasnih žudnji, navodnjavajući ih samovoljom uobraženosti, oni prisvajaju pojam zla i nose ovo otelotvorenje zabluda sa sobom.

2. Zato je, u stvari, njihov sopstveni um taj koji prouzrokuje zablude, povrede, žaljenja, bolove i patnje.

Čitav ovaj svet privida nije ništa drugo do senka prouzrokovana umom. Pa ipak, iz ovog istog uma nastaje i svet Prosvetljenja.

3. U ovom svetu postoje tri pogrešna gledišta. Ako se ljudi drže ovih gledišta, onda se moraju poreći sve stvari na ovom svetu.

Prvo, neki kažu da je celokupno ljudsko iskustvo zasnovano na sudbini; drugo, neki smatraju da je sve stvorio Bog i da je sve pod kontrolom njegove volje; treće, neki kažu da se sve događa slučajno, bez uzroka i uslova.

Ako je sve već određeno sudbinom, onda su i dobra i zla dela unapred određena, opšte dobro i patnje su predodređene; ne bi moglo da postoji ništa što nije unapred utvrđeno. A onda bi sve ljudske želje i napori za napredak i poboljšanje bili uzaludni i čovečanstvo bi bilo bez nade.

Ista je istina drugih gledišta, jer ako je sve, u krajnjem slučaju u rukama neznanog Boga, ili puke slučajnosti, kakve nade ima čovečanstvo, osim u pokornosti? Nije čudo što ljudi koji se drže ovih učenja, gube nadu i zanemaruju napore da postupaju mudro i da izbegavaju zlo.

U stvari, sva tri ova učenja ili gledišta su potpuno pogrešna: sve je samo sled pojava, čiji je izvor u nagomilanim uzrocima i uslovima.

DRUGA GLAVA

TEORIJA O SAMO-MISLENOSTI I PRAVOM STANJU STVARI

I

NEPOSTOJANOST I BEZLIČNOST

1. Iako i telo i misli nastaju kao rezultat sadejstvujućih uzroka, to ne znači da predstavljaju samosvojnu ličnost. Pošto je fizičko telo samo skup elemenata ono je, stoga, nepostojano.

Kada bi telo bilo samosvojna ličnost, moglo bi da čini onako kako bi sâmo odlučilo.

Kralj ima moć da nagradi ili kazni onako kako on želi, ali on se razboleva uprkos njegovim naporima ili željama, on stari protiv svoje volje, i njegova sudbina i njegove želje često se ne podudaraju.

Tako ni um nije samosvojna ličnost. Ljudski um je zbir uzroka i uslova. On se stalno menja.

Kad bi um bio samosvojna ličnost, mogao bi da čini onako kako bi sâm odlučio; ali misli često odlutaju od onoga za šta znaju

da je dobro i uporno jure za zlom. Pa ipak, izgleda da se ništa ne događa baš onako kako um želi.

2. Ako upitate nekoga da li je telo trajno ili nepostojano, on će morati da odgovori: „nepostojano".

Ako nekoga upitate da li je prolazno postojanje sreća ili patnja, u većini slučajeva će morati da odgovori: „patnja".

Ako čovek misli da jedna tako nepostojana stvar, tako promenjiva i puna patnje, predstavlja samosvojnu ličnost, onda on ozbiljno greši.

Ljudski um je, takođe, nepostojan i pati; on ne poseduje ništa što bismo mogli nazvati samosvojnom ličnošću.

Naše pravo telo i um, koji izmišljaju pojedinačan život, kao i spoljni svet koji ga okružuje, daleko su od predstave „mene" i „mojega".

Jednostavno, um je, zamračen nečistim željama i nepristupačan mudrosti, taj koji uporno istraja u razmišljanju o „meni" i „mojem".

Teorija o samo-mislenosti i Pravom Stanju Stvari

Pošto su i telo i njegova okolina prouzrokovani sarađujućim uzrocima i okolnostima, oni se neprestano menjajui nikada ne završavaju.

Ljudski um, u svojim neprekidnim promenama, podseća na vodu što protiče rekom ili na gorući plamen sveće; i kao majmun, on stalno skakuće unaokolo, ne zastajući ni za trenutak.

Mudar ćovek, videvši i čuvši sve to, trebalo be da prekine sa bilo kakvom vezanošću za telo ili um, ako ikad želi da postigne Prosvetljenje.

3. Postoji pet stvari koje niko na ovom svetu ne može da postigne: prvo, da prestane da stari kad stari; drugo, da prestane da bude bolestan; treće, da prekine sa umiranjem; četvrto, da porekne izumiranje onda kada se ono pojavi; peto, da porekne iscrpljivanje.

Svi obični ljudi na svetu, pre ili kasnije, suoče se sa ovim činjenicama i većina ljudi zbog toga pati; ali oni koji su čuli Budino učenje ne pate, jer shvataju da je to neizbežno.

Postoje četiri istine na ovome svetu: prvo, sva živa bića izdižu se iz neznanja; drugo, sve ono za čim žudimo je nepostojano, nesigurno i prouzrokuje patnju; treće, sve postojeće stvari su,

takođe, nepostojane i prouzrokuju patnju; četvrto, ne postoji ništa što se može nazvati „lično ja" i ne postoji nešto što je „moje" na čitavom svetu.

Ove istine, da je sve nepostojano, prolazno i bezlično, nemaju veze sa Budinim pojavljivanjem ili nepojavljivanjem na ovom svetu. Ove istine su nepobitne; Buda to zna, i zato propoveda Darmu svim ljudima.

II

TEORIJA SAMO-MISLENOSTI

1. I zablude i Prosvetljenje nastaju u mislima, i svako postojanje ili pojava proističu iz aktivnosti uma, baš kao što se razni predmeti pojavljuju iz mađioničarevog rukava.

Delovanje misli nema granica, ono stvara životnu okolinu. Nečiste misli se okružuju nečistim stvarima, a čiste misli – čistim stvarima; otuda, ni okolina nema granica, kao ni delovanje misli.

Baš kao što slikar crta sliku, tako i delovanje misli stvara okolinu. Dok je okolina koju je stvorio Buda čista i lišena svih prljavština, okolina koju stvara običan čovek, nije takva.

Teorija o samo-mislenosti i Pravom Stanju Stvari

Svaka slika pruža mogućnost za beskrajne varijacije detalja. Tako i ljudske misli ispunjavaju svoju životnu okolinu. Ne postoji ništa na svetu što nisu stvorile misli.

Buda pravilno shvata da su sve stvari oblikovane u mislima smrtnika. Zato su oni koji to znaju sposobni da vide pravog Budu.

2. Misli koje stvaraju svoju okolinu nikada nisu slobodne od uspomena, strahova i jadikovki, ne samo u prošlosti, već i u sadašnjosti i u budućnosti, zato što su proistekle iz neznanja i pohlepe.

Zbog neznanja i pohlepe je stvoren ovaj svet zabluda i sva ogromna složenost sadejstvujućih uzroka i uslova postoji samo u mislima i ni na jednom drugom mestu.

I život i smrt proističu iz misli i postoje u mislima. Otuda, ako nestane misli koje se odnose na život i smrt, nestaće i sveta života i smrti.

Neprosvetljeni život proističe iz misli koje su zavedene svojim sopstvenim svetom zabluda. Ako shvatimo da izvan misli nema sveta zabluda, zavedene misli postaće jasne; a kad prestanemo da stvaramo nečistu životnu okolinu, dostići ćemo Prosvetljenje.

Na ovaj način, misli stvaraju svet života i smrti koji je povezan sa mislima, kojim upravljaju misli; misli su gospodari svake situacije. Ovaj svet patnje stvorile su obmanute misli smrtnika.

3. Zato svim stvarima, pre svega, upravljaju i kontrolišu ih misli i sve stvari su stvorene u mislima. Kao što točkovi prate vola koji vuče kola, tako i patnja prati osobu koja govori i dela sa nečistim mislima.

Ali ako čovek govori i dela sa dobrim mislima, onda ga sreća prati kao senka. Oni koji delaju u zlu praćeni su mišlju „Učinio sam loše", i sećanje na to delo ostaće pohranjeno da bi se neminovno vraćalo u budućim životima. Ali oni koji delaju iz dobrih pobuda, srećni su pri pomisli „Učinio sam dobro", i još su srećinji pri pomisli da će im to dobro delo doneti neprekidnu sreću u svim budućim životima.

Ako su misli nečiste, to će prouzrokovati da se noge spotiču duž neravnog i teškog puta; biće mnogo padova i mnogo bola. Ali ako su misli čiste, staza će biti glatka a put miran.

Onaj koji uživa u čistoti svoga tela i svojih misli ide stazom prema Budi, raskidajući mrežu sebičnih, nečistih misli i zlih želja. Onaj koji ima mirne misli postiže spokojstvo i tako je sposoban da neguje svoje misli danonoćno sa više marljivosti.

III

PRAVO STANJE STVARI

1. Pošto je sve na ovom svetu prouzrokovano uzrocima i okolnostima, ne može biti bitnih razlika među stvarima. Prividna razlika postoji zbog ljudskih besmislenih misli koje prave te razlike.

Na nebu ne postoji razlika između istoka i zapada; ljudi stvaraju razlike u svojim sopstvenim mislima i onda veruju da one stvarno postoje.

Matematički brojevi od jedan do beskonačnosti su svaki za sebe celi brojevi i svaki u sebi nosi istu veličinu; ali ljudi prave razlike kako njima odgovara, da bi bili u mogućnosti da iskažu

promenjive vrednosti.

U biti nema razlike između procesa života i procesa propadanja; ljudi prave razliku i jedno nazivaju rođenjem a drugo smrću. U delovanju nema razlike između dobrog i lošeg, ljudi se stvaraju onako kako njima odgovara.

Buda se kloni ovih razlika i gleda na ovaj svet kao na oblak u prolazu. Za Budu je svaka određena stvar zabluda; on zna da je sve što misli pojme, a zatim odbace, materijalno; zato on zaobilazi zamke predstava i misli koje prave nepostojeće razlike.

2. Ljudi grabe stvari za koje zamišljaju da im odgovaraju i gode; oni grabe bogatstvo, blaga i počasti; oni se očajnički drže smrtnog života.

Oni samovoljno prave razlike između postojanja i nepostojanja, dobra i zla, pravde i nepravde. Za ljude život predstavlja sled gramzivosti i vezivanja, i zbog toga oni moraju da pretpostave iluzije bola i patnje.

Jednom je neki čovek otputovao na dug put i došao do reke.

Teorija o samo-mislenosti i Pravom Stanju Stvari

Tako on reče sam sebi: „Ovom obalom reke je vrlo teško i opasno ići, a druga obala mi se čini lakšom i sigurnijom, ali kako da pređem preko? " I tada on sagradi splav od granja i trske i bezbedno pređe reku. A onda pomisli: „Ovaj splav mi je mnogo pomogao da pređem reku; neću ga ostaviti da istruli na obali, već ću ga poneti sa sobom." I tako je on svojevoljno sebi nametnuo nepotreban teret. Može li se ovaj čovek nazvati mudrim?

Ova alegorija nas uči da čak i dobra stvar kada postane nepotreban teret, treba da bude odbačena; a kudikamo više ako je loša stvar u pitanju. Buda je postavio sebi kao životni zakon da izbegava uzaludne i nepotrebne rasprave.

3. Stvari ne dolaze niti odlaze; one se ne pojavljuju niti nestaju; stoga, čovek niti dobija niti gubi stvari.

Buda uči da se stvari niti pojavljuju niti nestaju, s obzirom da one prevazilaze kako potvrdu tako i odricanje postojanja. Pošto je sve samo saglasnost i sled raznih uzroka i okolnosti, stvar sama po sebi ne postoji, tako da se može reći da je nepostojeća. U isto vreme, zato što je u određenoj vezi sa uzrocima i okolnostima, može se reći da nije nepostojeća.

Slagati se sa nekom stvari zbog njenog oblika, predstavlja izvor zablude. Ako se ne hvatamo i ne vezujemo za oblik, ova lažna predstava i besmislena zabluda se neće dogoditi. Prosvetljenje znači spoznati ovu istinu i biti oslobođen ove glupe zablude.

Svet je, zaista, kao san, a bogatstva ovog sveta su primamljive opsene. Kao i prividna udaljenost na slici, stvari ne postoje same za sebe, već su kao vrela para.

4. Verovati da stvari stvorene nepredvidljivim nizom uzroka mogu večno da traju, predstavlja ozbiljnu grešku i naziva se teorijom neprekidnog trajanja; ali, isto je tako velika greška verovati da stvari potpuno nestaju; ovo se zove teorijom nepostojanja.

Ove odredbe večitog života i smrti, i postojanje i nepostojanje ne odnose se na suštinu prirode stvari, već samo na njihove pojave kako ih posmatraju nečiste ljudske oči. Zbog svojih želja, ljudi se vezuju za ove pojave, ali u suštini svoje prirode, stvari su oslobođene ovakvih razlikovanja i vezivanja.

Teorija o samo-mislenosti i Pravom Stanju Stvari

Pošto je sve stvoreno nizom uzroka i okolnosti, stvari se pojavno stalno menjaju; a u tome nema logičke povezanosti, kao što bi trebalo da bude sa stvarnom materijom. I baš zbog tih stalnih promena u pojavi stvari, one nam liče na iluzije ili snove. Međutim, uprkos ovim stalnim promenama u pojavama, stvari u svojoj suštinskoj duhovnoj prirodi, stalne su i nepromenjive.

Čoveku reka izgleda kao reka, ali gladnom đavolu koji u vodi vidi vatru, ona može da izgleda kao vatra. Stoga, čoveku govoriti o postojanju reke ima smisla, ali za đavola to ne bi imalo nikakvog značenja.

Na sličan način može se reći da su stvari kao opsene; za njih se ne može reći ni da su postojeće niti da su nepostojeće.

Dalje, pogrešno je poistovetiti ovaj prolazni život sa nepromenjivim životom istine. Pa ipak, ne moze se reći da osim ovog sveta promena i pojava, postoji neki drugi svet neprekidnosti i istine. Pogrešno je smatrati ovaj život bilo prolaznim bilo stvarnim.

Neuki ljudi ovog sveta pretpostavljaju da je ovo stvarni svet i nastavljaju da se ponašaju u skladu sa ovom besmislenom pretpos-

tavkom. Kako je ovaj svet samo privid, njihovi postupci, zasnovani na zabludi, vode ih jedino u zlo i patnju.

Mudar čovek, spoznajući da je svet samo privid, ne ponaša se kao da je ovaj stvaran i tako izbegava patnju.

IV

SREDNJI PUT

1. Pred onima koji izaberu stazu koja vodi do Prosvetljenja, stoje dve krajnosti koje bi trebalo pažljivo da izbegnu. Prvo, postoji krajnost odavanja telesnim strastima. Drugo, postoji suprotna krajnost u koju odlazi onaj koji se odriče ovoga života u ime asketske discipline, bezrazložno mučeći svoje telo i svoj um.

Uzvišeni put, koji prevazilazi ove dve krajnosti i vodi do Prosvetljenja, mudrosti i mirnih misli, može se nazvati Srednjim Putem. Šta je Srednji Put? On se sastoji od Osmostrukog Uzvišenog Puta: ispravnog gledišta, ispravnih misli, ispravnog govora, ispravnog ponašanja, ispravne zarade, ispravnih težnji, ispravne obazrivosti i ispravne koncentracije.

Teorija o samo-mislenosti i Pravom Stanju Stvari

Kao što je rečeno, sve stvari nastaju i nestaju zbog beskrajnog niza uzroka. Neuki ljudi vide svet kao postojanje ili nepostojanje, ali mudri ljudi vide daleko iza postojanja i nepostojanja, vide nešto što ih prevazilazi; to je način gledanja Srednjeg Puta.

2. Pretpostavimo da deblo pluta po reci. Ako se ne nasuka, ili ne potone, ili ako ga ne izvuče čovek, ili ako ne istruli, na kraju će stići do mora. Život je kao ovo deblo uhvaćeno u maticu velike reke. Ako se čovek ne veže za život samo-povlađivanja, ili ako se, odričući se života, ne veže za život samo-uništavanja; ako ne postane tašt na svoje kvalitete, ili ako se ne veže za svoja zla dela; ako u svojoj potrazi za Prosvetljenjem ne postane ohol zbog zabluda, niti ih se uplaši, takav čovek prati Srednji Put.

Bitna stvar u praćenju puta ka Prosvetljenju je da se izbegne da čovek bude uhvaćen i upleten u neku od krajnosti, što znači, uvek treba da prati Srednji Put.

Znajući da stvari niti postoje niti ne postoje, podsećajući se da je priroda svega nalik na san, čovek treba da izbegne da se zaplete u lični ponos, ili hvalospev zbog svojih dobrih dela, ili u bilo koju drugu stvar.

Ako čovek želi da izbegne da bude uhvaćen u struju svojih želja, on mora od samog početka na nauči da ne grabi stvari, da se ne bi navikao i vezao za njih. On se ne sme vezati ni za postojanje ni za nepostojanje, nizašta spolja ili iznutra, niti za dobre ili loše stvari, niti za pravdu ili nepravdu.

Ako se veže za stvari, u tom trenutku najednom počinje život zabluda. Onaj koji prati Uzvišeni Put ka Prosvetljenju neće održavati osećanje žaljenja, niti će gajiti nade, već će se smirenog i pravednog uma susresti s onim što dolazi.

3. Prosvetljenje nema određeni oblik ili prirodu kroz koju bi se manifestovalo, tako da u samom Prosvetljenju nema ničega što bi trebalo biti prosvetljeno.

Prosvetljenje postoji jedino zbog zabluda i neznanja; ako oni nestanu, nestaće i Prosvetljenja. Ali istina je i suprotna: zablude i neznanje postoje zbog Prosvetljenja; kada nestane Prosvetljenja, nestaće i zabluda i neznanja.

Zato se treba čuvati shvatanja da je Prosvetljenje „stvar" koje se treba dočepati, da ne bi to, takođe, postalo prepreka. Kada um koji je bio u mraku, postane prosvetljen, njega nestaje, a sa njim nestaje i stvar koju mi nazivamo Prosvetljenjem.

Teorija o samo-mislenosti i Pravom Stanju Stvari

Sve dok ljudi žele Prosvetljenje i hvataju se za njega, to znači da su zablude još uvek uz njih; stoga, oni koji prate put ka Prosvetljenju ne smeju da se grabe za njega, i ako dostignu Prosvetljenje, ne smeju oklevati u tome.

Kada ljudi dostignu Prosvetljenje u ovom smislu, to znači da je sve po sebi samom Prosvetljenje, onakvo kakvo je; stoga, ljudi treba da slede stazu Prosvetljenja sve dok u njihovim mislima svetovne strasti i Prosvetljenje ne postanu isto što u stvarnosti jesu.

4. Ova ideja opšteg jedinstva – da stvari, u suštini svoje prirode, nemaju različitih obeležja, naziva se „Sunjata". Sunjata znači nematerijalnost, ne-rođenost, ne-posedovanje ličnog svojstva, ne-dvojstvo. To je zato, što stvari, same po sebi, nemaju oblika ili obeležja o kojima bismo mogli da govorimo, bilo kao o moguće rođenim bilo kao o uništivim. Ne postoji ništa u suštini prirode stvari što se može opisati pojmovima razlikovanja; zato se stvari zovu ne-materijalnim.

Kao što smo ukazali, sve stvari se pojavljuju i nestaju zbog uzroka i okolnosti koji utiču na to. Ništa ne postoji potpuno

nezavisno; svaka stvar je povezana sa svim ostalim.

Gdegod ima svetlosti postoji i senka; gde ima dugog postoji i kratko; gde ima belog postoji i crno. Isto tako, pošto priroda stvari ne može da postoji nezavisno, one se nazivaju ne-materijalnim.

Iz istog razloga, Prosvetljenje ne može da postoji bez neznanja, niti neznanje bez Prosvetljenja. Pošto se stvari ne razlikuju u suštini svoje prirode, ne može da postoji dvojstvo.

5. Ljudi iz navike misle o sebi kao povezanima sa rođenjem i smrću, ali u suštini ne postoji takva povezanost.

Kada su ljudi sposobni da shvate ovu istinu, oni su shvatili istinu ne-dvojstva rođenja i smrti.

Zato što gaje predstavu o samosvojnoj ličnosti, ljudi se drže predstave posedovanja; ali pošto ne postoji nešto kao „lično ja", onda ne može postojati posedovanje. Kada ljudi budu sposobni da shvate ovu istinu, onda će biti sposobni da shvate istinu „ne-dvojstva".

Teorija o samo-mislenosti i Pravom Stanju Stvari

Ljudi gaje razliku između čistote i nečistote; ali, u suštini stvari, nema takve razlike, ona jedino proističe iz lažnih i besmislenih predstava u njihovom umu.

Na sličan način ljudi prave razliku između dobra i zla, ali dobro i zlo ne postoje odvojeno. Oni koji prate put ka Prosvetljenju ne poznaju takvo dejstvo, tako da ih to ne odvodi ni u slavljenje dobra i osuđivanje zla, niti u preziranje dobra i opraštanje zla.

Ljudi se, po prirodi, boje nesreće i žude za dobrom srećom; ali ako se ta razlika pažljivo razmotri, često se ispostavi da je nesreća, u stvari, dobra sreća i obratno. Mudar čovek se uči da se susreće sa promenama okolnosti u životu pravičnog duha, ne ushićujući se uspehom niti se obeshrabrujući zbog neuspeha. Tako čovek shvata istinu ne-dvojstva.

Zato, od svih reči koje izražavaju ovaj odnos dvojstva – kao što su postojanje i nepostojanje, ovozemaljske strasti i pravoznanje, čistota i nečistota, dobro i zlo – nijedan od ovih izraza suprotnosti se ne spoznaje u ljudskim mislima u svojoj pravoj prirodi. Kada se čovek oslobodi ovih izraza i osećanja prouzrokovanih njima, on shvata Sunjatinu sveopštu istinu.

6. I baš kao što čist i miomirisan lotosov cvet raste iz blata močvare radije nego iz čiste ilovače brdske poljane, tako iz prljavštine ovozemaljskih strasti izvire čisto Prosvetljenje Bude. Čak i pogrešna gledišta jeretika i zablude ovozemaljskih strasti mogu biti seme Budi.

Ako ronilac želi da se dočepa bisera, mora da se spusti do dna mora, prkoseći svim opasnostima od nazubljenih korala i opakih ajkula. Tako i čovek mora da se suoči sa opasnostima ovozemaljskih strasti, ako želi da dođe do dragocenog bisera Prosvetljenja. On mora prvo da se izgubi među stenovitim planinama egoizma i sebičnosti, dok one u njemu ne probude želju da pronađe put koji će ga odvesti do Prosvetljenja.

Postoji predanje o isposniku koji je imao tako veliku želju da pronađe pravi put, da se popeo na brdo mačeva i bacio se u vatru, trpeći zbog svoje nade. Onaj koji je spreman da rizikuje sve opasnosti puta, on će otkriti da sveži povetarac ćarlija na mačevima načičkanim na planinama sebičnosti i među vatrama mržnje, i, na kraju, on će shvatiti da su sebičnost i ovozemaljske strasti protiv kojih se borio i patio, da su one sâmo Prosvetljenje.

7. Budino učenje odvodi nas do ne-dvojstva, iz ideje koja

razlikuje dva protivrečna mišljenja. Greška je kad ljudi žude za nekom stvari za koju pretpostavljaju da je dobra i pravedna, i da beže od druge, pretpostavljajući da je loša i zla.

Ako ljudi istraju u tome da su sve stvari isprazne i nepostojane, prave isto tako veliku grešku kao kada tvrde da su sve stvari stvarne i da se ne menjaju. Ako se neko veže za svoju ličnost, greši, jer ga to ne može spasti nezadovoljstva i patnje. Ako veruje da ne postoji samosvojna ličnost, takođe greši, i za njega će biti beskorisno da kreće Putem Istine. Podjednako je velika greška tvrditi da je sve patnja, kao i tvrditi da je sve sreća. Buda nas uči Srednjem Putu, gde se dvojstvo stapa u jedinstvo, prevazilazeći ovakva predubeđenja.

TREĆA GLAVA

BUDINA PRIRODA

I

UM ČISTOTE DUHA

1. Među ljudima postoje razne vrste i stepeni mislenosti: neki su mudri, neki su glupi, neki su dobre a neki rđave naravi, nekima se lako upravlja a nekima ne, neki poseduju čiste a neki iskvarene misli; ali ove razlike su zanemarljive kada se dostigne Prosvetljenje. Svet je kao ribnjak sa lotosovim cvećem ispunjen raznim vrstama biljaka; ima puno cvetova raznih boja. Neki su beli, neki ružičasti, neki plavi, a neki žuti, neki rastu ispod vode, neki pružaju svoje listove po vodi, a neki ih izdižu iznad vode. Ljudska vrsta ima mnogo više raznolikosti. Postoji razlika polova, ali to nije suštinska razlika, jer pravilnim vaspitanjem i muškarci i žene mogu da dostignu Prosvetljenje.

Da bi neko bio ukrotitelj slonova, mora da poseduje pet sposobnosti: dobro zdravlje, samopouzdanje, marljivost, poštene pobude i mudrost. Da bi sledio Budin Uzvišeni Put ka Prosvetljenju čovek mora da poseduje tih istih pet dobrih sposobnosti. Ako neko poseduje ove sposobnosti, onda je bez obzira na pol, sposoban da

dostigne Prosvetljenje. Nije potrebno mnogo vremena da se prihvati Budino učenje, jer svi ljudi poseduju prirodu koja je naklonjena Prosvetljenju.

2. Idući putem ka Prosvetljenju ljudi vide Budu svojim sopstvenim očima i veruju u njega sopstvenim umom. Oči koje vide Budu i um koji u njega veruje su iste one oči i um koji su do toga dana lutali po svetu rođenja i smrti.

Ako kralja muče razbojnici, on mora da otkrije gde se nalazi njihov logor pre nego što ih napadne. Tako i kada je čovek opsednut ovozemaljskim strastima, on mora prvo da utvrdi njihovo poreklo.

Kada je čovek u kući i kada otvori oči, on će prvo primetiti unutrašnjost sobe, a tek kasnije će opaziti pogled koji se pruža sa njegovog prozora. Na sličan način ni mi ne posedujemo oči za spoljne stvari, dok ne spoznamo stvari unutar kuće.

Ako se um nalazi u telu, on mora prvo da spozna stvari unutar tela; ali ljudi se, uglavnom, zanimaju za spoljašnje stvari i izgleda da malo znaju i da ih nije briga za stvari unutar tela.

Ako se um nalazi van tela, on mora da ostane u vezi sa potrebama tela. Ali, u stvari, telo oseća ono što um zna, a um zna ono što telo oseća. Zato se ne može reći da je ljudski um van tela. Gde se, onda, nalazi materija uma?

3. Još od pamtiveka, uslovljeni svojim sopstvenim delima i zavedeni dvama osnovnim pogrešnim shvatanjima, ljudi su lutali u neznanju.

Prvo su verovali da je ovaj um razlikovanje što leži u osnovi ovog života rođenja i smrti; da je on njihova prava priroda; a drugo, nisu znali da, skriven iza tog uma, postoji čisti um Prosvetljenja, koji je njihova prava priroda.

Kada čovek stisne pesnicu i podigne ruku, oči to vide a um razlikuje, ali taj um koji to prepoznaje nije istinski um.

Um razlikovanja je um koji razlikuje samo neke izmišljene razlike, koje su stvorile pohlepa i druga raspoloženja vezana za ličnost. Um koji razlikuje podložan je uslovima i uzrocima, on ne poseduje nikakvu ličnost, i stalno se menja. Ali pošto ljudi veruju

da je ovaj um njihov pravi um, zabluda se uvlači u uzroke i uslove, što prouzrokuje patnju.

Čovek otvori šaku i um to zapaža; ali šta se pokreće? Um ili ruka? Ili, možda, ni jedno od njih? Ako je ruka ta koja se pokreće, onda se i um pokreće sledstveno tome, i obratno; ali um koji se kreće je samo površinsko prikazanje uma: to nije istinski, izvorni um.

4. U osnovi, svi imaju čist, jasan um, ali je on obično prekriven nečistoćom i prašinom ovozemaljskih strasti, koje su proistekle iz uslova u kojima čovek živi. Ovaj nečisti um nije suština čovekove prirode: nešto je dodato, kao uljez, ili čak gost u kući, ali to nije njen domaćin.

Mesec je često skriven iza oblaka, ali ga oni ne uklanjaju i njegova čistota ostaje nepomračena. Zato ljudi ne smeju dozvoliti da budu zavedeni da misle da je ovaj nečisti um njihov istinski um.

Oni stalno moraju da se podsećaju na to, težeći da probude u sebi čisti i nepromenjivi, izvorni um Prosvetljenja. Uhvaćeni od strane promenjivog, nečistog uma i zavedeni od strane svojih sopstvenih izopačenih misli, oni lutaju unaokolo po svetu zabluda.

Uznemirenost i zavedenost ljudskoga uma pokrenute su pohlepom kao njenim reagovanjem na promene okolnosti.

Um koji nije uznemiren događajima, koji ostaje čist i spokojan pod svim okolnostima, je istinski um i treba da bude gospodar.

Ne možemo da tvrdimo da krčma nestaje samo zato što joj nema gosta na vidiku; isto tako, ne možemo reći da prava ličnost nestaje kada nestane nečisti um priostekao iz promene životnih okolnosti. Ona priroda koja se menja sa promenom uslova, nije prava priroda uma.

5. Zamislimo učionicu koja je svetla dok sunce sija, ali je mračna kad ono zađe.

Mi možemo da mislimo, da svetlo nestaje zajedno sa suncem i da mrak dolazi sa noći, ali ne možemo tako da mislimo o umu koji opaža svetlost i tamu. Um koji je osetljiv na svetlost i tamu, ne može se nikome vratiti; on se može jedino vratiti istinitoj prirodi, koja je njegova izvorna priroda.

Budina priroda

Samo prolazni um trenutno opaža promene svetla i tame, kako sunce izlazi i zalazi.

Jedino prolazni um različito oseća od trenutka do trenutka, sa promenom životnih okolnosti; to nije pravi, istinski um. Izvorni, istinski um koji shvata svetlost i tamu, prava je priroda čoveka.

Prolazna osećanja dobra i zla, ljubavi i mržnje, koja su proistekla iz promenjivih spoljnih uslova i okoline, samo su trenutne reakcije, čiji je uzrok u nečistoti nagomilanoj u ljudskom umu.

Iza želja i ovozemaljskih strasti koje um gaji, postoji čista, nezaprljana, izvorna, prava suština uma.

Voda je okrugla u okrugloj posudi, a četvrtasta u četvrtastoj, ali sama voda nema neki poseban oblik. Ljudi to često zaboravljaju, ako su ikada i bili svesni te činjenice.

Ljudi nešto vide kao dobro, drugo kao zlo, jedno im se sviđa a drugo ne, i razlikuju postojanje od nepostojanja; a zatim, upetljani u te razlike, vezuju se za njih i pate.

Kad bi ljudi samo odustali od svoje vezanosti za ove izmišljene i lažne razlike i povratili čistotu svojih izvornih umova, onda bi se i njihova tela i njihovi umovi oslobodili nečistote i patnje; oni bi spoznali spokojstvo koje dolazi sa slobodom.

II

BUDINA PRIRODA

1. Govorili smo o čistom, istinitom umu kao izvornom; to je Budina priroda, u stvari, seme Budine suštine.

Čovek može da dobije vatru ako drži sočivo između sunca i truda, ali odakle dolazi vatra? Sočivo je na ogromnoj udaljenosti od sunca, ali sigurno je da se vatra javlja na trudu uz pomoć sočiva. Ali, kada trud ne bi imao sposobnost da gori, ni vatre ne bi bilo.

Na sličan način, ako se svetlost Budine Mudrosti usmeri na ljudski um, njegova prava priroda, koja je suština Bude, će se zapaliti i njena svetlost osvetliće umove ljudi svojom jasnoćom i probudiće veru u Budu. On drži sočiva Mudrosti pred svim ljudskim umovima i tako podstiče njihovu veru.

Budina priroda

2. Često ljudi ne primećuju naklonost svoga pravog uma prema Budinoj prosvetljenoj Mudrosti i zbog toga su uhvaćeni u mrežu ovozemaljskih strasti i vezuju se za razlikovanja dobra i zla, a zatim oplakuju svoje robovanje i patnje.

Zašto se ljudi, kad već poseduju taj izvorni, čisti um, još uvek drže zabluda i osuđuju sebe na lutanje po ovom svetu obmana i patnji, prekrivajući svoju sopstvenu Budinu prirodu dok je svuda oko njih svetlost Budine Mudrosti?

Jednom davno, neki čovek se pogledao u ogledalo, ali sa zadnje strane, i ne videvši svoje lice i glavu, on je poludeo. Kako je nepotrebno da čovek poludi samo zato što se, iz nepažnje, ogledao u pogrešnoj strani ogledala!

Isto je tako glupo i nepotrebno da čovek pati zato što nije postigao Prosvetljenje tamo gde je očekivao da ga nađe. Nema promašaja u Prosvetljenju. Greška je u onim ljudima koji su dugo vremena tragali za Prosvetljenjem u svojim umovima koji prave razlike, ne shvatajući da to nije pravi um, već izmišljeni um prouzrokovan nagomilavanjem pohlepe i zabluda, koje prekrivaju i skrivaju njihov pravi um.

Ako se ta nagomilana, lažna ubeđenja raščiste, pojaviće se Prosvetljenje. Ali, začudo, kada postignu Prosvetljenje, ljudi će shvatiti da bez tih lažnih ubeđenja ne može postojati Prosvetljenje.

3. Budina priroda nije nešto što nestaje. I ako se poročni ljudi rode kao zveri ili gladni demoni, ili zapadnu u pakao, oni ipak nikada ne gube svoju Budinu prirodu.

Iako sahranjena u nečistoti tela ili prikrivena u korenu ovozemaljskih strasti, ili čak zaboravljena, ljudska naklonost prema suštini Bude nikada potpuno ne izumire.

4. Postoji stara priča o čoveku koji se napio i zaspao. Njegov prijatelj ostao je s njim dokle god je mogao, ali kada je bio prisiljen da ode, a bojeći se da će ovaj, možda, zapasti u nemaštinu, prijatelj sakri dragi kamen u odeću pijanog čoveka. Kada se pijanica oporavio, ne znajući da mu je prijatelj sakrio dragi kamen u odeću, on je lutao u siromaštvu i gladi. Mnogo vremena kasnije dva čoveka se opet sretoše i prijatelj reče siromahu za dragi kamen i posavetova mu da ga potraži.

Kao pijanica iz priče, ljudi lutaju pateći u ovom životu rođenja i smrti, nesvesni onoga što je sakriveno u njihovoj unutrašnjoj

prirodi, čistoj i neukaljanoj, nesvesni neprocenjivog blaga Budine prirode.

Ma koliko ljudi bili nesvesni činjenice da svako poseduje ovu uzvišenu prirodu, i ma koliko neuki i bezvredni oni bili, Buda nikada ne gubi veru u njih, zato što zna da i u najništavnijem od njih možda postoje sve vrline koje krase suštinu Bude.

I zato Buda rasplamsava veru u onim ljudima koji su zavedeni neznanjem i ne mogu da vide svoju sopstvenu Budinu prirodu, izvodi ih iz zabluda i uči ih da izvorno ne postoji razlika između njih i suštine Bude.

5. Buda je onaj koji je dostigao suštinu Bude, a ljudi su oni koji su sposobni da je dostignu; to je jedina razlika koja postoji između njih.

Ali, ako čovek misli da je postigao Prosvetljenje, on se vara, jer ako se, možda, kreće u tom pravcu on još nije dosegao suštinu Bude.

Budina priroda se ne pojavljuje bez marljivih i istrajnih napora, niti je zadatak gotov dok se ne dostigne suština Bude.

6. Jednom davno je jedan kralj okupio slepce oko slona i zamolio ih da mu opišu na šta liči slon. Prvi čovek je dohvatio kljove i rekao da je slon nalik na džinovsku šargarepu; drugi je, slučajno, dotakao uho i rekao da liči na veliku lepezu; treći je dohvatio surlu i rekao da liči na tučak; četvrti, koji je dodirnuo slonovu nogu, reče da liči na stub; a peti, koji beše dograbio slonov rep, reče da je nalik na konopac. Ni jedan od njih nije mogao da opiše kralju slonov pravi oblik.

Na sličan način čovek može da opiše samo delimično prirodu čoveka, ali neće biti u stanju da objasni istinsku prirodu ljudskog bića, Budinu prirodu.

Postoji jedan jedini mogući način da se shvati večna priroda čovekova, njegova Budina priroda, koju ne mogu uznemiriti ovozemaljske želje ili uništiti smrt, a taj način je Budina pomoć i njegovo uzvišeno učenje.

III

BUDINA PRIRODA I BEZLIČNOST

1. Govorili smo o Budinoj prirodi kao da je to nešto što može da se opiše, tako kao da je to slično „duši" iz drugih učenja, ali nije.

Budina priroda

Koncept „samosvojne ličnosti" je nešto što je izmislio um koji pravi razlike, koji ju je prvi prigrabio a zatim postao vezan za nju, ali koji je mora napustiti. Suprotno tome, Budina priroda je nešto neopisivo, što se prvo mora otkriti. U neku ruku, ona nalikuje „samosvesnoj ličnosti", ali tu „lično-ja" ne postoji u značenju „ja sâm" ili „moje".

Verovati u postojanje ličnog-ja je pogrešno verovanje, koje podrazumeva ne-postojanje; poreći Budinu prirodu je pogrešno, jer pretpostavlja da je postojanje u stvari ne-postojanje.

Ovo se može objasniti alegorijom. Majka je odvela svoje bolesno dete lekaru. Lekar je dao detetu lek i uputio majku da ne doji dete dok ono ne svari lek.

Majka namaza svoje grudi nečim gorkim, da bi se dete samo odbilo od dojke. Kada je već prošlo izvesno vreme za koje je lek mogao da počne da deluje, majka očisti grudi i dopusti detetu da sisa. Majka je izabrala ovaj način da spase dete, iz nežnosti, jer je volela svoje dete.

Kao majka iz alegorije, Buda, u nameri da ukloni nerazumevanje i prekine zavisnost od samosvojne ličnosti, poriče postojanje ličnog-ja; a kada nerazumevanje i ta zavisnost budu uklonjeni, tada će on objasniti stvarnost istinitog uma, koji je Budina priroda.

Povezanost za samosvojnu ličnost vodi ljude u zabludu, a vera u njihovu Budinu prirodu vodi ih do Prosvetljenja.

To je kao priča o ženi koja je nasledila kovčeg. Ne znajući da on sadrži zlato, nastavila je da živi u bedi, dok druga osoba nije otvorila kovčeg i pokazala joj zlato. Buda otvara ljudske umove i pokazuje im čistotu njihove Budine prirode.

2. Ako svi poseduju ovu Budinu prirodu, zašto onda postoji toliko patnje prouzrokovane od ljudi koji varaju i ubijaju jedni druge? I zašto postoji toliko razlika po dobroti ili pokvarenosti, bogatstvu ili siromaštvu?

Postoji priča o rvaču koji je nosio na čelu ukras od skupocenog dragog kamenja. Jednom, dok je rvao, kamen se zabio u meso na njegovom čelu. On je pomislio da je izgubio dragi kamen i otišao je kod hirurga da mu previje ranu. Kada je hirurg počeo da

mu previja ranu, otkrio je da je dragi kamen bio duboko u mesu, prekriven krvlju i prljavštinom. On podiže ogledalo i pokaza rvaču dragi kamen.

Budina priroda je kao skupoceni dragi kamen iz ove pirče: prekriju je prljavština i prašina drugih potreba i ljudi misle da su je izgubili; ali dobar učitelj im je ponovo otkriva.

Budina priroda postoji u svakom, ma koliko duboko bila pod naslagama pohlepe, besa, i gluposti, ili zakopana pod čovekovim sopstvenim delima ili odmazdama. Budina priroda se ne može izgubiti ni uništiti; a kada se uklone sva zagađenja, pre ili kasnije, ona će se ponovo pojaviti.

Kao što je rvaču iz priče, pomoću ogledala, bio pokazan dragi kamen skriven duboko u njegovom mesu i krvi, tako se i ljudima, uz pomoć Budine svetlosti pokazuje Budina priroda, sakrivena pod njihovim ovozemaljskim željama i strastima.

3. Budina priroda je uvek čista i spokojna, bez obzira koliko promenjivi bili ljudski životni uslovi i okolina. Baš kao što je mleko uvek belo, bez obzira na boju krave, bila ona riđa, bela ili crna, tako nije bitno kolike razlike u ljudskom životu prouzrokuju

njihovi postupci, ili kakve razne posledice mogu da proizađu iz njihovih dela i misli.

Postoji predanje u Indiji o čudnovatoj lekovitoj biljci, sakrivenoj pod visokom travom Himalaja. Dugo su ljudi uzaludno tragali za njom, i najzad ju je jedan mudrac otkrio zbog njenog slatkog mirisa. Za svog života mudrac ju je skupljao u bure, ali posle njegove smrti, slatki lek ostade sakriven u svojoj dalekoj postojbini, u planinama, a tečnost u buretu se ukiseli, postade škodljiva i promeni ukus.

Isto tako je i Budina priroda skrivena iza divljeg rasta ovozemaljskih strasti i retko se može otkriti; ali Buda je pronalazi i otkriva ljudima, i pošto je oni prihvataju u zavisnosti od svojih različitih sposobnosti, ona je drugačijeg ukusa za svakog ponaosob.

4. Dijamant, najtvrđa od poznatih supstancija, ne može se smrskati. Pesak i kamenje mogu da se samelju, ali dijamanti ostaju neoštećeni. Budina priroda je kao dijamant i zato se ne može razbiti.

Ljudska priroda, kako telo tako i um, stići će svom kraju, ali priroda suštine Bude ne može biti uništena.

Budina priroda

Budina priroda je, zaista, najbolja osobina ljudske prirode. Buda uči da, iako među ljudima mogu postojati bezbrojne razlike, kao, recimo, između muškaraca i žena, ne postoje razlike što se tiče Budine prirode.

Čisto zlato dobija se topljenjem rude i otklanjanjem svih nečistih supstancija. Kada bi ljudi istopili rudu njihovih umova i otklonili svu nečistoću ovozemaljskih strasti i sebičnosti, svi bi povratili samu čistu Budinu prirodu.

ČETVRTA GLAVA

LJUDSKE NEČISTOTE

I

LJUDSKA PRIRODA

1. Postoje dve vrste ovozemaljskih strasti koje zagađuju i prekrivaju čistotu Budine prirode.

Prva je strast za analiziranjem i raspravljanjem zbog koje ljudi nerazložno rasuđuju. Druga je strast za emotivnim doživljajem, zbog kojih ljudske vrline postaju zbrkane.

Misli se da se sva ljudska nečistota može podeliti na zablude rasuđivanja i zablude delanja, ali u stvari, to su u suštini dva izvorna ovozemaljska pojma. Prvi je neznanje, a drugi je želja.

Zablude rasuđivanja proistekle su iz neznanja, a zablude delanja iz strasti, tako da su te dve celine, u stvari, jedinstvene, i skupa čine izvor svih nesreća.

Ljudske nečistote

Ako su ljudi neuki, oni ne mogu da rasuđuju pravilno i bezbedno. Pošto se podaju želji za opstankom, grabljenjem i prisvajanjem, i vezanost za sve stvari neminovno sledi. Ta stalna glad za svim prijatnim što se čulo ili videlo, vodi ljude u zabludu navike. Neki ljudi se čak podaju i želji za telesnom smrću.

Iz ovih primarnih izvora potiču i nastaju sve požude, bes, glupost, nesporazumi, mržnja, ljubomora, ulagivanje, prevara, oholost, prezir, pijanstvo i sebičnost.

2. Pohlepa proističe iz pogrešne predstave o zadovoljstvu, bes proističe iz pogrešne predstave o sopstvenim poslovima i okolini; glupost proističe iz nesposobnosti da se proceni koje je pravilno vladanje.

Pohlepa, bes i glupost su tri ovozemaljske vatre. Vatra pohlepe proždire one koji su zbog pohlepe izgubili svoj istinski um; vatra besa proždire one koji su zbog besa izgubili svoj istinski um; vatra gluposti proždire one koji su izgubili svoj istinski um zbog toga što nisu slušali i obratili pažnju na Budino učenje.

Zaista, ovaj svet izgara svojim mnogim i raznim vatrama. Postoje vatre pohlepe, vatre besa, vatre gluposti, vatre zabluđenosti

i sebičnosti, vatre oronulosti, bolesti i smrti, vatre tuge, žaljenja, telesne i duševne patnje. Ove vatre svuda besne. One ne samo da izgaraju biće, već čine da i drugi pate i navode ih da zgreše telom, govorom i mislima. Iz rana prouzrokovanih ovim vatrama curi gnoj što truje i zagađuje one koji mu se približe i odvodi ih na put zla.

3. Pohlepa se razvija suočena sa zadovoljstvom, bes suočen sa nezadovoljstvom; glupost se razvija iz nečistih misli. Zlo pohlepe nije tako nečisto, ali se vrlo teško otklanja; zlo besa je više nečisto, ali se lako otklanja; zlo gluposti je vrlo nečisto i vrlo teško se prevazilazi.

Zato bi ljudi trebalo da utule te vatre, bilo gde i bilo kada da se pojave, pravilno procenjujući šta može da donese pravo zadovoljstvo, strogo kontrolišući svoje misli suočene sa nezadovoljavajućim stvarima iz života, i uvek prizivajući Budino učenje dobre volje i blagosti. Ako je um pun mudrih, čistih i nesebičnih misli, onda u njemu nema mesta za ukorenjavanje ovozemaljskih strasti.

4. Pohlepa, bes i glupost su kao groznica. Ako čovek dobije ovu groznicu, čak i ako leži u udobnoj sobi, patiće i biće mučen nesanicom.

Ljudske nečistote

Oni koji ne pate od takve groznice mogu mirno da spavaju, čak i za hladnih zimskih noći, na zemlji, prekriveni samo tankim pokrovom od lišća, ili po vreloj letnjoj noći u maloj zatvorenoj sobi.

Zato su pohlepa, bes i glupost izvori svih ljudskih nesreća. Da bi se oslobodio ovih izvora nesreće, čovek mora da razmatra pouke, da vežba koncentraciju misli, i mora biti mudar. Razmatranje pouka će otkloniti nečistotu pohlepe; pravilna koncentracija misli otkloniće nečistotu besa; a mudrost će otkloniti nečistotu gluposti.

5. Ljudske strasti su beskonačne. One su kao žeđ čoveka koji pije slanu vodu: on nema nikakvog zadovoljstva od toga, a njegova žed samo raste.

Tako je isto i sa čovekom koji teži da zadovolji svoje strasti; on postiže jedino povećano nezadovoljstvo, ali njegovih nesreća ima sve više.

Zadovoljenje strasti nikada ne donosi zadovoljstvo; ono uvek ostavlja za sobom nemir i razdraženost koji se nikada ne mogu umiriti, a osim toga, ako se spreči zadovoljenje njegovih strasti, to čoveka često može da „izludi".

Da bi zadovoljili svoje strasti ljudi će se boriti i tući međusobno, kralj protiv kralja, vazal protiv vazala, roditelj protiv deteta, brat protiv brata, sestra protiv sestre, prijatelj protiv prijatelja; oni će se boriti, pa čak i ubijati jedni druge, da bi zadovoljili svoje strasti.

Ljudi često uništavaju svoje živote u želji da zadovolje svoje strasti. Oni će krasti i varati i vršiti preljubu, a zatim, uhvaćeni u tome, patiće zbog sramote i kazne.

Oni će grešiti sopstvenim telima i rečima, grešiće sopstvenim mislima, savršeno dobro znajući da će zadovoljenje na kraju doneti nesreću i patnje, – toliko je moćna strast. Potom će uslediti tegobe i patnje ovoga sveta.

6. Od svih ovozemaljskih strasti, požuda je najsnažnija. Izgleda da sve druge ovozemaljske strasti idu za njenim tragom.

Izgleda da požuda priprema tlo na kome ostale strasti cvetaju. Požuda je kao demon što guta sva dobra dela ovoga sveta. Požuda je zmija što se krije u cvetnom vrtu; truje one što su pošli u potragu za lepotom. Požuda je puzavica što se penje uz drvo i širi se po granama dok ne uguši drvo. Požuda lagano i neprimetno uvlači

svoje pipke u ljudska osećanja i izvlači zdrav razum iz njihovih umova, dok ga potpuno ne uništi. Požuda je mamac što ga je zli demon bacio, mamac što glupi ljudi progutaju, i pomoću njega bivaju uvučeni duboko u svet zla.

Ako se suva kost premaže krvlju, pas će je glodati dok se ne umori i razdraži. Požuda je za čoveka isto što i ovakva kost za psa; on će žudeti za njom do iznemoglosti.

Ako se jedno parče mesa baci dvema divljim zverima, one će se tući i razdirati jedna drugu, da ga se dočepaju. Čovek koji je dovoljno glup da nosi baklju uz vetar, verovatno će se opeći. Baš kao te dve zveri i taj glupi čovek, ljudi ranjavaju i prže sebe zbog svojih ovozemaljskih strasti.

7. Lako je zaštititi telo od otrovnih strela, ali je nemoguće zaštititi um od otrovnog koplja koje nastaje u njemu samome. Požuda, bes, glupost i zaluđenost sebičnosti – ova četiri otrovna koplja nastaju u umu i zagađuju ga smrtonosnim otrovom.

Ako su ljudi zaraženi pohlepom, besom i glupošću, oni će

lagati, varati, iskorišćavati druge i biti dvolični, a onda će ostvariti svoje reči ubijajući, kradući i vršeći preljubu.

Ovakva tri zla stanja uma, četiri zla izraza, i tri zla delanja, ako se saberu postaju deset velikih zâla.

Ako se ljudi naviknu na laži, oni će nesvesno vršiti svakakve moguće loše radnje. Pre nego što loše postupe oni moraju da lažu, a kad jednom počnu da lažu, oni će zlo delati sa ravnodušnošću.

Pohlepa, požuda, strah, bes, zla sudbina i nesreća potiču iz gluposti. Tako je glupost najstrašniji od svih otrova.

8. Iz strasti proističe delanje; iz delanja patnja; strast, delanje i patnja su kao točak što se beskrajno obrće.

Okretanje ovog točka nema početka ni kraja; ljudi ne mogu da izbegnu takvo ponavljanje. Jedan život sledi za drugim, po ovom ciklusu selidbi iz tela u telo, u beskonačnom vraćanju.

Ako bi neko nagomilavao svoj pepeo i kosti spaljene u ovom

večnom seljenju, gomila bi bila visoka kao planina; ako bi neko sakupljao mleko majki što ga je sisao za vreme svojih selidbi, ono bi bilo dublje od mora.

Iako svi ljudi poseduju prirodu Budine suštine, ona je tako duboko pohranjena u zagađenju ovozemaljskih strasti, da dugo ostaje neotkrivena. Zbog toga je patnja tako raširena pojava i zato je ovo večno ponavljanje bednih života.

Ali, isto kao što se podajom pohlepi, besu i gluposti, gomilaju zla dela i prouzrokuju ponovno rađanje, tako se, sledeći Budino učenje, otklanjaju izvori zla i okončava ponovno rađanje u svetu patnje.

II

ČOVEKOVA PRIRODA

1. Čovekova priroda je kao gust čestar koji nema ulaza i u koji se teško prodire. U poređenju sa njom, životinjska priroda je mnogo lakša za razumevanje. Pa ipak, možemo, u nekim glavnim crtama, razvrstati ljudske prirode u odnosu na četiri uočljive razlike što postoje među njima.

Prvo, postoje ljudi koji, zbog pogrešnih učenja, upražnjavaju asketizam i prouzrokuju tako svoju patnju. Drugo, postoje oni koji svojom okrutnošću, krađom, ubijanjem ili drugim nemilim delima, prouzrokuju da drugi pate. Treće, postoje oni koji niti sami pate, niti prouzrokuju tuđu patnju. Četvrto, postoje oni koji ne pate i koji izbavljaju ostale iz patnje. Ovi poslednji, sledeći Budino učenje, ne predaju se pohlepi, besu ili gluposti, već žive mirnim životom, punim ljubaznosti i mudrosti, bez ubijanja ili krađe.

2. Postoje tri vrste ljudi u svetu. Prvi su oni koji su kao slova urezana u stenu; oni se lako predaju besu i zadržavaju svoje besne misli dugo vremena. Drugi su kao slova ispisana u pesku; oni se takođe predaju besu, ali njihove besne misli brzo prolaze. Treći su oni što su kao slova ispisana na tekućoj vodi; oni ne zadržavaju prolazne misli, već puštaju da nepravda i neprijatna ogovaranja prolaze kraj njih neopažena; njihovi umovi su uvek čisti i neuznemireni.

Postoje još tri vrste ljudi: prvi su oni što su tašti, delaju brzopleto i nikada nisu zadovoljni; njihove prirode se mogu lako razumeti. Zatim su tu oni što su uglađeni i uvek delaju promišljeno; njihova priroda se teško može shvatiti. Zatim su tu oni koji su potpuno prevazišli strasti; njihovu prirodu je nemoguće shvatiti.

Ljudske nečistote

Takvi ljudi se mogu razvrstati na mnogo raznih načina, ali bez obzira na to, njihove prirode se teško mogu razumeti. Jedino ih Buda razume, i, uz pomoć svoje mudrosti, vodi ih kroz razna učenja.

III

LJUDSKI ŽIVOT

1. Postoji alegorija koja odslikava ljudski život. Jednom je bio neki čovek koji se vozio u čamcu niz reku. Neko ga je sa obale upozorio: „Nemoj tako živo da veslaš niz brzu maticu; pred tobom su brzaci i opasni vrtlozi, a krokodili i demoni leže čekajući u stenovitim pećinama. Nastradaćeš ako nastaviš."

U ovoj alegoriji „brza matica" je život pun požude; „živo veslati" znači pustiti na volju svojim strastima; „brzaci što su ispred" znače patnje i bol što dolaze; „vrtlozi" znače zadovoljstvo, „krokodili i demoni" se odnose na propadanje i smrt koji slede život pun požude i samozadovoljavanja; „neko na obali", koji upozorava je Buda.

Evo još jedne alegorije. Čovek što je počinio zločin je u bekstvu; neki stražari ga prate, a on pokušava da se sakrije, spustivši se u bunar uz pomoć puzavica što rastu niz njegove strane.

Spuštajući se, on ugleda zmije na dnu bunara, tako da odluči da ostane da visi na puzavici. Posle nekog vremena, kada su mu se ruke umorile, on ugleda dva miša, jednog belog a drugog crnog, kako glođu puzavicu.

Ako se puzavica prekine on će pasti među zmije i poginuće. Iznenada, pogledavši naviše, on ugleda iznad svog lica košnicu iz koje je s vremena na vreme kapao med. I čovek, zaboravljajući na sve opasnosti što mu prete, sa uživanjem okusi med.

„Čovek" označava onoga koji je rođen da pati i da umre sâm. „Stražari" i „zmije" odnose se na telo sa svim njegovim strastima. „Puzavice" znače neprekidnost ljudskog života. „Dva miša, jedan beo a drugi crn", odnose se na proticanje vremena, na dane i noći, i na godine koje prolaze. „Med" označava fizička zadovoljstva koja ublažavaju patnje protičućih godina.

2. Evo još jedne alegorije. Kralj smesti četiri zmije u kutiju i poveri ih na čuvanje jednom sluzi. On zapovedi sluzi da dobro pazi na njih i opomenu ga da će ga, ako razljuti i jednu od njih, kazniti smrću. Sluga, u strahu, odluči da baci kutiju i pobegne.

Kralj posla pet čuvara da uhvate slugu. Oni mu prvo priđoše prijateljski, u nameri da ga mirno odvedu nazad, ali sluga nije imao poverenja u njihove prijateljske namere i pobeže u drugo selo.

Ljudske nečistote

A zatim mu u snu neki glas reče da u tom selu nema sigurnog skloništa za njega, i da će ga napasti šest razbojnika, zato sluga pobeže u strahu, i trčao je dok ne naiđe na divlju reku što mu se preprečila na putu. Misleći na opasnosti što ga prate, on napravi splav i uspe da pređe uzburkanu reku, na čijoj drugoj strani najzad nađe sigurnost i mir.

„Četiri zmije u kutiji" ukazuju na četiri elementa: zemlju, vodu, vatru i vazduh, od kojih je sačinjeno ljudsko telo. Ono je povereno na čuvanje požudi i ono je neprijatelj umu. Zato on pokušava da pobegne od tela.

„Pet čuvara što prilaze prijateljski" su pet elemenata što uokviruju telo i um: oblik, osećanje, opažanje, volja i svest.

„Siguran zaklon" označava šest čula, koja nisu siguran zaklon, a šest „razbojnika" su šest objekata tih šest čula. Tako, sagledavši opasnost u tih šest čula, um beži još jednom i stiže do besne matice ovozemaljskih strasti.

Zatim on sebi pravi splav od Budinog dobrog učenja i sigurno prelazi divlju maticu.

3. Postoje tri slučaja, puna opasnosti, kada sin nije sposoban da pomogne majci ili majka sinu – požar, poplava, i pljačka. Pa ipak, i u tim rizičnim i tužnim prilikama, još uvek postoji mogućnost da pomognu jedno drugome.

Ali postoje tri slučaja kada je nemoguće majci da spase sina ili sinu da spase svoju majku. Ta tri slučaja su: vreme bolesti, vreme starenja i vreme smrti.

Kako da sin preuzme majčino mesto dok ona stari? Kako da majka preuzme sinovljevo mesto kad je on bolestan? Kako bi bilo koji od njih mogao da pomogne drugome kada se bliži smrtni čas? Bez obzira koliko međusobno voleli jedno drugo i ma koliko bliski bili, ni jedan od njih drugome ne može pomoći u takvim situacijama.

4. Jednom je Jama, legendarni kralj Pakla, upitao jednog čoveka što je dospeo u pakao o zlim delima koja je počinio u životu; pitao ga je da li je, za života, ikada sreo tri nebeska glasnika. Čovek je odgovorio: "Ne, Gospodaru, nikada nisam sreo takve osobe."

Jama ga je onda upitao da li je ikada sreo starog čoveka povijenog pod teretom godina kako hoda sa štapom. Čovek je odgovorio: „Da, Gospodaru, često sam sretao takve osobe." Tada

mu Jama reče: „Ti trpiš sada ovu kaznu jer nisi prepoznao u tom starcu nebeskog glasnika, poslatog da te opomene da moraš brzo da se promeniš, pre nego što i ti sâm ostariš."

Jama ga je opet upitao da li je video siromašnog, bolesnog i usamljenog čoveka. Čovek je odgovorio: „Da, Gospodaru, video sam mnogo takvih ljudi." Zatim mu Jama reče: „Došao si ovamo zato što nisi prepoznao u tim bolesnim ljudima glasnike sa neba, poslate da te upozore na tvoju sopstvenu bolest."

Zatim ga Jama ponovo upita da li je ikada video mrtvaca. Čovek je odgovorio: „Da, Gospodaru, mnogo puta sam prisustvovao nečijoj smrti." Jama mu reče: „Zato što nisi prepoznao u ovim ljudima nebeske glasnike poslate da te opomenu, stigao si dovde. Da si prepoznao te glasnike i prihvatio njihove opomene, ti bi se promenio i ne bi došao na ovo mesto patnje."

5. Jednom je živela mlada žena po imenu Kisagotami, žena bogatog čoveka, koja je izgubila razum kad joj je umrlo dete. Ona je uzela dete u naručje i išla od kuće do kuće, moleći ljude da izleče njeno dete.

Naravno, oni ništa nisu mogli da učine za nju, ali na kraju jedan Budin sledbenik posavetova ženu da poseti Blagoslovenog, koji je tada bio u Đetavani, i tako ona odnese mrtvo dete Budi.

Blagosloveni se sažali na nju i reče: „Da bih izlečio dete treba mi makovo seme; idi izmoli makovo seme iz neke kuće u koju smrt nikada nije kročila."

I tako poludela žena krenu da traži kuću gde smrt nikada nije kročila, ali uzalud. Najzad je morala da se vrati Budi. U njegovom spokojnom prisustvu njen um se razbistri i ona shvati značenje njegovih reči. Ona odnese telo i sahrani ga, a zatim se vrati Budi i postade jedan od njegovih učenika.

IV

STVARNOST LJUDSKOG ŽIVOTA

1. Ljudi na ovom svetu su skloni da budu sebični i okrutni, oni ne umeju da vole i poštuju jedni druge; raspravljaju se i svađaju oko beznačajnih stvari samo sebi škodeći i izazivajući patnju, a život im postaje sumoran i okružen nesrećom.

Ljudske nečistote

Bez obzira jesu li bogati ili siromašni, oni brinu o novcu; oni pate od siromaštva i od bogatstva. Zato što njihovim životom upravlja pohlepa, oni nikada nisu zadovoljni ni srećni.

Bogataš brine o svome imanju, ako ga ima; brine o svojim palatama i svim drugim posedima. Brine se da ga ne zadesi neka nesreća, da ne izgore njegove palate, da ga razbojnici ne orobe, da ga otmičari ne odvedu. A zatim se brine o smrti i o sudbini njegovog blaga. Zaista, njegov put ka smrti je usamljen, i niko ga ne prati do smrti.

Siromah uvek pati od nemaštine i to u njemu budi beskrajne želje za zemljom i kućom. Goreći od želje on muči svoje telo i svoj um, i stiže do smrti usred svog života.

Ceo svet izgleda kao da se urotio protiv njega, pa mu se čak i put ka smrti čini samotnim, kao da mu predstoji dug put da pređe, a nema prijatelja koji bi ga pratio.

2. Postoji pet zala na ovom svetu. Prvo, postoji okrutnost; svako živo biće, pa čak i insekti, bore se jedni protiv drugih. Jaki napadaju slabe; slabi varaju jake; svuda je samo tuča i okrutnost.

Drugo, ne postoji jasna granica između prava oca i prava sina; između starijeg i mlađeg brata; između muža i žene; između starijih i mlađih rođaka; u svakoj situaciji svako želi da je najugledniji i da se okoristi od drugih. Oni varaju jedni druge, među njima vlada obmana i neiskrenost.

Treće, ne postoji jasna granica između ponašanja žena i muškaraca. Svako ponekad ima nečiste i pohotljive misli i želje, što ga vode do sumnjivih radnji i često do rasprava, borbi, nepravde i zlobe.

Četvrto, têže ljudi da omalovaže prava drugih, da preuveličavaju svoj sopstveni značaj na račun drugih, da daju loš primer svojim ponašanjem i nepoštenim govorom da obmanjuju, kleveću i iskorišćavaju druge.

Peto, ljudi têže da zanemare svoje obaveze prema drugima. Oni misle isuviše na sopstveno dobro i sopstvene želje; zaboravljaju na usluge što su im učinjene, i muče druge, što je često velika nepravda.

3. Ljudi bi trebalo da imaju više saosećanja jedni za druge; trebalo bi da poštuju jedni druge zbog dobrih osobina koje poseduju i

trebalo bi da pomažu jedni druge u teškim situacijama; ali, umesto toga, oni su sebični i tvrda srca; oni preziru jedni druge zbog grešaka što ih čine, i ne vole druge zbog prednosti koje ovi imaju. Ova mržnja se, uglavnom, vremenom povećava, i posle nekog vremena postaje nepodnošljiva.

Ova osećanja nenaklonosti ne završavaju se odmah nasiljem; pa ipak ona truju život osećanjima mržnje i besa, koja se tako duboko urežu u um, da ljudi nose te ožiljke čak i u ciklusu ponovhih rađanja.

Zaista, u ovom svetu požude, čovek se rađa i umire sâm, i nema nikoga sa kim bi podelio svoju kaznu u životu posle smrti.

Zakon uzroka i posledice je univerzalan; svaki čovek mora da nosi sâm teret svog greha i da stigne do njegove odmazde. Isti zakon uzroka i posledice upravlja i dobrim delima. Život pun saosećanja i ljubaznosti dovešće nas do dobre sreće i radosti.

4. Kako godine teku i ljudi shvate koliko su vezani za pohlepu, naviku i patnju, oni postaju tužni i obeshrabreni. Često, tako obeshrabreni, oni se svađaju sa drugima i tonu još dublje u greh i odustaju od pokušaja da idu pravim putem; često njihovi životi stižu do preranog kraja usled njihove zlobe i oni zauvek pate.

Ovo zapadanje u obeshrabrenost zbog zle sreće i patnje je sasvim neprirodno i protivno zakonu neba i zemlje i, zato će čovek patiti, kako na ovom tako i na onom svetu, posle smrti.

Istina je da je sve u ovom životu prolazno i puno nesigurnosti, ali žalosno je da svi zanemaruju tu činjenicu i nastavljaju da tragaju za uživanjem i zadovoljenjem svojih želja.

5. Normalno je da u ovom svetu patnji ljudi misle i delaju sebično i egoistično i, zato je isto tako normalno da slede patnja i nesreća.

Ljudi ističu sebe, a zanemaruju druge. Dopuštaju da im strasti pređu u pohlepu i požudu i svakojako zlo. Zato oni moraju da pate beskrajno.

Vreme izobilja ne traje dugo, već brzo prolazi; ni u čemu se na ovome svetu ne može večno uživati.

6. Zato, ljudi treba da odbace, dok su mladi i zdravi, svu svoju pohlepu i vezanost za ovozemaljske stvari, i revnosno bi trebalo da tragaju za istinskim Prosvetljenjem, jer ne može da postoji istinski oslonac ili sreća, izuzev u Prosvetljenju.

Ljudske nečistote

Većina ljudi, pak, ne veruje ili zanemaruje ovaj zakon uzroka i posledice. Oni nastavljaju sa svojom navikom pohlepe i sebičnosti, zaboravljajući na činjenicu da dobro delo donosi sreću a zlo delo nesreću. Niti ljudi zaista veruju da čovekova dela u ovom životu utiču na one živote što slede i uslovljavaju ih u odnosu na nagrade i kazne za njihove grehe.

Oni se žale i oplakuju svoju patnju, ne shvatajući u potpunosti značenje što ga njihova dela imaju u njihovim budućim životima, ni vezu što postoji između njihove patnje i njihovih dela u ranijim životima. Oni misle samo na sadašnje želje i patnje.

Ništa na svetu nije večno ni stalno; sve je promenjivo, trenutno i nepredvidivo. Ali ljudi su neznalice i sebični, i brinu ih samo želje i patnje ovog trenutka. Ne slušaju dobra učenja niti pokušavaju da ih razumeju; oni se jednostavno predaju trenutnim potrebama, bogatstvu i požudi.

7. Od davnih dana, ogroman broj ljudi je rođen u ovom svetu obmane i patnje, i još uvek se rađa. Srećom da svet ima Budino učenje i da ljudi mogu u njega da veruju i da im se pomogne.

Zato ljudi treba duboko da misle, treba da održavaju svoje umove čistim, a svoja tela zdravim, treba da se klone pohlepe i zla, i da tragaju za dobrim.

Nama je, na sreću, stiglo znanje Budinog učenja; treba da težimo da verujemo u njega i da želimo da budemo rođeni u Budinoj Čistoj Zemlji. Poznajući Budino učenje, ne treba da sledimo drugo na njihovim pohlepnim i grešnim putevima, niti da čuvamo Budino učenje samo za nas, već da ga sprovodimo i prenosimo drugima.

PETA GLAVA

OSLOBOĐENJE ŠTO GA NUDI BUDA

I

ZAVETI AMIDE BUDE

1. Kao što je već objašnjeno, ljudi su se uvek podavali svojim ovozemaljskim strastima, ponavljajući greh za grehom, noseći terete nesnošljivih dela, nesposobni da svojom sopstvenom mudrošću i snagom raskinu ove navike pohlepe i samozadovoljstva. Ako su nesposobni da prevaziđu i otklone ovozemaljske strasti, kako mogu da očekuju da shvate svoju pravu Budinu prirodu?

Buda, koji je u potpunosti razumeo ljudsku prirodu, imao je samilosti za ljude i zakleo se da će učiniti sve moguće, čak po cenu svojih muka, da oslobodi ljude njihovih patnji i strahova. Da bi ostvario ovo oslobođenje On se pojavio kao Bodisatva još u pradavna vremena i položio sledećih deset zaveta:

(a) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun dok svi u mojoj zemlji ne budu sigurni da će doseći Suštinu Bude i dostići Prosvetljenje.

(b) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun, sve dok moja svetlost ne stigne i do najudaljenijeg kutka ovog sveta.

(c) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun sve dok moj život ne istraje kroz vekove i spase neizmerno veliki broj ljudi.

(d) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun sve dok se sve Bude u svih deset pravaca ne ujedine u slavljenju moga imena.

(e) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun sve dok se ljudi, iskreno verujući, ne budu trudili da se ponovo rode u mojoj zemlji, ponavljajući moje ime deset puta, u iskrenoj veri, i da na kraju uspeju u tom ponovnom rođenju.

(f) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun sve dok se ljudi svuda ne odluče da dostignu Prosvetljenje, da gaje vrline, i da iskreno žele da budu rođeni u mojoj zemlji; tako ću se ja pojaviti u trenutku njihove smrti u društvu mnogih Bodisatvi da ih dočekam u mojoj Čistoj Zemlji.

(g) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun

sve dok ljudi svuda, čuvši moje ime, ne budu mislili na moju zemlju i želeli da budu rođeni u njoj i, dok zato iskreno ne budu sadili seme vrline, da tako omoguće sebi da izvrše sve što im srce želi.

(h) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun sve dok svi oni, koji su rođeni u mojoj Čistoj Zemlji, ne budu sigurni da će dostići Suštinu Bude, tako da mogu da vode mnoge druge do Prosvetljenja i da upražnjavaju velike samilosti.

(i) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun sve dok ljudi iz celog sveta ne budu pod uticajem moga duha velike samilosti, koji će pročistiti njihove umove i tela i izdići ih iznad ovozemaljskih stvari.

(j) „I ako dostignem Suštinu Bude, nikada neću biti potpun sve dok ljudi svuda, čuvši moje ime, ne steknu prave predstave o životu i smrti, i dostignu onu savršenu mudrost koja će održati njihove umove čistim i mirnim usred ljudske patnje i pohlepe.

„Tako ja polažem ove zavete; neka ne dostignem Suštinu Bude sve dok ih ne ispunim. Neka postanem izvor beskrajne Svetlosti, oslobađajući i zračeći blago moje mudrosti i vrline, prosvetljujući sve zemlje i oslobađajući sve ljude što pate."

2. Tako on, gomilajući bezbrojne vrline kroz mnogo vekova, postade Amida ili Buda ili Beskrajna Svetlost i Bezgraničan Život, i usavrši svoju Buda-zemlju Čistote, gde On sada živi, u svetu mira, prosvetljujući sve ljude.

Ova Čista Zemlja, gde nema patnje, je zaista najmirnija i najsrećnija. Odeća, hrana i sve lepe stvari, pojavljuju se kada oni koji tamo žive to požele. Kad nežni povetarac prođe kroz njeno drveće puno dragulja, muzika njegovog svetog učenja puni zrak i čisti umove svih koji je slušaju.

U ovoj Čistoj Zemlji ima mnogo mirisnih lotosovih cvetova, i svaki cvet ima mnogo predivnih latica, a svaka latica blista neizrecivom lepotom. Zračenje ovih lotosovih cvetova osvetljava Stazu Mudrosti, a oni koji slušaju muziku svetog učenja dovedeni su do savršenog mira.

3. Sada sve Bude iz svih deset pravaca slave vrline Bude, Beskrajne Svetlosti i Beskonačnog Života.

Ko god čuje Ime ovog Bude oduševi se i prihvata ga sa radošću, njegov um postaje jedno sa Budinim umom i on će biti rođen u Budinoj čudotvornoj Zemlji Čistote.

Oslobođenje što ga nudi Buda

Oni koji su rođeni u toj Čistoj Zemlji dele Budin bezgranični Život; njihova srca se odmah ispune saosećanjem za sve koji pate i oni nastavljaju da upražnjavaju Budin način spasenja.

U duhu ovih zaveta, oni odbacuju sve vezanosti za ovozemaljske stvari i shvataju nepostojanost ovog sveta. I oni posvećuju svoje napore oslobađanju svega živog; oni sjedinjuju svoje živote sa životima drugih, deleći njihove zablude i patnje, ali u isto vreme, ostvarujući njihovo oslobođenje od vezanosti i ograničenosti ovozemaljskog života.

Oni poznaju smetnje i teškoće ovozemaljskog života, ali oni takođe poznaju i beskrajne mogućnosti Budine samilosti. Oni su slobodni da odu ili dođu, oni su slobodni da napreduju ili stanu ako žele, ali oni odaberu da ostanu sa onima za koje Buda ima samilosti.

Zato, ako se neko, čuvši Ime ovog Amida-Bude, ohrabri da ga zazove u svojoj savršenoj veri, on će podeliti Budinu samilost. Zato bi svi ljudi trebalo da slušaju Budino učenje i da ga slede, pa čak i ako im se čini da ih ono vodi ponovo kroz vatre što obavijaju ovaj svet života i smrti.

Ako ljudi iskreno i zdušno žele da dostignu Prosvetljenje, onda se oni moraju osloniti na moć ovog Bude. Nemoguće je da običan čovek dostigne svoju uzvišenu Budinu prirodu bez Budine podrške.

4. Amida-Buda je blizu svima. Njegova Zemlja Čistote kažu da se nalazi daleko na zapadu, ali je, takođe, u mislima onih koji svesrdno žele da budu sa njim.

Kada neki ljudi zamišljaju lik Amide-Bude kako blista svojim zlatnim sjajem, slika se deli u osamdeset četiri hiljade likova ili stvorenja, od kojih svaki zrači osamdeset četiri hiljade zrakova svetlosti, a svaki zrak svetlosti prosvetljujući svet, nikada ne ostavlja u tami nikoga ko izgovara Budino ime. Tako ovaj Buda pomaže ljudima da iskoriste spasenje što im ga on nudi.

Videvši samo Budin oblik, čovek je sposoban da shvati Budine misli. Budine misli su pune samilosti za sve, čak i za one koji njegovu samilost zanemaruju ili je zaboravljaju, a mnogo više za one koji je pamte u svojoj veri.

Onima koji veruju, on nudi mogućnost da se sjedine sa njim. Pošto je ovaj Buda sveobuhvatno telo jednakosti, onda ko god misli na Budu i Buda misli na njega i stupa slobodno u njegov um.

Oslobođenje što ga nudi Buda

To znači da, kada čovek misli na Budu, on poseduje Budin um u svom njegovom čistom, srećnom i mirnom savršenstvu. Drugim rečima, njegov um je Budin um.

Zato svaki čovek, u čistoti i iskrenosti svoje vere, trebalo bi da zamisli da je njegov sopstveni um Budin um.

5. Buda ima mnogo oblika reinkarnacije i preobražavanja i može se predstaviti na mnogo načina, zavisno od sposobnosti svakog čoveka.

On se pojavljuje u telu ogromnih razmera da bi prekrio čitavo nebo i pruža se u beskrajni zvezdani prostor. On se takođe pojavljuje i u beskrajno malim prirodnim veličinama, ponekad u oblicima, ponekad u energiji, ponekad u vidovima uma, a ponekad u ličnosti.

Ali, na ovaj ili onaj način, on će se sigurno prikazati onima koji sa verom izgovaraju Budino ime. Takvima se Buda uvek prikazuje u pratnji dveju Bodisatvi: Avalokitesvare, Bodisatve Milosrđa i Makastama-prapte, Bodisatve Mudrosti. Njegove pojave ispunjavaju svet tako da mogu svi da ih vide, ali samo oni koji veruju mogu da ih primete.

Oni koji su sposobni da vide njegove privremene pojave stiču trajno zadovoljstvo i sreću. A još više, oni koji su sposobni da vide pravog Budu ostvariće nezamislivo bogatstvo sreće i mira.

6. Pošto je um Amide-Bude, sa svim svojim bezgraničnim izvorima ljubavi i mudrosti, sâma samilost, Buda može sve da spase.

Oni najzlobniji od ljudi – oni što vrše neverovatne zločine, čije su misli ispunjene pohlepom, besom i zaluđenošću; oni što lažu, toroču, zloupotrebljavaju i varaju; oni što ubijaju, kradu i pohotno se ponašaju; oni što su blizu kraja svoga života posle dugih godina zlodelanja – oni su osuđeni na duge godine kazne.

Dobar prijatelj im dođe i objašnjava im u njihovom poslednjem času: „Suočen si sa smrću; ne možeš prikriti svoj život ili svoja zlodela, ali možeš da nađeš pribežište u milosti Bude Bezgranične Svetlosti, zazivajući njegovo ime."

Ako ovi zli ljudi zazovu ime Amide Bude čestitih misli, svi gresi, što bi ih odveli u pakao, biće otklonjeni.

Oslobođenje što ga nudi Buda

Ako jednostavno ponavljanje svetog imena može to da učini, koliko bi stvari bilo moguće kad bi čovek bio sposoban da usmeri svoje misli na ovog Budu!

One koji su sposobni da tako zazovu sveto ime, kad stignu do kraja svoga života, susrešće Amida Buda i Bodisatve Milosrđa i Mudrosti i ovi će ih odvesti u Budinu Zemlju, gde će se roditi u svoj čistoti belog lotosa.

Zato, svako bi trebalo da se seća reči: „Namu-Amida-Bucu" ili Punog-Srca-Poverenje u Budu Bezgranične Svetlosti i Beskrajnog Života!

II

ZEMLJA ČISTOTE AMIDE BUDE

1. Buda Bezgranične Svetlosti i Beskrajnog Života večno živi i večno zrači u Njegovoj Istini. U njegovoj Čistoj Zemlji nema patnje ni mraka, a svaki sat je proveden u veselju; zato se zove Zemlja Blaženstva.

Usred ove Zemlje postoji jezero čiste vode, sveže i blistave, čiji talasi lagano zapljuskuju obale zlatastog peska. Tu i tamo je poneki veliki lotosov cvet, veliki kao točak bojnih kola, raznih boja i svetlosti – plava svetlost od plave boje, žuta od žute, crvena od crvene, bela od bele, – čiji miris ispunjava vazduh.

Na različitim mestima na rubu jezera nalaze se kućice ukrašene zlatom i srebrom, lapis lazurijem i kristalom, sa mermernim stepenicama što se spuštaju do same vode. Na drugim mestima su ograde što vise nad vodom, okružene zavesama i mrežom od prekrasnog dragog kamenja, a između su gajevi sa začinovim drvećem i procvetalim grmljem.

Zemlja sija lepotom a vazduh treperi nebeskim skladom. šest puta tokom dana i noći nežno obojene cvetne latice padaju sa neba, a ljudi ih skupljaju i odnose u vazama u sve ostale Budine zemlje i nude ih mnoštvu Buda.

2. U ovoj čudotvornoj zemlji ima mnogo ptica. Ima snežno-belih roda i labudova, i jarko obojenih paunova, i tropskih rajskih ptica, i jata malih ptica što nežno pevaju. U Budinoj Čistoj Zemlji te ptice što nežno pevaju objavljuju Budino učenje i slave njegove vrline.

Oslobođenje što ga nudi Buda

Ko god čuje i sluša muziku ovih glasova, sluša Budin glas i budi se svuda sa novom verom, srećom i mirom, u slozi sa bratstvom sledbenika.

Lagani povetarac promiče kroz drveće ove Čiste Zemlje i uskomeša mirisne zavese kućice i nestaje u slatkom ritmu muzike.

Kada ljudi čuju slabašne odjeke ove nebeske muzike, misle na Budu, na Darmu (učenje) i na Samgu (bratstvo). Sva ta savršenstva su samo odraz Čiste Zemlje.

3. Zašto se Buda u ovoj zemlji naziva Amidom, ukazujući na Budu Bezgranične Svetlosti i Beskrajnog Života? To je zato što sjaj njegove Istine zrači neometano do najudaljenijih i najskrivenijih granica Budine zemlje; to je zato što životna snaga njegove Samilosti nikada ne može da iščezne tokom nebrojenih života i nebrojenog vremena.

To je zato što je neizmeran broj onih što su rođeni u njegovoj Čistoj Zemlji i onih koji su savršeno prosvetljeni i koji se neće više nikada vratiti u svet zabluda i smrti.

To je zato što je broj onih što su prevedeni u Novi Život njegovom Svetlošću takođe neizmeran.

Zato bi svi ljudi trebalo da usmere svoje misli na njegovo Ime i da, kada se približe kraju svoga života, makar za jedan ili sedam dana, prizivaju ime Amide Bude sa čistom verom i ako to čine spokojnih misli, rodiće se u Budinoj Zemlji Čistote, vođeni od Amide Bude i mnogih drugih svetaca što će se pojaviti u tom poslednjem trenutku.

Bilo ko da čuje ime Amide Bude, ono u njemu rađa veru u njegovo učenje i on će biti sposoban da dostigne nenadmašno savršeno Prosvetljenje.

NAČIN IZVRŠAVANJA

PRVA GLAVA

NAČIN PROČIŠĆAVANJA

I

PROČIŠĆAVANJE MISLI

1. Ljudi poseduju ovozemaljske strasti što ih vode u zablude i patnje. Postoji pet načina da se oslobode od vezanosti za ovozemaljske strasti.

Prvo, trebalo bi da imaju prave predstave o stvarima, predstave zasnovane na pažljivom posmatranju, i trebalo bi da pravilno shvate uzroke i posledice i njihovo značenje. Pošto je uzrok patnje ukorenjen u strastima i sputanosti uma, a pošto su one u vezi sa pogrešnim razmatranjima bića, zanemarujući značaj zakona urzoka i posledice, a pošto iz toga proističe loše razmatranje, mir se može ostvariti samo ako se um oslobodi ovih ovozemaljskih strasti.

Drugo, ljudi se mogu osloboditi ovih pogrešnih razmatranja ovozemaljskih strasti uz pomoć pažljive i strpljive kontrole misli, Uz pomoć uspešne kontrole svoga uma oni mogu da izbegnu strasti što proizilaze iz podsticaja što ga pružaju oči, uši, nos, jezik, koža i procesi misli što slede, i čineći tako oni će iseći sâm koren svih ovozemaljskih strasti.

Treće, trebalo bi da imaju pravilne predstave o pravilnoj upotrebi svih stvari. To znači da, što se tiče hrane i odeće, ne bi trebalo o njima da misle kao o nečemu što donosi ugodnosti i zadovoljstva, već samo kao o nečemu što je telu potrebno. Odevanje je potrebno da bi zaštitilo telo od preterane toplote ili hladnoće i da bi pokrilo sramotu; hrana je neophodna da se ishrani telo dok se vežba za Prosvetljenje i Suštinu Bude. Ovozemaljske strasti ne mogu iznići iz takvog razmišljanja.

Četvrto, ljudi treba da nauče da trpe; treba da nauče da izdržavaju neprijatnosti toplote i hladnoće, gladi i žeđi, treba da nauče da budu strpljivi kada su drugi nepravedni i omalovažavaju ih, jer baš vežbanjem izdržljivosti mogu da ugase vatru ovozumaljskih strasti, što gori u njihovim telima.

Peto, ljudi treba da nauče da vide i da tako izbegnu sve opasnosti. Kao što se mudrac drži podalje od divljih konja ili besnih pasa, tako i čovek ne bi trebalo da se druži sa zlim ljudima, niti bi trebalo da ide na mesta koje mudri ljudi izbegavaju. Ako je neko obazriv i razborit, vatra ovozemaljskih strasti, koja gori u njegovom bilu, će zgasnuti.

2. Postoji pet grupa strasti na svetu.

Način pročišćavanja

Strasti što potiču od oblika što ih vide oči; od zvukova što ih uši čuju; od mirisa što ih nos oseća; od ukusa prijatnih jeziku; od stvari što su prijatne čulu dodira. Kroz ova petora vrata ka strasti dolazi ljubav tela prema udobnosti.

Većina ljudi, budući pod uticajem te ljubavi tela prema udobnosti, ne primećuju zla što prate udobnost, i bivaju uhvaćeni u đavolju klopku kao što jelen u šumi biva uhvaćen u lovčevu zamku. Zaista, ovih petoro vrata strasti što proističu iz čula su najopasnije zamke. Kada se uhvate u njih, ljudi se upletu u ovozemaljske strasti i pate. Oni bi trebalo da znaju kako da se reše ovih zamki.

3. Ne postoji način da se oslobodi zamke ovozemaljskih strasti. Pretpostavimo da uhvatite zmiju, krokodila, pticu, psa, lisicu, i majmuna, šest stvorenja potpuno različite prirode, i da ih vežete sve zajedno jakim konopcem i pustite ih da idu. Svako od ovih šest stvorenja pokušaće da se vrati u svoju jazbinu na svoj način: zmija će potražiti travnati pokrov, krokodil će potražiti vodu, ptica će poželeti da odleti u vazduh, pas će potražiti selo, lisica će potražiti usamljene grebene, a majmun drveće u šumi. U pokušaju da svako od njih ode svojim putem doći će do tuče, ali pošto su zajedno vezani konopcem, najjači će, u bilo kom trenutku, povući ostale.

Kao stvorenja u ovoj alegoriji, čoveka iskušavaju na razne načine strasti šest čula: očiju, ušiju, nosa, jezika, dodira i uma, i kontroliše ga strast koja preovladava.

Ako ovih šest stvorenja privežemo uz stub, ona će pokušavati da se oslobode dok se ne umore, a potom će leći pored stuba. Isto tako, ako ljudi vežbaju i kontrolišu svoje misli, neće više biti nevolja zbog ostalih pet čula. Ako su misli pod kontrolom, ljudi će biti srećni, kako sada tako i u budućnosti.

4. Ljudi vole svoju sebičnu udobnost, koja predstavlja ljubav prema ugledu i slavi. Ali ugled i slava su kao tamjan što se troši i ubrzo nestaje. Ako ljudi jure za počastima i javnim priznanjem i napuste put istine, onda su oni u velikoj opasnosti i uskoro će imati zašto da žale.

Čovek koji juri za slavom i bogatstvom i ljubavnim doživljajima je kao dete što liže med sa oštrice noža. Dok kuša slast meda, on rizikuje da povredi jezik. On je kao čovek koji nosi baklju nasuprot vetru; plamen će mu sigurno ispržiti lice i ruke.

Način pročišćavanja

Čovek ne sme da veruje sopstvenom umu koji je ispunjen pohlepom, besom i glupošću. Čovek ne sme da dopusti da mu misli slobodno lete, već mora da ih drži pod strogom kontrolom.

5. Izuzetno je teško postići savršenu kontrolu misli. Oni koji tragaju za Prosvetljenjem, moraju prvo da se oslobode vatre svih strasti. Strast je razbesnela vatra, a onaj ko traga za Prosvetljenjem, mora da izbegne vatru strasti, kao što čovek koji nosi tovar sena izbegava varnice.

Bilo bi glupo da čovek zatvori oči iz straha od iskušenja lepih oblika. Um je gospodar i, ako je pod kontrolom, one slabije strasti će nestati.

Teško je pratiti put ka Prosvetljenju, ali je još teže ako ljudi nemaju uma kojim bi tragali za tim putem. Bez Prosvetljenja postoji samo beskrajna patnja u ovom svetu života i smrti.

Kada čovek traga za putem ka Prosvetljenju, to je kao kada vo nosi težak tovar kroz polje puno blata. Ako se vo trudi da uradi što više može, ne obraćajući pažnju na druge stvari, on može da pređe preko blata i da se odmori. Isto tako, ako se um kontroliše i održava na pravom putu, neće biti blata pohlepe da ga koči i sva njegova patnja će nestati.

6. Oni koji tragaju za putem ka Prosvetljenju, moraju prvo da otklone svu sebičnu oholost i da ponizno žele da prihvate svetlost Budinog učenja. Sva blaga ovog sveta, svo njegovo zlato, srebro i počasti, ne treba da se porede sa mudrošću i vrlinom.

Da bi bio zdrav, da bi doneo pravu sreću svojoj porodici, da bi doneo mir svima, čovek mora prvo disciplinovati i kontrolisati svoj um. Ako čovek može da kontroliše svoj um, on može naći put do Prosvetljenja, i sva mudrost i vrlina će mu prirodno doći.

Baš kao što zemlja otkriva svoja blaga, tako se vrlina pojavljuje iz dobrih dêla, a mudrost iz čistog i mirnog uma. Da bi sigurno hodao kroz zbrku ljudskog života, čoveku je potrebna svetlost mudrosti i vrlina kao vodilja.

Budino učenje, koje objašnjava ljudima kako da otklone pohlepu, bes i glupost, je dobro učenje i oni koji ga slede dostižu sreću dobrog života.

7. Ljudska bića teže da se kreću u pravcu svojih misli. Ako oni gaje pohlepne misli, postaju još pohlepniji; ako misle besne misli, postaju još bešnji; ako gaje misli o osveti, njihove se stope upravljaju u tom pravcu.

Način pročišćavanja

U vreme žetve seljaci drže svoja stada zatvorena, da ne bi provalila kroz ograde u polja i dala povoda žalbama ili bila ubijena; isto tako, ljudi moraju da čuvaju svoje misli od nepoštenja i nesreće. Oni moraju da odstrane misli što podstiču pohlepu, bes i glupost, a da bodre misli što podstiču milosrđe i prijaznost.

Kada dođe proleće i na pašnjacima ima puno zelene trave, seljaci puštaju svoju stoku; ali čak i onda paze na nju. Isto je sa ljudskim umovima: čak i u najidealnijim uslovima na misli bi trebalo paziti.

8. Jednom je Šakjamuni Buda boravio u gradu Kausambi. Tu je živeo neki čovek koji ga je vređao i koji je potkupio zle ljude da pronose lažne priče o Budi. U ovim uslovima je bilo vrlo teško za njegove učenike da nabave dovoljno hrane od milostinje i bilo je mnogo nepravde u tom gradu.

Ananda reče Šakjamuniju: „Bolje da ne ostajemo u ovakvom gradu. Ima drugih i boljih gradova u koje možemo da odemo. Bolje da napustimo ovaj grad."

Blagosloveni mu odgovori: „Recimo da je sledeći grad kao ovaj, šta da radimo? "

„Onda ćemo otići u drugi grad."

Blagosloveni reče: „Ne, Ananda, tome ne bi bilo kraja. Bolje da ostanemo ovde i podnosimo nepravdu strpljivo dok ne prestane, a zatim ćemo preći na drugo mesto.

„Postoji gubitak i dobitak, ljaga i počast, slava i nepravda, patnja i zadovoljstvo na ovom svetu; Prosvetljenim ne upravljaju ove spoljne stvari; one će nestati čim se pojave."

II

DOBAR NAČIN PONAŠANJA

1. Oni koji tragaju za putem do Prosvetljenja moraju stalno da nose u svome umu svest o neophodnosti održavanja svog tela, govora i misli, stalno čistim. Da bi održao telo čistim, čovek ne sme da ubije ni jedno živo biće, da krade niti da vrši preljubu. Da bi svoj govor održao čistim, čovek ne sme da laže, iskorišćava, vara ili da se ulaguje u beskorisnom razgovoru. Da bi održao svoj um čistim, čovek mora da otkloni pohlepu, bes i pogrešno rasuđivanje.

Ako um postane nečist, sigurno će i čovekova dela postati nečista; ako su dela nečista, pojaviće se patnje. Zato je od izuzetne važnosti da um i telo ostanu čisti.

Način pročišćavanja

2. Živela jednom bogata udovica, koja je bila na glasu po svojoj ljubaznosti, skromnosti i blagosti. Imala je sluškinju koja je bila mudra i marljiva.

Jednoga dana sluškinja pomisli: „Moja gospodarica je vrlo poštovana; pitamo se je li ona dobra po prirodi ili zbog onoga što je okružuje. Iskušaću je i otkriću to."

Sledećeg jutra sluškinja se nije pojavila pred svojom gospodaricom skoro sve do podneva. Gospodarica je bila uznemirena i nestrpljivo je poče grditi. Devojka odgovori:

„Ako sam lenja samo dan ili dva ne treba da ste nervozni." Tada se gospodarica naljuti.

Sledećeg dana devojka opet ustade kasno. To veoma naljuti gospodaricu i ona udari sluškinju štapom. Ova nezgoda se razglasi i bogata udovica izgubi svoj ugled.

3. Mnogi ljudi su kao ova žena. Dok su okolnosti u kojima žive zadovoljavajuće, oni su ljubazni, skromni i mirni, ali pitanje je da li će se tako ponašati kada se uslovi promene i postanu nezadovoljavajući.

I samo ako čovek očuva čiste i mirne misli i nastavi da dela dobronamerno kada neprijatne reči dođu do njegovih ušiju, kada su

drugi neprijatni prema njemu, ili kad nema dovoljno hrane, odeće i skloništa, samo tada ga možemo nazvati dobrim.

Zato, oni koji čine dobra dela i očuvaju spokojan um samo kada su im okolnosti zadovoljavajuće, nisu zaista dobri ljudi. Samo oni koji su prihvatili Budino učenje i koji vežbaju svoje umove i tela ovim učenjem, mogu se nazvati zaista dobrim, skromnim i mirnim ljudima.

4. Što se tiče toga koje su reči prikladne da se upotrebe, postoji pet parova reči sa suprotnim značenjem: reči koje su prikladne u svojim okolnostima i one ne tako prikladne; reči koje odgovaraju činjenicama i one koje ne odgovaraju; reči koje zvuče prijatno i one koje zvuče grubo; blagotvorne reči i štetne reči; saosećajne reči i pakosne reči.

Ma koje reči da koristimo, treba da ih izaberemo pažljivo, jer će ih ljudi čuti i one će uticati dobro ili loše na njih. Ako su naše misli ispunjene saosećanjem i samilošću, one će biti otporne na zle reči koje čujemo. Ne smemo da dopustimo divljim rečima da pređu preko naših usana jer bi mogle da prouzrokuju osećanje besa i mržnje. Reči koje govorimo treba uvek da budu reči saosećanja i mudrosti.

Način pročišćavanja

Pretpostavimo da postoji čovek koji želi da otkloni svu prljavštinu sa zemlje. On koristi ašov i vejalicu i uporno radi razbacujući prljavštinu svuda unaokolo, ali to je nemoguć posao. Kao ni ovaj glupi čovek, ne možemo da se nadamo da ćemo ukloniti sve reči. Moramo da vežbamo naš um i da punimo naša srca saosećanjem tako da nas ne uznemire reči izgovorene od drugih.

Čovek bi mogao da pokuša da naslika sliku vodenim bojama na plavom nebu, ali to je nemoguće. A takođe je nemoguće da se isuši velika reka toplotom buktinje načinjene od sena, ili da se proizvede škripavi zvuk trljanjem dva komada dobro uštavljene kože. Slično ovim primerima, ljudi treba da vežbaju svoje misli, tako da ih ne uznemiri ma kakve reči da čuju.

Treba da vežbaju svoje umove i da ih održavaju prostranim kao zemlja, bezgraničnim kao nebo, dubokim kao velika reka i mekim kao dobro uštavljena koža.

Čak i ako te neprijatelj uhvati i muči, ako se osećaš ozlojeđenim, ne slediš Budino učenje. Pod svim uslovima bi trebalo da naučiš da razmišljaš ovako: „Moj um je nepokolebiv. Reči mržnje i besa neće preći preko mojih usana. Okružiću mog neprijatelja mislima punim saosećanja i sažaljenja, koje potiču iz uma punog samilosti za sva živa bića."

5. Postoji priča o čoveku koji je pronašao mravinjak koji je goreo danju a dimio se noću. On otide mudracu i upita ga šta da radi sa tim mravinjakom. Mudrac mu reče da ga raskopa mačem. Čovek to i učini. I pronađe jedno za drugim katanac, mehuriće vode, vile, kutiju, kornjaču, sataru, komad mesa i najzad zmaja koji iziđe. Čovek ispriča mudracu šta je pronašao. Mudrac mu objasni značenje i reče: „Odbaci sve osim zmaja; ostavi ga i ne uznemiruj ga."

U ovoj priči „mravinjak" označava ljudsko telo. „Gori danju" znači da ljudi tokom dana ostvare stvari o kojima su mislili prethodne noći. „Dimi noću" znači da se ljudi tokom noći prisećaju, sa zadovoljstvom ili sa tugom, stvari koje su učinili prethodnog dana.

U istoj priči „čovek" označava osobu koja traga za Prosvetljenjem. „Mudrac" označava Budu. „Mač" označava čistu mudrost. „Raskopati" odnosi se na napor koji mora da uloži da bi dostigao Prosvetljenje.

Način pročišćavanja

Dalje u priči „katanac" označava neznanje; „mehurići" su uzdasi patnje i besa; „vile" nagoveštavaju neodlučnost i nespokojstvo; „kutija" se odnosi na gomilanje pohlepe, besa, lenjosti, nestalnosti, kajanja i zablude; „kornjača" označava telo i um; „satara" znači jedinstvo pet čulnih strasti, a „komad mesa" je ona strast što sledi i što čini čoveka da žudi za zadovoljstvom. Sve ove stvari su opasne za čoveka i zato je Buda rekao: „Odbacite sve."

I dalje, „zmaj" označava um koji je otklonio sve ovozemaljske strasti. Ako čovek mačem mudrosti raskopa stvari što ga okružuju, stići će na kraju do svog zmaja. „Ostavi zmaja i ne uznemiruj ga" znači nastaviti i doći do uma oslobođenog svih ovozemaljskih strasti.

6. Pindola, Budin učenik, pošto je dostigao Prosvetljenje, vratio se u svoje rodno mesto Kausambi, da se oduži ljudima za ljubaznost koju su pokazali prema njemu. Čineći to, on je pripremio polje za setvu Budinog semena.

U predgrađu Kausambija postoji mali park, što se pruža duž obale Ganga, osenčen dugim nizom kokosovog drveća, gde neprekidno duva svež vetar.

Način pročišćavanja

Jednog toplog letnjeg dana Pindola je sedeo meditirajući u prohladnoj senci drveta, kada Gospodar Udjana dođe u taj park sa svojim ženama da se razonodi i, posle muzike i zadovoljstva, prileže u senku susednog drveta.

Dok je njihov gospodar spavao, njegove žene i dvorkinje krenule su u šetnju i iznenada naišle na Pindolu, koji je sedeo i meditirao. One prepoznaše u njemu svetog čoveka, i zamoliše ga da ih pouči, i saslušaše njegovu propoved.

Kada se gospodar probudio iza sna, on pođe u potragu za svojim ženama, i pronađe ih poređane oko Pindole, kako slušaju njegovo učenje. Pošto je bio ljubomoran i pohotljiv, gospodar se naljuti i napade Pindolu govoreći: „Neoprostivo je da ti, sveti čovek, budeš među ženama i uživaš u ispraznom razgovoru s njima." Pindola samo mirno zatvori oči i nastavi da ćuti.

Razljućeni Gospodar izvuče mač i zapreti Pindoli, ali sveti čovek nastavi da ćuti, i bio je čvrst kao stena. Ovo još više razljuti Gospodara, te on razori jedan mravinjak i baci mu u lice malo zemlje pune mrava, ali Pindola je i dalje sedeo meditirajući, mirno podnoseći poniženje i bol.

Način pročišćavanja

Tada se Gospodar postide zbog svog surovog ponašanja i zamoli Pindolu da mu oprosti. Posledica ovog događaja bila je da se Budino učenje uselilo u Gospodarev zamak i odatle se proširilo po čitavoj zemlji.

7. Nekoliko dana kasnije Gospodar Udjana poseti Pindolu u šumskom skrovištu gde je živeo i upita ga: „Časni učitelju, kako to da Budini učenici mogu da očuvaju svoja tela i umove čistim i ne izazvanim pohotom, iako su oni uglavnom mladi ljudi? "

Pindola odgovori: „Plemeniti Gospodaru, Buda nas je naučio da poštujemo sve žene. Naučio nas je da sve stare žene posmatramo kao naše majke, da one našega doba posmatramo kao sestre, a mlađe da posmatramo kao da su naše kćeri. Zbog ovakvog učenja Budini učenici su sposobni da očuvaju svoja tela i umove čistim i neizazvanim pohotom iako su puni mladosti."

„Ali, Časni učitelju, neko može imati nečiste misli i prema ženi majčine dobi ili sestrine, ili kćerkine dobi. Kako Budini učenici kontrolišu svoje strasti? "

„Plemeniti Gospodaru, Blagosloveni nas je naučio da na naša tela mislimo kao na skrivene nečistote svake vrste, kao što su krv,

gnoj, slatko i ulja; misleći tako, mi smo, iako mladi, sposobni da očuvamo čistim naše umove."

„Časni učitelju", još uvek je insistirao Gospodar. „Možda je vama lako da to učinite jer ste vi istrenirali vaše telo i um i istančali svoju mudrost, ali biće teško za one koji se još nisu tome istrenirali. Oni će možda pokušavati da misle na nečistote, ali će njihove oči pratiti lepe oblike. Oni će možda pokušavati da vide ružnoću, ali će ih ipak privlačiti lepe prilike. Mora da postoji još neki razlog zašto su Budini učenici sposobni da očuvaju svoje delanje čistim."

„Plemeniti Gospodaru" odgovorio je Pindola, „Blagosloveni nas uči da čuvamo vrata naših pet čula. Kada svojim očima vidimo prelepe oblike i boje, kada svojim ušima čujemo prijatne zvuke, kada osetimo prijatne mirise nosem, ili kad osetimo slatke stvari jezikom ili rukama dodirnemo meke stvari, ne smemo se vezati za te primamljive stvari, niti nas sme odbiti neprivlačna stvar. Naučeni smo da pažljivo čuvamo vrata tih pet čula. Uz pomoć tog učenja Blagoslovenog, čak i najmlađi učenici su sposobni da održe svoje misli i tela čistim."

„Budino učenje je zaista čudnovato. Iz sopstvenog iskustva

znam da ako uživam u nečem lepom ili prijatnom, a nisam na oprezu, uznemiruju me iskustva mojih čula. Od životne je važnosti da pazimo na vrata naših pet čula, i da uvek očuvamo naša dela čistim."

8. Kad god neko iskaže svoje misli u svojoj akciji, uvek sledi neka reakcija. Ako vas neko zlostavlja, u iskušenju ste da mu uzvratite ili da se osvetite. Čovek bi trebalo da bude obazriv s tim prirodnim reakcijama. To je kao pljuvati protiv vetra, to ne vređa nikog osim onog ko to čini. To je kao kad metemo prašinu uz vetar, ne oslobađamo je se već se samo sâmi zaprljamo. Nesreća uvek prati onoga ko pušta na volju svojoj želji za osvetom.

9. Dobro delo je odbaciti pohlepu i negovati misli milosrđa. Ali je još bolje održavati svoje misli u stalnoj težnji za Uzvišenim Putem.

Čovek bi trebalo da se otarasi sebičnih misli i da ih zameni mislima što zdušno pomažu drugima. Ako drugog učinimo srećnim, to će ga nagnati da on nekoga učini srećnim, i tako se sreća ređa iz takvih dela.

Hiljade sveća mogu se upaliti jednom svećom, a da se njen vek ne skrati. Sreća se nikada ne umanji ako se podeli s nekim.

Oni koji tragaju za Prosvetljenjem, moraju biti pažljivi pri svojim prvim koracima. Bez obzira kako uzvišena nečija stremljenja bila, moraju se dostići korak po korak. Koraci na putu ka Prosvetljenju moraju se praviti u našem svakodnevnom životu.

10. Na samom početku puta ka Prosvetljenju stoji dvadeset prepreka koje moramo preći na ovom svetu, i to su sledeće: 1. Teško je siromahu da bude velikodušan. 2. Teško je oholom čoveku da spozna Put ka Prosvetljenju. 3. Teško je dostići Prosvetljenje po cenu samopožrtvovanja. 4. Teško je roditi se dok je Buda na zemlji. 5. Teško je čuti Budino učenje. 6. Teško je održati misli čistim uprkos telesnim potrebama. 7. Teško je ne želeti stvari koje su lepe i privlačne. 8. Teško je jakome da ne upotrebi svoju snagu da bi zadovoljio svoje strasti. 9. Teško je ne naljutiti se kad vas neko uvredi. 10. Teško je ostati nevin kada vas iznenadne okolnosti stave u iskušenje. 11. Teško je naterati sebe da učimo opširno i temeljno. 12. Teško je ne omalovažavati početnika. 13. Teško je biti skroman. 14. Teško je naći dobre prijatelje. 15. Teško je izdržati disciplinu koja vodi Prosvetljenju. 16. Teško je ne biti uznemiravan od spoljnih uslova i okolnosti. 17. Teško je poučavati druge, poznajući njihove sposobnosti. 18. Teško je održati um spokojnim. 19. Teško je ne raspravljati o dobru i zlu. 20. Teško je otkriti i naučiti dobar način.

11. Dobri i loši ljudi se razlikuju među sobom po prirodi. Lošim ljudima se grešna dela ne čine grešnim; ako im se skrene pažnja na

njihovu grešnost, ne prestaju to da čine i ne žele da im iko govori o sopstvenim grešnim delima. Mudri ljudi su osetljivi na dobro i zlo; prestaju da čine nešto čim otkriju da je to loše; zahvalni su svakome ko im skrene pažnju na takva loša dela.

Po tome se dobri i loši ljudi bitno razlikuju. Zli ljudi nikada ne cene ljubaznost koja im se ukaže, a mudri ljudi je cene i zahvalni su. Mudri ljudi se trude da iskažu svoju zahvalnost uzvraćajući ljubaznost, ne samo svom dobrotvoru, već svima.

III

UČENJE U PRASTARIM PRIČAMA

1. Jednom davno postojala je zemlja u kojoj je vladao čudan običaj da ostavljaju ostarele ljude u udaljenim i nepristupačnim planinama.

Jedan Državni ministar nikako nije mogao da postupi po tom

običaju kad je njegov otac ostario, i zato je sagradio tajnu podzemnu pećinu, gde je sakrio svoga oca i brinuo se o njemu.

Jednog dana se Bog pojavi pred kraljem te zemlje i postavi mu zagonetku, a ako je ovaj ne reši njegova će zemlja propasti. Zagonetka je bila: „Ovde su dve zmije; reci mi koja je kog pôla."

Ni kralj niti bilo ko iz dvora nije umeo da reši problem; zato je kralj ponudio veliku nagradu bilo kome u svom kraljevstvu ko bi je rešio.

Onaj ministar ode svom ocu i upita ga za rešenje zagonetke. Starac reče: „Rešenje je jednostavno. Stavite obe zmije na mekani tepih; ona koja se bude kretala uokolo je mužjak, a ona koja bude ostala mirna je ženka." Ministar prenese odgovor kralju i zagonetka bi uspešno rešena.

Tada Bog postavi još nekoliko teških pitanja na koja ni kralj ni njegovi pratioci nisu umeli da odgovore, ali koje je ministar, uz pomoć svog starog oca, uvek rešavao.

Način pročišćavanja

Evo nekih od tih pitanja i odgovora. „Ko je taj što ga, dok spava, zovu probuđenim, a dok je budan, zovu ga uspavanim? " Odgovor je: „To je onaj što se vežba za Prosvetljenje. On je budan u poređenju sa onima koji nisu zainteresovani za Prosvetljenje; on je uspavan u poređenju sa onima koji su već postigli Prosvetljenje."

„Kako možeš da izmeriš velikog slona? " „Natovari ga u čamac i povuci crtu da označi koliko je duboko čamac zagazio u vodu. Zatim izvadi slona i natovari čamac kamenjem dok ne zagazi do iste dubine, a zatim izmeri kamenje."

Koje je značenje izreke: „Pehar pun vode je više nego sva voda okeana? " Odgovor je: „Pehar vode dat sa čistim i saosećajnim duhom roditeljima ili bolesniku sadrži neko večno dobro, a vode okeana će se jednoga dana iscrpsti."

A zatim je bog stvorio gladnog čoveka, sama kost i koža, koji se požalio: „Postoji li iko na ovom svetu ko je gladniji od mene? " „Čovek koji je tako sebičan i pohlepan da ne veruje u Tri Blaga Bude, Darme i Samge, i koji ne poklanja ništa svojim roditeljima i

učiteljima, ne samo da je gladniji, nego će zapasti u svet gladnih demona i tamo će patiti od gladi zauvek."

„Evo daske od Kandana-drveta; koji je kraj bio dno drveta? " „Potopi dasku u voku; kraj koji potone nešto dublje je bio najbliži korenu."

„Evo dva konja približno iste veličine i oblika; kako ćeš da razlikuješ majku od sina? " „Nahranite ih senom; majka će gurati seno prema svome sinu."

Svaki odgovor na ova teška pitanja zadovoljio je Boga i kralja. Kralj je bio zadovoljan kad je otkrio da su odgovori potekli od starog oca koga je ministar sakrio u pećinu, i on je povukao zakon po kome se ostavljaju stari ljudi u planinama i naredio je da se sa njima mora lepo postupati.

2. Kraljica Videhe u Indiji je jednom sanjala belog slona koji je imao šest kljova. Ona je žudela za tim kljovama i preklinjala je kralja da joj ih donese. Iako mu se zadatak činio nemogućim, kralj koji je voleo kraljicu vrlo mnogo, ponudi nagradu bilo kom lovcu koji bi izvestio da je našao takvog slona.

Način pročišćavanja

Desilo se da je baš takav slon sa šest kljova postojao u planinama Himalaja, i on se vežbao za dostizanje Budine Suštine. Taj slon je jednom spasao život nekom lovcu duboko u planinama i ovaj je bezbedno mogao da se vrati u svoju zemlju. Lovac se pak, zaslepljen velikom nagradom, zaboravivši ljubaznost koju mu je slon ukazao, vratio u planinu da ubije slona.

Lovac se, znajući da slon traga za Budinom Suštinom, preruši u budističkog sveštenika i, tako uhvativši slona na prevaru, rani ga otrovnom strelom.

Znajući da mu je kraj blizu i da je lovcem ovladala ovozemaljska strast za nagradom, slon se sažali nad njim i zakloni ga među svojim nogama od besa ostalih osvetoljubivih slonova. Tada slon upita lovca zašto je učinio takvu glupost. Lovac mu ispriča o nagradi i reče mu da je želeo njegovih šest kljova. Slon odmah odlomi kljove udarajući ih o drvo i dade ih lovcu govoreći: „Ovom ponudom sam završio svoje pripremanje za dostizanje Budine Suštine i rodiću se u Čistoj Zemlji. Kada postanem Buda, pomoći ću ti da se oslobodiš svoje tri osnovne strele: pohlepe, besa i gluposti."

3. U čestaru u podnožju Himalaja živeo je jednom papagaj skupa sa mnogo drugih životinja i ptica. Jednog dana buknu vatra u čestaru zbog trenja bambusovih stabljika pri jakom vetru te ptice i životinje, preplašene, nađoše se u pometnji. Sažalivši se na njihov strah i patnju, i želeći da uzvrati ljubaznost koju je primio u bambusovom čestaru, gde je mogao da se skloni, papagaj pokuša da učini sve što je u njegovoj moći da ih spase. On se zagnjurivao u obližnje jezero i preletao preko vatre, otresajući kapi vode sa svog perja, da bi ugasio vatru. Vredno je to ponavljao, srca punog samilosti, iz zahvalnosti prema čestaru.

Taj njegov duh dobrote i samopožrtvovanja primetio je nebeski bog, koji siđe s neba i reče papagaju: „Ti imaš smeo duh, ali šta misliš da postigneš sa nekoliko kapi vode protiv ove velike vatre? " Papagaj odgovori: „Ne postoji ništa što se ne može postići duhom zahvalnosti i samopožrtvovanja. Pokušaću stalno iznova, a zatim opet u sledećem životu." Veliki bog bio je zadivljen papagajevim duhom i oni su zajedno ugasili vatru.

4. Jednom je na Himalajima živela ptica sa jednim telom i dve glave. Jednom jedna od glava primeti da druga jede neko slatko

voće i oseti ljubomoru i reče sama sebi: „E, onda ću ja da jedem otrovno voće!" I tako je pojela otrov i čitava ptica je umrla.

5. Jednom su se glava i rep zmije posvađali oko toga ko bi trebalo da bude napred. Rep reče glavi: „Ti uvek vodiš, to nije u redu, trebalo bi da me pustiš da ja ponekad vodim." Glava odgovori: „Po zakonu naše prirode ja treba da budem glava; ne mogu da promenim mesto sa tobom."

Ali svađa se nastavila i jednog dana se rep priveza za drvo i tako spreči glavu da nastavi. Kada se glava umorila od borbe, rep učini po svojoj volji i kao posledica zmija upade u vatru i izgore.

U svetu prirode uvek postoji određeni red i sve ima svoju ulogu. Ako se ovaj red poremeti, uloge se prekinu i čitav poredak će se uništiti.

6. Bio jedan čovek koji se vrlo lako ljutio. Jednom su dva čoveka pred njegovom kućom pričala o njemu. Jedan reče drugome: „On je dobar čovek, ali je vrlo netrpeljiv; plahe je naravi i brzo se ljuti." Onaj čovek, čuvši primedbu, istrča iz kuće i napade ova dva čoveka, udarajući ih, šutirajući i ozleđujući.

Kada se mudrom čoveku ukaže na njegove greške, on će razmisliti o njima i ispraviće svoje ponašanje. Kada se glupom čoveku ukaže na njegovo loše ponašanje, on ne samo da neće biti zahvalan na savetu, već će verovatno i ponoviti istu grešku.

7. Bio jednom neki bogat ali glup čovek. Kada je video prekrasnu trospratnu kuću drugog čoveka, on mu pozavide i odluči da sagradi istu takvu kuću, pošto je sâm sebe smatrao isto tako bogatim. On pozva drvodelju i naredi mu da je sagradi. Drvodelja pristade i odmah poče da gradi temelj, prvi sprat, drugi sprat, pa onda treći sprat. Bogataš, videvši to, razdraženo primeti: „Ja ne želim ni temelj, ni prvi ni drugi sprat; ja samo želim prekrasan treći sprat. Sagradi ga brzo."

Glupi ljudi uvek misle samo na rezultate i nestrpljivi su za napore koje treba uložiti da se dođe do dobrih rezultata. Ne može se ništa dobro postići bez odgovarajućeg napora, isto kao što ne može biti trećeg sprata bez temelja i prvog i drugog sprata.

8. Neki glupi čovek je jednom kuvao med. Njegov prijatelj iznenada naiđe i glupi čovek požele da ga ponudi medom, ali pošto je med bio previše vruć on poče da ga hladi lepezom, ne pomerajući ga sa vatre.

Način pročišćavanja

Isto tako je nemoguće dobiti med mirne mudrosti, a da se prethodno ne skloni sa vatre ovozemaljskih strasti.

9. Bila jednom dva đavola što su se čitav dan svađala i raspravljala oko kutije, štapa i pâra cipela. Jedan čovek ih, u prolazu, upita: „Zašto se raspravljate o ovim stvarima? Kakvu to magičnu moć one imaju da vi treba da se svađate čije će biti? "

Đavoli mu objasniše da iz kutije mogu da dobiju što god požele – hranu, odeću ili blaga; uz pomoć štapa mogu da savladaju sve svoje neprijatelje; a uz pomoć cipela mogu da putuju kroz vazduh.

Kada je to čuo, čovek reče: „Zašto se svađate? Ako biste otišli na nekoliko minuta, ja bih smislio kako da pravedno podelite te stvari." Tako se dva đavola povukoše, i čim su otišli čovek obu cipele, zgrabi kutiju i štap i ode kroz vazduh.

„Đavoli" predstavljaju ljude nevernih shvatanja. „Kutija" označava poklone koji su učinjeni iz milosrđa; oni ne shvataju koliko se dobra može proizvesti iz milosrđa. „Štap" znači vežbanje koncentracije uma. Ljudi ne shvataju da vežbom duhovne koncentracije uma, mogu da potčine sve ovozemaljske strasti. „Par cipela"

označava čiste misli i ponašanje, što će ih odvesti daleko od svih strasti i rasprava. Ne znajući to, oni se svađaju i raspravljaju o kutiji, štapu i cipelama.

10. Jednom davno je jedan čovek putovao sam. Došao je u praznu kuću predveče i odlučio da tu provede noć. Oko ponoći jedan đavo donese leš i ostavi ga na podu. Ubrzo zatim, dođe drugi đavo tvrdeći da je leš njegov i oni se posvađaše oko toga.

Zatim prvi đavo reče da je beskorisno svađati se i dalje i predloži da prepuste sudiji da odluči vlasnika. Drugi đavo se složi s tim i ugledavši čoveka kako se krije u uglu, reče mu da odluči o vlasništvu. Čovek je bio užasno uplašen, jer je dobro znao da ma koju odluku donese razljutiće đavola koji izgubi i ovaj će tražiti osvetu i ubiće ga, ali je ipak odlučio da kaže istinu o onome čemu je bio svedok.

Kao što je i očekivao, to je naljutilo drugog đavola, koji zgrabi jednu čovekovu ruku i otrgnu je, ali prvi đavo je zameni rukom

što je uze sa leša. Razljućeni đavo otrgnu čoveku drugu ruku, ali prvi đavo mu je odmah zameni drugom rukom sa leša. I tako su nastavili sve dok obe ruke, obe noge, glava i telo nisu bili otrgnuti i zamenjeni odgovarajućim delom sa leša. A onda dva đavola, videvši čovekove delove tela razbacane po podu, pokupiše ih, proždraše i odoše likujući.

Jadni čovek koji je potražio zaklon u napuštenoj kući, bio je uznemiren nesrećom što ga je snašla. Delovi tela koje su mu đavoli pojeli bili su delovi što su mu ih njegovi roditelji podarili, a delovi koje je on sada imao pripadali su lešu. Ko je on, na kraju? Videvši sve to, nije mogao da shvati i polude te odluta od kuće. Došavši do hrama, on uđe i ispriča sve svoje nevolje sveštenику. Ljudi mogu da shvate pravo značenje bezličnosti u ovoj priči.

11. Jednom je lepa i dobro obučena žena posetila jednu kuću. Gospodar kuće je upita ko je; a ona odgovori da je boginja bogatstva. Gospodar kuće je bio oduševljen i zato se lepo ponašao prema njoj.

Uskoro se pojavi druga žena koja je bila ružnog izgleda i bedno obučena. Gospodar je upita ko je ona i žena odgovori da je ona boginja siromaštva. Gospodar je bio uplašen i pokušao je da je izbaci iz kuće, ali je žena odbila da ode, govoreći: „Boginja bogatstva je moja sestra. Između nas postoji dogovor da nikada nećemo živeti odvojeno, – ako me izbaciš i ona mora sa mnom." I zaista, čim je ružna žena otišla, i druga žena nestade.

Rođenje ide sa smrću. Sreća ide sa nesrećom. Loše stvari prate dobre. Čovek treba to da shvati. Glupi ljudi se plaše nesreće i teže za srećom, ali oni koji tragaju za Prosvetljenjem, moraju preći i preko sreće i preko nesreće i osloboditi se svih vezanosti za ovozemaljske stvari.

12. Jednom je živeo siromašni umetnik koji je napustio dom, ostavivši ženu, u potrazi za srećom. Posle tri godine teške borbe, on je uštedeo tri stotine grumenova zlata i odlučio je da se vrati kući. Na putu kući on dođe do velikog hrama gde se održavao veliki obred žrtvovanja. On je bio zadivljen i pomislio je: „Do sada sam mislio samo na sadašnjost; nikada nisam razmišljao o budućoj sreći. Ovo je moja sreća što sam naišao na ovo mesto; moram iskoristiti to da posejem seme zasluga." Razmišljajući tako, on velikodušno

pokloni svu svoju ušteđevinu hramu i vrati se kući bez prebijene pare.

Kad je stigao kući, žena mu prebaci što joj nije doneo nešto novca da joj pomogne. Siromašni umetnik odgovori da je uštedeo nešto novca, ali ga je ostavio na mestu na kome će biti sigurno. Kada ga je naterala da joj kaže gde ga je sakrio, on priznade da ga je predao sveštenicima jednog hrama.

Ovo razljuti ženu i ona izgrdi svog muža, i najzad predade stvar mesnom sudiji. Kada je sudija upitao umetnika koja je njegova odbrana, umetnik reče da nije glupo postupio, jer on je taj novac zaradio tokom duge i teške borbe i želeo je da ga iskoristi kao seme za buduću sreću. Kada je došao do hrama, učinilo mu se da je to polje gde treba da posadi svoje zlato kao seme za sreću. A zatim je dodao: „Kada sam sveštenicima dao zlato činilo mi se da odbacujem svu pohlepu i cicijašluk iz misli, i shvatio sam da pravo bogatstvo nije zlato nego um."

Sudija je pohvalio umetnikov duh, a i svi koji su čuli za to pokazali su svoje odobravanje, pomažući mu na razne načine. Tako su umetnik i njegova žena zakoračili u večnu sreću.

13. Neki čovek koji je živeo pored groblja čuo je jedne noći glas kako ga zove iz groba. Bio je suviše plašljiv da bi sam ispitao stvar, ali je sledećeg dana to pomenuo hrabrom prijatelju, koji je odlučio da ispita to mesto kada se glas javi iduće noći.

Dok se plašljivi čovek tresao od straha, njegov prijatelj ode na groblje i zaista isti glas se čuo iz groba. Prijatelj upita ko je i šta hoće. Glas iz zemlje odgovori: „Ja sam skriveno blago koje je odlučilo da se preda nekome. Ponudio sam se prošle noći jednom čoveku, ali je ovaj bio isuviše plašljiv da me potraži, i zato ću se predati tebi koji to zaslužuješ. Sutra ujutru ću ti doći u kuću sa mojih sedam pratilaca."

Prijatelj reče: „Čekaću te, ali molim te reci mi kako da se ophodim prema vama." Glas odgovori: „Doći ćemo u svešteničkoj odori. Spremi za nas sobu sa vodom; operi telo i očisti sobu, i napravi sedišta za nas i osam činija pirinčane kaše. Posle jela treba da nas odvedeš, jednog po jednog, u zatvorenu sobu, gde ćemo se pretvoriti u ćupove sa zlatom."

Sledećeg jutra čovek opra svoje telo i očisti sobu, kao što mu je rečeno, i sačeka osam sveštenika da dođu. U određeno vreme oni

se pojaviše i on ih ljubazno primi. Pošto su pojeli hranu, on ih odvede, jednog po jednog, u zatvorenu sobu, gde se svaki sveštenik pretvori u ćup pun zlata.

Bio jedan pohlepan čovek u tom selu koji je doznao za taj događaj, i poželeo je ćupove sa zlatom. On pozva osam sveštenika u svoju kuću. Posle jela odvede ih u zatvorenu sobu, ali umesto da se pretvore u ćupove zlata, oni se naljutiše i prijaviše pohlepnog čoveka policiji koja ga uhapsi.

Što se tiče plašljivog čoveka, kada je čuo da je glas iz groba doneo bogatstvo hrabrom čoveku, on ode u kuću hrabrog čoveka i pohlepno zatraži zlato, tvrdeći da je ono njegovo, jer se glas prvo njemu obratio. Kada je plašljivko pokušao da odnese ćupove, on u njima nađe puno zmija kako dižu glave, spremne da ga napadnu.

Kralj ču za to i odredi da ćupovi pripadnu hrabrom čoveku i objavi sledeću primedbu: „Sve na svetu se tako događa. Glupi ljudi su gramzivi samo za dobrim rezultatima, ali su suviše plašljivi da ih

dostignu i zato stalno doživljavaju neuspehe. Oni nemaju ni vere ni hrabrosti da se suoče sa večnim borbama uma, uz čiju pomoć jedino možemo postići pravi mir i sklad."

DRUGA GLAVA

PRAKTIČAN NAČIN DOSTIZANJA

I

TRAGANJE ZA ISTINOM

1. U potrazi za istinom postoje određena pitanja koja nisu bitna. Od čega je sastavljen svemir? Da li je večan? Postoje li ili ne granice svemira? Na koji način je složena ova ljudska zajednica? Ako ljudi odgode svoju potragu i sprovođenje Prosvetljenja dok ne reše takva pitanja, umreće pre nego što nađu put.

Recimo da čoveka probode otrovna strela, a njegovi rođaci i prijatelji se skupe da pozovu hirurga da mu izvadi strelu i previje ranu.

Ako bi se ranjenik usprotivio tome govoreći: „Sačekajte malo. Pre nego što je izvadite želim da znam ko je odapeo ovu strelu? Muškarac ili žena? Da li je to bio neko plemenit ili seljak? Od čega je luk bio napravljen? Je li bio veliki ili mali luk iz koga je odapeta

strela? Da li je bio napravljen od drveta ili od bambusa? Od čega je bila napravljena tetiva luka? Od vlakna ili od creva? Da li je strela od trske ili od šaše? Koja su pera upotrebljena? Pre nego što izvučete strelu, želim da znam sve o tome." Šta bi se onda dogodilo?

Pre nego što bi sva ta obaveštenja bila skupljena, bez sumnje bi otrov imao vremena da prođe kroz čitav sistem i čovek bi umro. Prva dužnost je da se odstrani strela, i da se spreči širenje otrova.

Kada vatra strasti ugrožava svet, nije bitan sastav kosmosa; koji je idealan oblik ljudske zajednice, nije tako bitno da bi se time bavili.

Pitanje da li kosmos ima granice ili je bezgraničan, može da sačeka dok se ne nađe način da se ugase vatre rođenja, starosti, bolesti i smrti; u prisustvu bede, jâda, patnje i umiranja, čovek prvo mora da traga za načinom da reši ove probleme i da se posveti sprovođenju tog načina.

Budino učenje sadrži ono što je bitno znati, a ne ono nebitno. To znači da ono uči ljude da moraju da uče ono što treba da uče,

da otklone ono što treba da otklone, da vežbaju ono za šta treba da postanu prosvetljeni.

Zato, ljudi najpre treba da spoznaju šta je najbitnije, koji problem treba prvo rešiti, šta ih najviše pritiska. Da bi sve to uradili moraju prvo da počnu da vežbaju svoj um; a to znači, moraju prvo pronaći kontrolu uma.

2. Zamislimo da čovek ode u šumu da donese nešto malo srži drveta i vrati se sa naramkom granja i lišća, misleći da je obezbedio ono po šta je pošao; zar ne bi ispao glup ako je zadovoljan korom drveta umesto srži drveta po koju je krenuo? Ali upravo to mnogi ljudi rade.

Čovek traži stazu koja će ga odvesti od rođenja, starosti, bolesti, i smrti, ili od bede, jada, patnje i umiranja; pa ipak, on kratko vreme sledi stazu, primeti neznatan napredak i odmah postane ponosan, uobražen i ohol. On je kao čovek koji je tražio srž a otišao zadovoljan naramkom granja i lišća.

Drugi opet, koji se zadovolji napretkom postignutim sa malo uloženog truda, napušta dalje napore i postaje ponosan i uobražen; on nosi samo naramak granja, umesto srži koju je tražio.

A treći opet, shvatajući da mu um postaje mirniji a misli jasnije, takođe napušta napore i postaje ponosan i uobražen. On ima naramak kore umesto srži koju je tražio.

A četvrti opet, postaje ponosan i uobražen jer je primetio da je stekao određeni dar intuitivnog posmatranja; on ima naramak drvenih vlakana umesto srži drveta. Svi oni koji se lako zadovoljavaju svojim nedovoljnim naporima postaju oholi i nadmeni, napuštaju napore i lako zapadaju u lenjost. Svi ovi ljudi će se neminovno ponovo susresti sa patnjom.

Oni koji tragaju za pravim putem ka Prosvetljenju ne smeju očekivati lak zadatak ili zadatak prijatan zbog ponuda iz poštovanja, počastvovanja ili privrženosti. A zatim, ne smeju ceniti beznačajan napredak u miru, znanju ili posmatranju, postignut uz mali napor.

Najpre, čovek treba da raščisti u mislima osnovnu i suštinsku prirodu ovog sveta života i smrti.

Praktičan način dostizanja

3. Svet nema materije sam po sebi. To je jednostavno ogroman skup uzroka i uslova, čije je poreklo jedino i isključivo u aktivnosti uma, što su ih podstakla neznanja, lažna mašta, strasti i zaluđenost. To nije nešto spoljašnje o čemu um ima pogrešnu predstavu; svet nema materije uopšte. Pojavio se iz procesa u umu, pokazujući njegove sopstvene zablude. Utemeljen je i izgrađen iz strasti uma, iz patnje i borbi svojstvenih bolu, prouzrokovanom sopstvenom pohlepom, besom i glupošću. Ljudi koji tragaju za putem ka Prosvetljenju treba da budu spremni da se bore protiv takvog uma, da bi dostigli svoj cilj.

4. „Oh, ume moj! Zašto tako nemirno lebdiš nad promenjivim okolnostima života? Zašto me činiš tako zbunjenim i nemirnim? Zašto me teraš da sakupljam toliko mnogo stvari? Ti si kao plug što se rasprsne na komade i pre nego što počne da ore; ti si kao kormilo što ga uklone baš kad se upuštaš u lutanje morem života i smrti. Od kakve su koristi ta mnoga ponovna rađanja ako ne iskoristimo dobro ovaj život?

„Oh, ume moj! Jednom si učinio da se rodim kao kralj, a zatim si učinio da se rodim kao prognani i da molim za svoju

hranu. Ponekad učiniš da se rodim u nebeskim palatama i da živim u luksuzu i zanosu; zatim me zagnjuriš u vatre pakla.

„Oh, moj glupi, glupi ume! Tako si me vodio duž raznih staza i ja sam bio poslušan i pokoran tebi. Ali sada kada sam čuo Budino učenje, ne uznemiruj me više, nemoj mi prouzrokovati više patnje, već dozvoli da tragamo zajedno za Prosvetljenjem, skromno i strpljivo.

„Oh, ume moj! Kad bi samo mogao da shvatiš da je sve nematerijalno i prolazno; kad bi samo naučio da ne grabiš stvari; da ne žudiš za njima, da ne daješ oduške pohlepi, besu i gluposti; tada bismo mogli da putujemo mirno. I tada, prekinuvši okove strasti mačem mudrosti, i neuznemireni promenjivim okolnostima prednostima ili neprilikama, dobrim ili zlim, gubitkom ili dobitkom, hvalom ili pogrdom – mogli bismo da živimo u miru.

„Oh, dragi ume moj! Ti si bio taj koji je prvi probudio veru u nama; ti si bio taj koji si predložio da tragamo za Prosvetljenjem. Zašto se opet tako lako predaješ pohlepi, ljubavi prema udobnosti i prijatnim uzbuđenjima?

„Oh, ume moj! Zašto juriš tamo-amo bez određenog cilja?

Praktičan način dostizanja

Hajde da pređemo ovo divlje more zabluda. Do sada sam se ponašao kako si ti to želeo, ali sada se ti moraš ponašati kako ja to želim, i zajedno ćemo slediti Budino učenje.

„Oh, dragi ume moj! Ove planine, reke i mora su promenjivi i izazivaju bol. Gde ćemo u ovom svetu zabluda tragati za mirom? Hajde da sledimo Budino učenje i da pređemo na drugu obalu Prosvetljenja."

5. Tako oni koji zaista tragaju za putem ka Prosvetljenju određuju uslove svome umu. Zatim nastavljaju sa odlučnom rešenošću. Iako zlostavljani od jednih i nipodaštavani od drugih, oni nastavljaju neuznemireni. Oni se ne ljute ako ih udaraju pesnicama, gađaju kamenjem ili ranjavaju mačevima.

Čak i ako im neprijatelj odseče glavu sa tela, um ne sme biti uznemiren. Ako dozvole da im se um pomrači zbog stvari zbog kojih pate, oni ne slede Budino učenje. Oni moraju da budu odlučni bez obzira šta im se događa, moraju ostati nepokolebivi, neuzdrmani, moraju stalno zračiti mislima saosećanja i dobre volje. Dopusti nepravdi da dođe, i nesreći, ali ipak moraš uspeti da ostaneš neuzdrman i miran u svome umu, ispunjenom Budinim učenjem.

Da bi dostigao Prosvetljenje, čovek mora da pokuša da ostvari neostvarivo i da izdrži neizdrživo. Čovek mora da dâ sve od sebe, do poslednjeg. Ako mu kažu da mora da ograniči hranu na jedno zrno pirinča dnevno, da bi dostigao Prosvetljenje, on će samo to jesti. Ako ga put ka Prosvetljenju vodi kroz vatru, on će nastaviti.

Ali čovek ne sme da čini te stvari ni sa kakvom zadnjom namerom. Treba da ih čini zato što je to mudro, zato što je to pravo činiti. Čovek treba to da čini iz samilosti, kao što majka čini stvari za svoje malo dete, za svoje bolesno dete, ne misleći na svoju sopstvenu snagu ili udobnost.

6. Jednom je živeo kralj koji je voleo svoj narod i svoju zemlju i vladao njima mudro i dobro i zato je njegova zemlja napredovala i živela u miru. On je uvek tragao za većom mudrošću i Prosvetljenjem; čak je ponudio nagradu bilo kome ko bi ga približio nekom vrednom učenju.

Njegova istrajnost i mudrost najzad padoše u oči bogovima, ali oni odlučiše da ga iskušaju. Bog, prerušen u đavola, pojavi se pred kapijom kraljeve palate, i zatraži da ga izvedu pred kralja, pošto ima sveto učenje za njega.

Praktičan način dostizanja

Kralj, srećan da čuje tu poruku, ljubazno ga primi i zamoli da ga pouči. Đavo uze strašan oblik i zatraži hranu, govoreći da ne može da ga poduči dok ne dobije hranu koju voli. Razna hrana bi ponuđena đavolu, ali on je uporno tražio toplo ljudsko meso i krv. Princ-naslednik dade svoje telo, a kraljica svoje, ali je đavo još uvek bio nezadovoljan i zatražio je kraljevo telo.

Kralj reče da je voljan da dâ svoje telo, ali zamoli da prvo čuje učenje, pre nego što podari svoje telo.

Bog mu saopšti sledeće mudro učenje: „Beda proističe iz pohote i strah proističe iz pohote. Oni koji uklone pohotu nemaju ni straha ni bede." Iznenada bog povrati svoj pravi lik, a princ i kraljica se pojaviše opet u svojim telima.

7. Jednom je živeo čovek koji je tragao za Istinitim Putem na Himalajima. Nisu ga zanimala sva ovozemaljska blaga ni svi nebeski užasi, već je tragao za učenjem koje će otkloniti sve zablude uma.

Bogovi su bili zadivljeni njegovom istrajnošću i iskrenošću, te su odlučili da iskušaju njegov um. I tako se jedan od bogova preruši

u đavola i pojavi se na Himalajima, pevajući: „Sve se menja, sve nastaje i nestaje."

Ovaj što je tragao, ču pesmu koja mu se veoma dopade. Bio je oduševljen, kao da je našao potok hladne vode za njegovu žeđ, ili kao kad bi rob neočekivano bio oslobođen. On reče sam sebi: „Najzad nađoh istinsko učenje, za kojim sam tragao tako dugo." On poče da prati glas i najzad naiđe na strašnog đavola. Uznemirenog uma, on priđe đavolu i reče: „Da li si ti pevao svetu pesmu što sam je upravo čuo? Ako si to bio ti, molim te pevaj još malo!"

Đavo odgovori: „Da, bila je to moja pesma, ali ne mogu više da pevam dok ne pojedem nešto; umirem od gladi."

Čovek ga je usrdno molio da peva još malo, govoreći: „Ona ima sveto značenje za mene i tragao sam za njenim učenjem dugo vremena. Čuo sam samo jedan deo, molim te, dozvoli da čujem još."

Đavo opet reče: „Umirem od gladi, ali ako okusim toplog ljudskog mesa i krvi, završiću pesmu."

Čovek, u strasnoj želji da čuje učenje, obeća đavolu da može da uzme njegovo telo pošto čuje učenje. Tada đavo otpeva celu pesmu.

Praktičan način dostizanja

Sve se menja,
Sve nastaje i nestaje,
Postoji savršeni mir
Kad čovek prevaziđe život i umiranje.

Čuvši to, čovek se, pošto najpre ispisa pesmu na stenama i drveću unaokolo, tiho uzvera uz drvo i baci se đavolu pred noge, ali đavo beše nestao, i umesto njega, bog što je zračio svetlošću, primi čovekovo telo nepovređeno.

8. Jednom davno živeo je Sadaprarudita, vredno tragajući za pravim putem. On je odbacio svaki izazov zarade i počasti i tragao je za putem po cenu života. Jednog dana javi mu se glas s neba, govoreći: „Sadaprarudita! Idi pravo ka istoku! Ne misli na vrućinu ili hladnoću, ne obraćaj pažnju na ovozemaljske pohvale ili prezir, neka te ne uznemiruje razlika između dobra i zla, već samo idi ka istoku. Na dalekom istoku naći ćeš pravog učitelja i postići ćeš Prosvetljenje."

Sadaprarudita je bio vrlo zadovoljan što je dobio tako određena uputstva i odmah je krenuo na put ka istoku. Ponekad je spavao gde bi ga noć zatekla, na usamljenom polju ili u divljoj planini.

Kao stranac u tuđoj zemlji trpeo je mnoga poniženja; jednom se prodao u ropstvo, prodajući svoje sopstveno telo zbog gladi, ali najzad nađe pravog učitelja i zamoli ga za uputstvo.

Postoji izreka: „Dobre stvari su skupe" i Sadaprarudita otkri da je to istina u njegovom slučaju, jer je imao mnogo teškoća na putovanju u potrazi za putem. Nije imao para da kupi nešto sveća i tamjana, da ih ponudi učitelju. Pokušao je da ponudi svoje usluge nekome, ali niko ga nije čuo. Kao da ga je zao duh pratio kud god bi se okrenuo. Put ka Prosvetljenju je težak i može čoveka da staje života.

Najzad Sadaprarudita dođe do samog učitelja i suoči se sa novom teškoćom. Nije imao hartije na kojoj bi mogao da beleži, a ni četkice ni mastila kojom bi pisao. Tada on probode ručni zglob nožem i pribeleži sopstvenom krvlju. Na taj način je sačuvao dragocenu Istinu.

9. Jednom je živeo dečak po imenu Sudana, koji je takođe žudeo za Prosvetljenjem i vredno tragao za putem. Od ribara je naučio zanat mora. Od lekara je naučio saosećanje prema bolesnim ljudima u njihovim patnjama. Od bogataša je naučio da je štednja sitnine

tajna njegovog bogatstva i razmišljao je kako je neophodno sačuvati svaku sitnicu stečenu na putu ka Prosvetljenju.

Od sveštenika, koji je meditirao, naučio je da čist i spokojan um ima čarobnu moć da pročisti i umiri druge umove. Jednom je sreo ženu izuzetne ličnosti i bio je zadivljen njenim blagonaklonim duhom, i od nje je naučio da je milosrđe plod mudrosti. Jednom je sreo starog lutalicu koji mu ispriča da je morao da se uspenje uz planinu od mačeva i da prođe kroz dolinu vatre, da bi stigao na određeno mesto. Tako je Sudana iz njegovog iskustva naučio da se pravo učenje može steći iz svega što se vidi ili čuje.

On se naučio strpljenju od siromašne, hrome žene; naučio je lekciju jednostavne sreće, gledajući decu kako se igraju na ulici; a od nekih nežnih i smernih ljudi, koji nikada nisu ni pomislili da požele bilo šta što bi bilo ko drugi poželeo, naučio je tajnu življenja u miru s ostalim svetom.

Naučio je lekciju skladnosti gledajući mešanje dima tamjana, a lekciju blagodarenja iz aranžiranja cveća. Jednog dana, prolazeći kroz šumu, on se odmori pod plemenitim drvetom, i primeti tanušnu klicu kako raste u blizini srušenog i istrulelog drveta, i to ga nauči lekciji o nestalnosti života.

Sunčeva svetlost danju i treperenje zvezda noću, stalno su osvežavale njegov duh. Tako je Sudana iskoristio iskustvo svog dugog puta.

Zaista, oni koji tragaju za Prosvetljenjem, moraju da misle o svojim umovima, kao o zamkovima, i da ih ukrašavaju. Moraju širom otvarati kapije svog uma Budi i, s poštovanjem i skromno, moraju ga pozvati da uđe u najdublje prostorije, da bi mu tamo ponudili mirisni tamjan vere i cveće zahvalnosti i radosti.

II

NAČIN VEŽBANJA

1. Za one koji tragaju za Prosvetljenjem postoje tri načina vežbanja koji se moraju shvatiti i slediti. Prvo, disciplina za praktično ponašanje; drugo, pravilno usredsređivanje uma i, treće, mudrost.

Šta su discipline? Svako, bio on običan čovek ili tragao za putem, trebalo bi da sledi pravila za dobro ponašanje. Trebalo bi da kontroliše kako um tako i telo, i da čuva kapije svojih pet čula. Trebalo bi da se boji i najmanjeg zla i iz trenutka u trenutak bi trebalo da teži da čini samo dobra dela.

Praktičan način dostizanja

Šta se podrazumeva pod usredsređenošću uma? To znači brzo pobeći od pohlepnih i zlih strasti čim se pojave i održati um čistim i spokojnim.

Šta je mudrost? To je sposobnost da se savršeno razume i strpljivo prihvati Četvorostruka Uzvišena Istina, da se spoznaju patnje i njena priroda; da se spozna izvor patnje, da se zna šta čini kraj patnje, i da se spozna Uzvišeni Put koji vodi ka kraju patnje.

Oni koji marljivo slede ova tri načina vežbanja, mogu se s pravom nazvati Budinim učenicima.

Pretpostavimo da magarac, koji nema ni lep oblik, ni glas, ni rogove kao krava, prati krdo krava i izjavi: „Gledajte, i ja sam krava." Da li bi mu iko verovao? Isto je tako ludo kad čovek ne sledi tri načina vežbanja, već se hvali da on traga za putem ili da je Budin učenik.

Pre nego što seljak požanje žetvu u jesen, on prvo mora da poore zemlju, da poseje seme, da navodni zemlju, da počupa korov kad se pojavi u proleće. Slično tome, onaj koji traga za Prosvetljenjem, mora da sledi tri načina vežbanja. Seljak ne može da očekuje

da vidi izdanke danas, biljke sutra, a da požanje žetvu prekosutra. Tako i čovek koji traga za Prosvetljenjem ne može da očekuje da otkloni ovozemaljske strasti danas, da otkloni svaku povezanost i zle želje sutra, i da stigne do Prosvetljenja prekosutra.

Kao što je biljkama potrebna strpljiva seljakova nega, pošto je seme posejano, i za vreme promene klime i za vreme rasta biljke do ploda, tako isto i onaj što traga za Prosvetljenjem mora strpljivo i istrajno da obrađuje zemlju Prosvetljenja sledeći tri načina vežbanja.

2. Teško je napredovati putem što vodi do Prosvetljenja sve dok čovek žudi za udobnošću i luksuzom i sve dok njegov um uznemiruju strasti čula. Postoji velika razlika između uživanja života i uživanja Pravoga Puta.

Kao što je već objašnjeno, um je izvor stvari. Ako um uživa u svetovnim stvarima, zabluda i patnja će neminovno uslediti, ali ako um uživa u Pravom Putu, sreća, zadovoljstvo i Prosvetljenje će sigurno uslediti.

Zato, oni koji tragaju za Prosvetljenjem treba da očuvaju svoje umove čistim i da strpljivo čuvaju i sprovode tri načina. Ako se

drže pravila, prirodno će postići usredsređivanje uma; a ako postignu usredsređivanje uma, isto tako će biti prirodno za njih da dograbe mudrost, a mudrost će ih odvesti do Prosvetljenja.

Zaista, ova tri načina (držanje pravila, vežbanje usredsređivanja uma i stalno mudro ponašanje) su istinit put ka Prosvetljenju.

Ne sledeći to, ljudi su tokom dugog vremena nagomilali duhovne zablude. Oni se ne smeju raspravljati sa ovozemaljskim ljudima, već moraju strpljivo da meditiraju u svom unutrašnjem svetu čistog uma, sa ciljem da dostignu Prosvetljenje.

3. Ako se analiziraju tri načina vežbanja, oni će otkriti Osmostruki Uzvišeni Put i četiri stanovišta koja treba razmotriti, četiri pravilna postupka, pet darovitosti moći koje treba upotrebiti i usavršavanje šest veština.

Uzvišeni Osmostruki Put odnosi se na: pravilno gledište, pravilno mišljenje, pravilan govor, pravilno ponašanje, pravilno izražavanje, pravilan napor, pravilnu obazrivost i pravilno usredsređenje.

Pravilno Gledište znači temeljno shvatiti Četvorostruku Istinu, verovati u zakon uzroka i posledice i ne biti zaveden pojavama i strastima.

Pravilno Mišljenje znači rešenost da se ne neguju strasti, da se ne bude pohlepan ni besan i da se ne čine zla dela.

Pravilan Govor znači izbegavanje lažnih reči, ispraznih reči, nepravednih reči i dvoličnosti.

Pravilno Ponašanje znači ne uništiti bilo koji život, ne krasti, ne izvršiti preljubu.

Pravilno Izražavanje znači izbegavanje bilo kakvog života koji bi doneo sramotu.

Pravilan Napor znači polušati da daš sve od sebe, požrtvovano, s pravim ciljem.

Pravilna Obazrivost znači zadržati čist i misaon um.

Pravilno Usredsređivanje znači održati um ispravnim i spokojnim zbog svoje koncentracije, težeći da se shvati čista suština uma.

4. Četiri gledišta koje treba razmotriti su: Prvo, smatrati telo nečistim, težiti da se otklone sve povezanosti za njega; drugo,

smatrati čula izvorima patnje, ma kakva njihova osećanja bola ili zadovoljstva bila; treće, smatrati da je um u stanju večnog toka, i četvrto, smatrati sve na svetu posledicom uzroka i uslova, i da ništa zauvek ne ostaje nepromenjeno.

5. Četiri pravilna postupka su: prvo, sprečiti od početka bilo kakvo zlo; drugo, otkloniti bilo kakvo zlo čim se stvori; treće, izazvati da se čine dobra dela; i četvrto, ohrabriti porast i kontinuitet dobrih dela koja su već započeta. Čovek se mora truditi da održi ova četiri postupka.

6. Pet darovitosti moći su: prvo, vera u verovanje; drugo, volja da se učini napor; treće, sposobnost budnosti; četvrto, sposobnost da usredsrediš svoj um; i peto, sposobnost da očuvaš jasnu mudrost. Ovih pet darovitosti su neophodne moći da bi se dostiglo Prosvetljenje.

7. Usavršavanje šest veština, da bi se dostigla druga dela Prosvetljenja: puta ponuda, puta držanja pravila, puta izdržavanja, puta napora, puta usredsređenja uma i puta mudrosti, Sledeći ove puteve čovek može sigurno da pređe sa obale zabluda na obalu Prosvetljenja.

Veština Ponuda oslobađa od sebičnosti; veština Pravila čini čoveka obzirnim prema pravima i udobnostima drugih; veština Izdržavanja pomaže čoveku da vlada plašljivim i besnim umom; veština Napora pomaže čoveku da bude marljiv i veran; veština Usredsređivanja pomaže čoveku da vlada lutalačkim i bezvrednim umom; i veština Mudrosti pretvara mračan i zbrkan um u jasnog i prodornog posmatrača.

Ponude i držanje Pravila čine temelj neophodan da se na njega dogradi veliki zamak. Izdržavanje i Napor su zidovi zamka koji ga štite od spoljnih neprijatelja. Usredsređivanje i Mudrost su lični oklop što brani čoveka od napada života i smrti.

Ako čovek poklanja samo kad je to neophodno, ili zato što je lakše dati nego ne dati, to jeste ponuda, svakako, ali nije Istinska Ponuda. Istinska Ponuda dolazi od saosećajnog srca, pre nego što se bilo šta zatraži, i Istinska Ponuda je ona što se stalno nudi, a ne povremeno.

Nije Istinska Ponuda ni kada posle nje uslede osećanje žaljenja ili samohvalisanja; Istinska Ponuda je ona koja se ponudi sa

zadovoljstvom, zaboravljajući na sebe kao davaoca, na onoga koji prima, i na sâm poklon.

Istinska Ponuda spontano proističe iz čovekovog čistog samilosnog srca, bez razmišljanja o bilo kakvom uzvraćanju, sa jedinom željom da se uđe u život Prosvetljenja zajedno.

Postoji sedam vrsta ponuda koje mogu učiniti čak i oni koji nisu bogati. Prva je fizička ponuda. To znači ponuditi uslugu sopstvenim radom. Najuzvišenija ovakva ponuda je ponuditi sopstveni život, kao što je pokazano u priči koja će uslediti. Druga je duhovna ponuda. To znači ponuditi drugima saosećajno srce. Treća je ponuda očiju. To znači ponuditi drugima topao pogled koji će ih umiriti. Četvrto je ponuda zaštite. To znači ponuditi drugima toplu zaštitu uz osmeh. Peta je usmena ponuda. To znači ponuditi drugome tople i ljubazne reči. Šesto je ponuda mesta. To znači ponuditi drugome svoje mesto da drugi sedne. Sedmo je ponuda zaklona. To znači dopustiti drugome da provede noć u vašoj kući. Ove vrste ponude može učiniti bilo ko u svakodnevnom životu.

8. Jednom je živeo neki princ po imenu Satva. Jednog dana ode on sa svoja dva starija brata u šumu da se igra. Tamo ugledaše izgladnelu tigricu, koja je očigledno bila na domaku da proždere svojih sedam mladunaca da bi utolila glad.

Starija braća pobegoše u strahu, ali Satva se uzvera uz stenu i baci se pred tigricu da bi spasao život mladih tigrova.

Princ Satva je učinio ovo milosrdno delo spontano, ali je u sebi razmišljao: „Ovo telo se menja i nestalno je; voleo sam ovo telo, ne misleći da ga odbacim, ali sada ga nudim tigrici da bih mogao da dostignem Prosvetljenje." Ova misao princa Satve pokazuje njegovu istinsku odlučnost da postigne Prosvetljenje.

9. Postoje Četiri Bezgranična Stanja Uma koje treba da neguje onaj ko traga za Prosvetljenjem. To su saosećanje, nežnost, radost i mir duše. Čovek može da otkloni pohlepu negujući saosećanje; čovek može da otkloni bes nežnošću; čovek može da ukloni patnju radošću, a naviku da razdvaja prijatelje i neprijatelje može da otkloni negujući miran um.

Veliko saosećanje čini ljude srećnim i zadovoljnim; velika nežnost otklanja sve što ljude ne čini srećnim i zadovoljnim; velika sreća čini svakoga srećnim i zadovoljnim sa radosnim umom; veliki

mir vlada tamo gde su svi srećni i zadovoljni i gde mogu da se gaje jednaka osećanja prema svima.

Uz malo pažnje čovek može da neguje ova Četiri Bezgranična Stanja Uma i može se osloboditi pohlepe, besa, patnje i misli koje mrze i vole, ali to je teško učiniti. Osloboditi se zlog uma je isto tako teško kao osloboditi se psa čuvara, a pravilan um se isto tako lako izgubi kao i jelen u šumi; ili zao um je tako teško otkloniti kao slova uklesana u kamenu, a pravilan um je tako lako izgubiti kao reči ispisane na vodi. Zaista, najteža stvar u životu je pripremiti se za Prosvetljenje.

10. Bio jednom jedan mlad čovek po imenu Srona, koji je bio iz bogate porodice ali jako osetljivog zdravlja. On je žarko želeo da postigne Prosvetljenje i postane učenik Blagoslovenog. Na putu ka Prosvetljenju on se toliko trudio da su na kraju njegova stopala počela da krvare.

Blagosloveni mu se sažali i reče: „Srona, dečače moj, da li si ikada kod kuće učio da sviraš na harfi? Znaš da ona ne može da proizvede zvuk ako su joj strune suviše zategnute ili suviše opuštene. Ona proizvodi zvuk kada su joj strune zategnute upravo koliko treba."

„Priprema za Prosvetljenje je kao štimanje harfinih struna. Ne možeš da postigneš Prosvetljenje ako strune svoga uma zategneš suviše slabo ili suviše jako. Moraš biti pažljiv i postupati mudro."

Sroni ove reči mnogo pomogoše i najzad dostiže ono što je tražio.

11. Jednom je bio jedan princ koji je vešto baratao sa pet vrsta oružja. Jednoga dana kada se vraćao sa vežbanja, on srete čudovište čija je koža bila neprobojna.

Čudovište ga napade ali princa to nije ništa uplašilo. On odape strelu, ali ova pade ne ranivši ga. Zatim on hitnu koplje, koje ne prodre kroz debelu kožu. Zatim on zavitla motku i džilit, ali ni oni ne povrediše čudovište. Tada upotrebi mač, ali se i ovaj polomi. Princ napade čudovište pesnicama i stopalima, ali bez rezultata, jer ga čudovište stegnu svojim ogromnim rukama i čvrsto ga pritisnu. Tada princ pokuša da upotrebi svoju glavu kao oružje, ali uzalud.

Čudovište reče: „Beskorisno je da se odupireš, proždraću te." Ali princ odgovori: „Ti možda misliš da sam iskoristio sva moja oružja i da sam bespomoćan, ali još mi je ostalo jedno oružje. Ako me progutaš, uništiću te iznutra."

Praktičan način dostizanja

Prinčeva hrabrost uznemiri čudovište i on upita: „Kako to možeš da učiniš? " Princ odgovori: „Snagom Istine."

Tada ga čudovište oslobodi i zamoli ga da ga uputi u Istinu.

Pouka ove priče je da ohrabri učenike da istraju u naporima i da se ne uplaše suočeni sa mnogim uzmicanjima.

12. Mrsko samopotrvđivanje i besramnost vređaju ljudsku vrstu, ali bešćašće i sramota štite ljudsko biće. Ljudi poštuju svoje roditelje, starije, sestre i braću, jer su osetljivi na bešćašće i sramotu. Posle samoposmatranja pohvalno je uzdržati se od ponosa i osećati se posramljen pri posmatranju drugih.

Ako čovek poseduje pokajnički duh njegovi će gresi nestati, ali ako poseduje nepokajnički duh njegovi će se gresi nastaviti i osuditi ga zauvek.

Samo onaj ko pravilno čuje istinsko učenje i shvati njegovo značenje i povezanost sa njim samim, može imati neke koristi od tog učenja.

Ako čovek samo čuje istinsko učenje ali ga ne usvoji, on će doživeti neuspeh u traganju za Prosvetljenjem.

Vera, skromnost, poniznost, izdržljivost, i mudrost su veliki izvori snage za onoga ko traga za Prosvetljenjem. Među njima mudrost je najveća, a ostalo su samo vidovi mudrosti. Ako čovek, dok se priprema, voli ovozemaljske stvari, uživa u ispraznom razgovoru ili zaspi, on će biti povučen sa puta ka Prosvetljenju.

13. U pripremi za Prosvetljenje neki mogu ranije uspeti od drugih. Zato čovek ne sme da se obeshrabri ako vidi da drugi postaju prosvetljeni pre njega.

Kad čovek vežba streljaštvo on ne očekuje brz uspeh, već zna da će, ako strpljivo vežba, postajati sve precizniji. Reka nastaje od potočića, ali postaje sve veća dok se ne ulije u veliki okean.

Isto kao i u ovim primerima, ako čovek vežba svoje strpljenje i izdržljivost, on će sigurno postići Prosvetljenje.

Kao što je već objašnjeno, ako čovek drži širom otvorene oči svuda će videti učenje, i tako su njegove mogućnosti za Prosvetljenje beskrajne.

Jednom je živeo čovek koji je palio tamjan. Primetio je da miris niti dolazi niti odlazi, niti nastaje niti nestaje. Ovaj beznačajan događaj mu je pomogao da dostigne Prosvetljenje.

Praktičan način dostizanja

Bio jednom jedan čovek kome se trn zabo u stopalo. On oseti oštar bol i pomisli da je bol samo reakcija uma. Za tim događajem usledila je još dublja misao: da bi um mogao podivljati ako čovek ne uspe da ga kontroliše, ili da može da postane čist, ako uspe. Iz ovih misli, nešto kasnije, došlo mu je Prosvetljenje.

Bio opet neki drugi čovek koji je bio užasno škrt. Jednoga dana je razmišljao o svom pohlepnom umu, kada shvati da su te pohlepne misli samo strugotina i iver što ih mudrost može spaliti. To je bio početak njegovog Prosvetljenja.

Postoji stara izreka: „Održavaj svoj um uravnoteženim. Ako je um uravnotežen i čitav svet će biti uravnotežen." Razmislite o ovim rečima. Shvatite da su sve razlike na svetu prouzrokovane stanovištem uma koji pravi razlike. Staza ka Prosvetljenju nalazi se u samim ovim rečima. Zaista su putevi ka Prosvetljenju bezgranični.

III

PUT VERE

1. Oni koji traže pribežište u tri blaga Bude, Darme i Samge,

nazivaju se učenicima Bude. Budini učenici pridržavaju se četiri dela kontrole uma – pravila, vera, ponuda i mudrost.

Budini učenici se drže pet pravila: ne ubij, ne kradi, ne vrši preljubu, ne laži, ne uzimaj opojna sredstva bilo koje vrste.

Budini učenici veruju u Budinu savršenu mudrost. Oni pokušavaju da se klone pohlepe i sebičnosti i da čine ponude. Oni shvataju zakon uzroka i posledice, podsećajući se prolaznosti života i prilagođavaju se normi mudrosti.

Drvo koje se naginje ka istoku će, prirodno, i pasti na tu stranu, i tako će i oni koji slušaju Budino učenje i zadržavaju veru u njega sigurno biti rođeni u Budinoj Čistoj Zemlji.

2. Ispravno je rečeno da se oni koji veruju u tri blage Bude, Darme i Samge, nazivaju Budinim učenicima.

Buda je onaj koji je dostigao savršeno Prosvetljenje i iskoristio ga da oslobodi i blagoslovi ljudski rod. Darma je Istina, duh Prosvetljenja i učenje što ga objašnjava. Samga je savršeno bratstvo onih koji veruju u Budu i Darmu.

Praktičan način dostizanja

Govorimo o Suštini Bude, o Darmi i o Bratstvu kao da su to tri različite stvari, ali one su zapravo jedno. Buda se pojavljuje u njegovoj Darmi, a ostvaruje se Bratstvom. Zato, verovati u Darmu i negovati Bratstvo znači imati veru u Budu, a imati veru u Budu znači verovati u Darmu i negovati Bratstvo.

Zato su ljudi oslobođeni i prosvetljeni jednostavno time što imaju vere u Budu. Buda je savršeno Prosvetljeni i on voli svakoga kao da mu je jedino dete. Zato ako neko smatra Budu svojim rođenim roditeljem, on se poistovećuje sa Budom i dostiže Prosvetljenje.

Oni koji tako misle o Budi biće podržani od njegove mudrosti i okađeni njegovom milošću.

3. Ništa na svetu nije korisnije nego verovati u Budu. Samo čuti Budino ime, verovati i biti zadovoljan, bar za trenutak, već je neuporedivo velika nagrada.

Zato čovek mora da se zadovoljava traženjem Budinog učenja uprkos požaru što ispunjava ceo svet.

Biće teško sresti učitelja koji može da objasni Darmu; biće još teže sresti Budu; ali biće najteže verovati u njegovo učenje.

Ali sada kada ste sreli Budu, koji se teško sreće, i kad vam je objašnjeno ono što je teško čuti, morate se radovati i verovati i imati vere u Budu.

4. Na dugom putu ljudskog života vera je najbolji saputnik; ona je najbolje osveženje na putu, i ona je najveće blago.

Vera je ruka što prima Darmu; to je čista ruka što prima sve vrline. Vera je vatra što proždire sve nečistote ovozemaljskih strasti, ona otklanja teret, i ona je vodič na našem putu.

Vera otklanja pohlepu, strah i oholost; ona uči ljubaznosti i poštovanju drugih; oslobađa čoveka od stega okolnosti; daje čoveku hrabrosti da se susretne sa teškoćama; daje čoveku snagu da prevaziđe izazove; omogućava čoveku da očuva svoja dela jasnim i čistim; i obogaćuje um mudrošću.

Praktičan način dostizanja

Vera je ohrabrenje kada je čovekov put dug i tegoban, i ona vodi do Prosvetljenja.

Vera čini da osećamo da smo u Budinom prisustvu i vodi nas tamo gde će nas Budina ruka podržati. Vera omekšava naš tvrd i sebičan um i daruje nam prijateljski duh i um pun razumevanja i saosećanja.

5. Oni koji veruju stiču mudrost da raspoznaju Budino učenje u svemu što čuju. Oni koji veruju stiču mudrost da spoznaju da je sve samo pojava koja proističe iz zakona uzroka i uslova, a zatim, daje im i milost strpljivog prihvatanja i sposobnost mirnog prilagođavanja njihovim uslovima.

Vera im daje mudrost da spoznaju prolaznost života, i milost da ih ne ojadi ma šta im se dogodilo, ili da ih ne ožalosti prolaznost života, jer znaju da, ma kako da se promene uslovi i pojave, istina života ostaje zauvek nepromenjiva.

Vera ima tri značajna vida: pokajanje, radovanje i iskreno poštovanje tuđih vrlina i velikodušno prihvatanje Budine pojave.

Ljudi treba da neguju ova tri vida vere; treba da budu osetljivi za svoja osećanja i nečistote; treba da ih se stide i da ih priznaju; treba vredno da se trude da prepoznaju dobre karakteristike i dobra dela drugih i da ih cene za njihovo dobro; treba po navici da žele da delaju sa Budom i da žive sa Budom.

Um vere je um iskrenosti; to je dubok um, um koji se iskreno raduje da bude odveden u Budinu Čistu Zemlju njegovom moći.

Zato Buda daje moć veri koja vodi ljude u Čistu Zemlju, moć koja ih pročišćava, moć koja ih štiti od samozablude. Ako veruju, makar samo na trenutak, kad čuju Budino ime koje se slavi širom sveta, biće odvedeni u njegovu Čistu Zemlju.

6. Vera nije nešto pridodato ovozemaljskom umu – to je manifestacija Budine prirode uma. Onaj ko razume Budu sâm je Buda; onaj ko veruje u Budu sâm je Buda.

Ali teško je otkriti i doći do čovekove Budine prirode; teško je održati čist um u stalnoj plimi i oseci pohlepe, besa i ovozemaljskih strasti; pa ipak vera omogućava čoveku da to učini.

Praktičan način dostizanja

U šumi otrovnog Eranda drveća, samo Eranda drveće može da raste, a ne i mirisna Čandana. Pravo je čudo ako Čandana drvo raste u šumi Eranda drveća. Isto tako, često je čudo da vera u Budu raste u srcima ljudi.

Zato, vera u verovanje u Budu zove se „vera bez korena". To znači da nema korenja uz čiju pomoć može da raste u čovekovom umu, već ima koren u saosećajnom Budinom umu.

7. Zato je vera plodna i sveta. Ali veru je teško probuditi u besposlenom umu. Naročito postoji pet sumnji što vrebaju u senkama ljudskog uma i teže da obeshrabre veru.

Prvo, postoji sumnja u Budinu mudrost; drugo, postoji sumnja u Budino učenje; treće, postoji sumnja u osobu koja objašnjava Budino učenje; četvrto, postoji sumnja da li su pouzdani predloženi putevi i načini za dostizanje Uzvišenog Puta; i peto, ima ljudi koji zbog svog arogantnog i netrpeljivog uma mogu da posumnjaju u iskrenost onih koji razumeju i slede Budino učenje.

Zaista, ne postoji ništa strašnije od sumnje. Sumnja razdvaja ljude. Ona je otrov koji razara prijateljstvo i slama prijatne odnose. Ona je trn koji smeta i boli; ona je mač što ubija.

Počeci vere su još odavno posađeni Budinom samilošću. Ako neko veruje, onda treba to da shvati i da bude veoma zahvalan Budi na njegovoj dobroti.

Čovek nikada ne sme da zaboravi da se u njemu vera nije rodila zbog njegove sopstvene samilosti, već zbog Budine samilosti, koja je pre mnogo vremena obasjala svojom čistom svetlošću vere ljudski um i raspršila tamu njihovog neznanja. Onaj ko uživa sadašnju veru, stupio je u njihovo nasleđe.

Čak i ako živi običnim životom, čovek se može roditi u Čistoj Zemlji, postati onaj ko bûdi veru kroz Budinu dugu i stalnu samilost.

Zaista je teško ponovo se roditi u ovom svetu. Teško je čuti Darmu; teško je probuditi veru; zato svako treba da sve od sebe dâ kako bi čuo Budino učenje.

IV

SVETE IZREKE

1. „On me je zlostavljao, smejao mi se, udario me je." Tako čovek misli i dogod održava takve misli njegov bes se nastavlja.

Bes nikada neće nestati dogod postoje misli mržnje u umu. Bes će nestati čim se zaborave misli mržnje.

Ako je krov loše napravljen ili je oronuo, kiša će kapati u kuću; tako i pohlepa ulazi u um koji nije pravilno pripremljen ili nije pod kontrolom.

Besposličenje je prečica do smrti, a marljivost je put života; glupi ljudi su besposleni, mudri ljudi su marljivi.

Onaj ko pravi strele pokušava da mu strela bude prava; tako i mudar čovek pokušava da svoj um održi pravim.

Uznemiren um je stalno u pokretu, skače ovamo-onamo i teško ga je kontrolisati; ali miran um je spokojan; zato, mudro je držati um pod kontrolom.

Čovekov um, a ne njegov neprijatelj ili dušmanin, je taj koji ga mami na zao put.

Čovek koji štiti svoj um od pohlepe, besa i gluposti je onaj koji uživa pravi i trajan mir.

2. Upotrebiti prijatne reči, a da ih prethodno ne pripremiš, je kao divan cvet bez mirisa.

Miris cveta ne širi se uz vetar; ali čast dobrog čoveka ide i uz vetar u svet.

Noć izgleda duga onome ko pati od nesanice, a put se čini dug iznurenom putniku; tako i vreme zabluda i patnji izgleda dugo čoveku koji ne poznaje pravo učenje.

Na putu čovek treba da putuje sa saputnikom koji ima jednak um ili sa nekim čiji je um bolji; čovek bolje da putuje sam nego da putuje sa glupakom.

Neiskrenog i zlog prijatelja se treba više bojati nego divlje zveri; divlja zver može da povredi vaše telo, ali zao prijatelj će povrediti vaš um.

Dogod čovek ne može da kontroliše sopstveni um, kako može da bude zadovoljan misleći: „Ovo je moj sin" ili „Ovo je moje blago."

Praktičan način dostizanja

Glup čovek pati od takvih misli.

Biti glup i shvatiti da si glup, bolje je nego biti glup i zamišljati da si mudar.

Kašika ne može da oseti ukus hrane koju prenosi. Slično tome, glup čovek ne može da shvati mudrost pametnog čoveka, čak i ako se udruži sa mudracem.

Sveže mleko se često sporo zgrušava; tako i grešna dela ne dovode odmah do posledica. Grešne radnje su više nalik na žiške vatre zatrpane u pesku, koje nastavljaju da gore, i na kraju će izazvati još veću vatru.

Čovek je dovoljno glup da žudi za povlasticama, unapređenjima, zaradama ili počastima, ali takve želje nikada ne mogu da donesu sreću, već će mu umesto toga doneti patnju.

Dobar prijatelj koji ukazuje na greške, nesavršenost, i prekoreva zlo, treba da se poštuje kao da otkriva tajnu nekog skrivenog blaga.

3. Čovek koji je zadovoljan kad primi dobre savete spavaće mirno, jer je njegov um zbog toga iščišćen.

Drvodelja teži da napravi pravu gredu; oružar teži da mu strela bude dobro izbalansirana; kopač kanala za navodnjavanje teži da ga napravi tako da voda glatko teče; tako i mudar čovek teži da upravlja svojim umom tako da funkcioniše glatko i iskreno.

Veliku stenu ne može da uznemiri vetar; um mudrog čoveka ne može biti uznemiren niti čašću niti nepravdom.

Savladati sebe samoga je veća pobeda nego savladati hiljade u bici.

Živeti samo jedan dan i čuti dobro učenje bolje je nego živeti sto godina ne poznajući takvo učenje.

Oni koji sebe poštuju moraju stalno paziti da se ne odaju zlim strastima. Bar jednom u životu, u njima treba da se probudi vera, bilo u mladosti, u zreloj dobi ili čak u starosti.

Svet uvek gori, gori vatrama pohlepe, besa i gluposti, čovek treba da pobegne od takvih opasnosti što pre može.

Svet je kao mehur, on je kao svilasto tkanje paukove mreže, on je kao prljavština u prljavom ćupu; čovek treba stalno da štiti čistotu svog uma.

Praktičan način dostizanja

4. Izbeći svako zlo, težiti dobru, očuvati um čistim, to je suština Budinog učenja.

Izdržljivost je jedna od najtežih disciplina, ali krajnja pobeda pripada onom ko je izdržljiv.

Čovek mora da odbaci mržnju onda kada je oseti; čovek mora da odbaci jad onda kada je usred jada; čovek mora da odbaci pohlepu kada je ogrezao u pohlepi. Da bi živeo čistim, nesebičnim životom, čovek ne sme ni na šta gledati kao na svoje sopstveno, usred izobilja.

Velika je prednost biti zdrav; biti zadovoljan onim što imaš bolje je nego posedovati veliko bogatstvo; najbolji dokaz prijateljstva je kada je čovek smatran pouzdanim; postići Prosvetljenje je najveća sreća.

Kad neko ne voli zlo, kad se oseća spokojnim, kad čovek oseća zadovoljstvo u slušanju dobrog učenja, kad gaji takva osećanja i ceni ih, čovek je oslobođen straha.

Ne vezujte se za stvari koje volite, ne održavajte netrpeljivost prema stvarima koje ne volite. Jad, strah i robovanje stvarima potiču od naših simpatija i nesimpatija.

5. Rđa nastaje iz gvožđa i uništava ga; tako se zlo rađa iz čovečijeg uma i uništava ga.

Pismo koje se ne čita iskreno ubrzo biva prekriveno prašinom; ako se kuća ne popravi kada je to potrebno, postaje zapuštena; tako i besposleni um ubrzo postaje zagađen.

Nečista dela zaprljaju ženu; škrtost zaprlja ponudu; tako zla dela ne zaprljaju samo ovaj život, već i sve koji slede.

Zagađenje kojeg se najviše treba plašiti je zagađenost neznanja. Čovek ne sme da se nada da će pročistiti svoje telo ili um sve dok se ne otkloni neznanje.

Lako je zapasti u besramlje, biti živahan i drzak kao vrana, ranjavati druge bez osećanja žaljenja zbog takvog ponašanja.

Zaista je teško osećati se ponizno, spoznati poštovanje i čast, otarasiti se svih vezanosti, očuvati čiste misli i dela, i postati mudar.

Lako je ukazivati na tuđe greške, dok je teško priznati sopstvene greške. Čovek prenosi grehe na druge ne misleći, ali krije sopstvene grehe, kao što kockar krije dodatnog keca.

Praktičan način dostizanja

Na nebu ne ostaje trag ptice, dima ili oluje; zlo učenje ne donosi Prosvetljenje; ništa na ovom svetu nije sigurno; ali prosvetljeni um se ne može uznemiriti.

6. Kao što vitez čuva kapije svog zamka, tako čovek mora da čuva svoj um od spoljašnjih i unutrašnjih opasnosti; čovek ne sme da ga zapostavi ni za trenutak.

Svako je svoj gospodar, on je oaza na koju se može osloniti; zato, svako iznad svega treba da kontroliše sâm sebe.

Prvi koraci ka duhovnoj slobodi od ovozemaljskih stega i okova su: kontrola sopstvenog uma, prekidanje sa ispraznim razgovorima, i duboka mislenost.

Sunce čini dan svetlim, mesec čini noć prekrasnom, disciplina doprinosi ratnikovom dostojanstvu; tako tiha meditacija odlikuje onoga ko traga za Prosvetljenjem.

Onaj koji nije sposoban da pazi na svojih pet čula: očiju, ušiju, nosa, jezika i tela, i koga izazove njegova okolina, nije čovek koji se može pripremati za Prosvetljenje. Onaj ko smelo brani kapije svojih pet čula i drži svoj um pod kontrolom je onaj ko može uspešno da se priprema za Prosvetljenje.

7. Onaj koji je pod uticajem svojih simpatija i antipatija ne može pravilno da shvati značenje okolnosti i uglavnom biva savladan njima; onaj ko je oslobođen bilo kakve vezanosti, pravilno shvata okolnosti i za njega su sve stvari nove i pune značenja.

Sreća prati nesreću, a nesreća sreću; ali kada čovek više ne pravi razliku između sreće i nesreće, dobrog i zlog dela, onda je sposoban da shvati slobodu.

Brinuti unapred ili se neprekidno kajati zbog prošlosti, to je kao odsečena i osušena trska.

Tajna zdravog tela i zdravog uma je ne tugovati za prošlošću, ne brinuti za budućnost, ne očekivati probleme, već živeti mudro i vredno za sadašnjost.

Nemojte živeti u prošlosti, ne sanjajte o budućnosti, usredsredite um na sadašnji trenutak.

Dobro je izvršiti sadašnju dužnost dobro i bez greške; ne težite da je izbegnete ili odložite do sutra. Radeći odmah, čovek može da proživi dobar dan.

Praktičan način dostizanja

Mudrost je najbolji vodič, a vera je najbolji saputnik. Čovek mora da se trudi da pobegne iz mraka neznanja i patnje i da traga za svetlošću Prosvetljenja.

Ako su čovekove misli i telo pod kontrolom, on bi to trebalo da potvrdi vrednim delima. To je sveta dužnost. Vera će tada biti njegovo bogatstvo, iskrenost će dati njegovom životu sladak ukus, a pribavljanje vrlina biće njegova sveta dužnost.

Na životnom putu vera je hrana, vredna dela su zaklon, mudrost je svetlost dana, a ispravno stanovište je zaštita noću. Ako čovek živi čistim životom ništa ga ne može uništiti; ako je pobedio pohlepu, ništa ne može ograničiti njegovu slobodu.

Čovek mora da zaboravi na sebe za ljubav svoje porodice; čovek mora da zaboravi na svoju porodicu za ljubav svog sela; čovek mora da zaboravi na svoje selo za ljubav svoga naroda; i čovek mora na sve da zaboravi za ljubav Prosvetljenja.

Sve se menja, sve nastaje i nestaje; nema blaženog mira sve dok čovek ne pređe preko muka života i smrti.

BRATSTVO

PRVA GLAVA

DUŽNOSTI BRATSTVA

I

BRAĆA BESKUĆNICI

1. Čovek koji želi da postane moj učenik mora biti voljan da napusti sve neposredne veze sa rodbinom, sa društvenim životom ovog sveta i svaku zavisnost o bogatstvu.

Čovek koji je napustio sve takve veze za ljubav Darme i koji nema boravišta niti za svoje telo niti za svoj um, postao je moj učenik i zvaće se brat beskućnik.

Iako njegova stopala ostavljaju svoj trag na mome tragu a njegove ruke nose moje ruho, ako je njegov um uznemiren pohlepom, on je daleko od mene. Iako se oblači kao sveštenik, ako ne prihvati učenje, on me ne vidi.

Ali, ako je odbacio svu pohlepu i ako je njegov um čist i spokojan, on je vrlo blizu mene, iako je možda hiljadama milja daleko. Ako prihvati Darmu, on vidi mene u njoj.

2. Učenici moji, braća beskućnici se moraju pridržavati četiri pravila i prema njima izgraditi svoj život.

Prvo, moraju da nose stara i iznošena odela; drugo, da do hrane dolaze samo prošenjem; treće, da im je dom tamo gde ih noć zatekne, kako pod drvetom tako i na steni; i četvrto, oni mogu da koriste samo poseban lek, napravljen od mokraće, koji je napravilo Bratstvo.

Nositi zdelu u ruci i ići od kuće do kuće, to je prosjački život, ali brata nisu drugi primorali da to čini, njega nisu okolnosti ili izazovi naterali na to; on to čini po svojoj slobodnoj volji, jer zna da će ga život pun vere čuvati od životnih zabluda, pomoći će mu da izbegne patnje, i odvešće ga do Prosvetljenja.

Život brata beskućnika nije lak; on ne treba da se opredeli za takav život ako ne može svoj um da očuva slobodnim od pohlepe i besa ili ako ne može da upravlja svojim umom i svojim čulima.

3. Ako neko veruje da je brat beskućnik i ako je sposoban da odgovori ako ga upitaju, on bi trebalo da kaže:

„Spreman sam da prihvatim što god je neophodno da bih

postao brat beskućnik. Biću iskren u tome i pokušaću da ispunim namere da postanem brat. Biću zahvalan onima koji mi pomognu poklonima i pokušaću da ih učinim srećnim mojim vrednim i dobrim životom."

Da bi bio brat beskućnik, on mora da se priprema na mnogo načina; mora biti osetljiv na sramotu i besčašće kad ne uspe; mora da očuva svoje telo, govor i um čistim ako hoće da mu život bude čist; mora da čuva kapije svojih pet čula; ne sme da gubi kontrolu nad svojim umom zbog prolaznih zadovoljstava; ne sme da hvali sebe ili da omalovažava druge; i ne sme da bude besposlen ili da se odaje dugom snu.

Uveče bi trebalo da ima vremena da mirno sedi i meditira i da ode u kratku šetnju pre spavanja. Za miran san treba da počiva na desnoj strani, skupljenih nogu, a poslednja misao treba da mu bude o vremenu kada želi da ustane rano ujutru. Rano ujutru trebalo bi opet da ima vremena da mirno sedi i razmišlja i za kratku šetnju kasnije.

Tokom čitavog dana trebalo bi da mu um ostane budan, da drži i um i telo pod kontrolom, da se odupire svakoj težnji ka pohlepi, besu, gluposti, dremljivosti, nepažnji, kajanju, sumnji, i svim ovozemaljskim strastima.

Tako, usredsređenog uma treba da neguje izuzetnu mudrost i da teži samo savršenom Prosvetljenju.

4. Ako brat beskućnik, zaboravivši se, zapadne u pohlepu, bes, mržnju, ljubomoru, uobraženost, hvalisanje ili neiskrenost, on je kao čovek koji nosi oštri dvosekli mač prekriven samo tankom krpom.

On nije brat beskućnik samo zato što nosi sveštenička rite i zato što nosi zdelu za prošenje; on nije brat beskućnik samo zato što lako izgovara zapise; on je samo ništavilo i ništa više.

Čak i ako mu je spoljni izgled kao u sveštenika, on ne može da otkloni svoje ovozemaljske strasti. On nije brat beskućnik, on nije ništa drugo do dete obučeno u sveštenička odore.

Oni koji su sposobni da se usredsrede i da upravljaju svojim umom, oni koji poseduju mudrost, koji su otklonili sve ovozemaljske strasti, i čiji je jedini cilj da dostignu Prosvetljenje – samo se oni mogu zvati pravom braćom beskućnicima.

Pravi brat beskućnik je rešen da stigne do svog cilja – do Prosvetljenja, čak i ako izgubi i poslednju kap svoje krvi, a njegove

kosti se raspu u prah. Takav čovek ako da sve od sebe, na kraju će dostići svoj cilj i dokazaće to svojom sposobnošću da učini dobronamerna dela brata beskućnika.

5. Misija brata beskućnika je da dalje prenosi svetlost Budinog učenja. On mora propovedati svakome; on mora da budi zaspale ljude; mora da ispravlja pogrešne predstave; mora da pomogne ljudima da zauzmu pravilno stanovište; mora svuda da ide i da širi učenje čak i po cenu života.

Misija brata beskućnika nije laka, tako da onaj ko joj teži treba da nosi Budinu odeždu, da sedi na Budinom sedištu i da uđe u Budinu sobu.

Nositi Budinu odeću znači biti ponizan i trpeljiv; sedeti na Budinom sedištu znači shvatiti stvari kao nematerijalne i znači ne biti zapreten ničim; ući u Budinu sobu znači podeliti njegovu sveobuhvatnu veliku samilost i imati saosećanje za svakog.

6. Oni koji žele da tumače Budino učenje, prirodno, moraju razmotriti četiri stvari: prvo, moraju razmotriti svoje sopstveno ponašanje; drugo, moraju razmotriti svoj izbor reči kad prilaze ljudima i uče ih; treće, moraju razmotriti svoje motive za to podučavanje i cilj koji teže da dostignu; i četvrto, moraju razmotriti veliku samilost.

Da bude dobar učitelj Darme znači da brat beskućnik mora da ima svoja stopala čvrsto postavljena na tlo izdržljivosti; on mora biti skroman; on ne sme ići u krajnosti niti želeti javno priznanje; mora stalno da misli na ispraznost stvari; ne sme se vezati ni za šta. Ako sve to razmotri, biće sposoban da se pravilno ponaša.

Drugo, mora da praktikuje oprez pri pristupanju ljudima i situacijama. Mora da izbegne ljude koji žive zlim životom, ili autoritativne ljude; mora da izbegne suprotan pol. Zatim, mora da pristupa ljudima prijateljski; mora uvek da pamti da stvari nastaju kombinacijom uzroka i uslova; sa tog stanovišta, ne sme ih osuđivati ili zlostavljati, ili govoriti o njihovim greškama, ili ih olako ceniti.

Treće, on mora da održava svoj um spokojnim, smatrajući Budu svojim duhovnim ocem, smatrajući drugu braću beskućnike,

koji se pripremaju za Prosvetljenje, svojim učiteljima, i gledajući na svakoga sa mnogo saosećanja. Tada mora sve jednako da podučava.

Četvrto, mora da dopusti da se njegov duh samilosti pokaže do krajnje granice, kao što je Buda učinio. Naročito mora da dopusti da njegov duh samilosti dođe do onih koji ne znaju dovoljno da bi mogli da tragaju za Prosvetljenjem. On treba da želi da oni mogu da tragaju za Prosvetljenjem, i tada treba da sledi svoje želje sa nesebičnim naporom da probudi njihovo zanimanje.

II

SLEDBENICI KOJI NISU SVEŠTENICI

1. Već je objašnjeno da čovek mora verovati u tri blaga: Budu, Darmu i Samgu da bi postao Budin učenik.

Da bi postao sledbenik, čovek mora da ima nepokolebivu veru u Budu, mora da veruje u njegovo učenje, da izuči i primeni pravila, i mora da neguje Bratstvo.

Sledbenici treba da slede pet pravila: ne ubiti, ne krasti, ne vršiti preljubu, ne lagati i ne varati, ne koristiti opojna sredstva.

Sledbenici ne treba samo da veruju u tri blaga i da se drže pravila, već takođe treba da pomažu, dogod mogu, drugima, posebno rođacima i prijateljima, da ih se pridržavaju, pokušavajući da probude u njima nepokolebivu veru u Budu, Darmu i Samgu, tako da i oni takođe mogu da podele Budinu samilost.

Sledbenici uvek treba da pamte da je razlog njihovog verovanja u tri blaga i pridržavanje pravilima, u stvari cilj da sebi omoguće da na kraju dostignu Prosvetljenje. Iz tog razloga oni treba da, iako žive u svetu strasti, izbegnu vezanost za takve strasti.

Sledbenici treba uvek da budu svesni da će, pre ili kasnije, biti primorani da odu od svojih roditelja i porodice i da odu iz ovog života rođenja i smrti; zato, ne treba da se vežu za stvari iz ovog života, već da usmere svoj um ka svetu Prosvetljenja, gde ništa ne nestaje.

2. Ako sledbenici žele da probude usrdnu i nepokolebivu veru u Budino učenje, treba da u svojim umovima spoznaju tihu i neuznemirenu sreću, koja će obasjavati čitavu njihovu okolinu i čiji će im se odraz vraćati nazad.

Dužnosti Bratstva

Ovaj um pun vere je čist i blag, uvek strpljiv i trpeljiv, nikada se ne raspravlja, nikada ne uzrokuje tuđu patnju, već uvek razmišlja o tri blaga: Budi, Darmi i Samgi. Tako se sreća spontano rađa u njihovom umu, a svetlost Prosvetljenja se može svuda naći.

Pošto zbog vere počivaju u Budinom naručju, oni su daleko od toga da su im umovi sebični, daleko od vezanosti za svoje posede, i zato, oni nemaju straha u svakodnevnom životu i ne plaše se da će ih prekoreti.

Oni neće strahovati o budućoj smrti, jer veruju u rođenje u Budinoj Zemlji. Pošto veruju u istinitost i svetost učenja, oni mogu da izraze svoje misli slobodno i bez straha.

Pošto su im umovi ispunjeni samilošću za sve ljude, oni neće praviti razlike među njima, već će sa svima isto postupati; a pošto su im umovi oslobođeni simpatija i antipatija, oni će čisto, jednako i srećno učiniti bilo koje dobro delo.

Bilo da žive u nemaštini ili u izobilju, to neće imati nikakvog uticaja na neprestano povećanje njihove vere. Ako neguju poniznost, ako cene Budino učenje, ako su im govor i dela u saglasnosti;

ako ih mudrost vodi; ako im je um nepokolebiv kao planina, tada će sigurno napredovati na putu ka Prosvetljenju.

Iako moraju da žive u teškim uslovima i među ljudima nečistog uma, ako neguju veru u Budu, uvek ih mogu voditi ka boljim delima.

3. Zato, čovek uvek treba prvo da želi da čuje Budino učenje.

Ako mu neko kaže da je neophodno da prođe kroz vatru da bi dostigao Prosvetljenje, onda on treba da bude spreman da prođe kroz tu vatru.

Takvo je zadovoljstvo čuti Budino ime da je to vredno da se prođe kroz svet pun vatri.

Ako neko želi da sledi Budino učenje, ne sme da bude sebičan ili samovoljan, već treba da gaji osećanja dobre volje prema svima; čovek mora da poštuje one koji to zaslužuju, treba da služi onima koji su vredni toga, i da se ponaša prema svima sa jednakom ljubaznošću.

Zato sledbenici prvo treba da pripreme svoje umove i da ne dozvole da ih tuđa dela uznemire. Na taj način treba da prihvate Budino učenje i da ga sprovode, ne zavideći drugima, niti dozvoljavajući da potpadnu pod tuđ uticaj, i ne razmatrajući druge načine.

Oni koji ne veruju u Budino učenje, imaju uske poglede i zbog toga uznemiren um. Ali oni koji veruju u Budino učenje, veruju da postoji velika mudrost i velika samilost što obuhvata sve i, u toj veri, njih ne uznemiruju sitnice.

4. Oni koji čuju i prihvate Budino učenje znaju da su njihovi životi prolazni i da su njihova tela samo skup patnji i izvor zla, i zato se ne vezuju za njih.

U isto vreme, oni ne prestaju da se brinu o svom telu, ne zato što žele da uživaju u fizičkim zadovoljstvima tela, već zato što je telo privremeno neophodno da se dostigne mudrost i za njihovu misiju tumačenja puta drugima.

Ako ne paze na svoja tela, ne mogu dugo da žive. Ako ne žive dugo, ne mogu da sprovode svoje učenje lično ili da ga prenose drugima.

Ako čovek želi da pređe reku on je vrlo oprezan sa svojim splavom. Ako treba dugo da putuje, on se brine o svom konju. Tako, ako čovek traga za Prosvetljenjem, mora dobro da pazi na svoje telo.

Oni koji su Budini učenici, moraju da nose odeću da odbrane svoje telo od krajnje toplote ili hladnoće i da pokriju njegove intimne delove, ali ne treba da je nose kao ukras.

Oni moraju da jedu da bi ishranili svoje telo tako da mogu da čuju, prime i objasne učenje, ali ne treba da jedu iz čistog zadovoljstva.

Oni moraju da žive u kući Prosvetljenja da bi bili zaštićeni od lopova ovozemaljskih strasti i od oluja zlog učenja, i oni treba tu kuću da koriste za njenu pravu namenu, a ne da bi se razmetali ili da bi prikrili neke sebične radnje.

Zato čovek treba da ceni stvari i da ih koristi samo u odnosu na Prosvetljenje i učenje. On ne treba da ih poseduje ili da se veže za njih iz sebičnih razloga, već samo da ih koristi sa ciljem da prenese učenje drugima.

Zato njegov um treba uvek da počiva u učenju, čak i kad on živi sa porodicom. On treba da se brine o njoj mudro i saosećajno, težeći na razne načine da probudi veru u njihovim umovima.

5. Sledbenici Budine Samge treba da uče sledeće lekcije svaki dan: Kako da služe svojim roditeljima, kako da žive sa svojim ženama i decom, kako da kontrolišu sami sebe, i kako da služe Budi.

Da bi najbolje služili svojim roditeljima moraju da nauče da budu ljubazni prema svom živom svetu. Da bi živeli srećno sa svojim ženama i decom moraju se kloniti pohote i misli o sebičnom uživanju.

Slušajući muziku porodičnog života oni ne smeju da zaborave na slađu muziku učenja, i dok žive u zaklonu doma treba što češće da teže sigurnijem zaklonu Zena, gde mudri ljudi nalaze pribežište od svih nečistoća i uznemirenosti.

Kada sledbenici čine ponude treba da odbace svaku pohlepu iz svog srca; kada su usred gomile njihovi umovi treba da budu u društvu mudrih ljudi; kada se suoče sa nesrećom, treba da očuvaju svoje umove spokojnim i neometenim.

Kad potraže zaklon kod Bude, treba da teže njegovoj mudrosti.

Kad potraže zaklon u Darmi, treba da teže njenoj istini, koja je kao veliki okean mudrosti.

Kad potraže zaklon u Samgi, treba da teže njegovom mirnom prijateljstvu, neometanom sebičnim potrebama.

Kada nose odeću, ne smeju zaboraviti da obuku odeću dobrote i poniznosti.

Kada žele da olakšaju sebi, moraju da žele da iz svojih umova odbace svu pohlepu, bes i glupost.

Kada s mukom idu putem uz brdo, treba da misle na njega kao na put Prosvetljenja, koji će ih odvesti van sveta zabluda. Kad slede lak put, treba da iskoriste te dobre uslove da bi više napredovali ka Suštini Bude.

Kad vide most, moraju da požele da izgrade most od učenja i da omoguće ljudima da ga pređu.

Dužnosti Bratstva

Kada sretnu nesrećnog čoveka, treba da oplakuju gorčinu ovog promenjivog sveta.

Kada vide pohlepnog čoveka, treba žarko da žele da ostanu slobodni od svih zabluda ovog života i da dostignu prava bogatstva Prosvetljenja.

Kada vide ukusnu hranu, moraju biti obazrivi; kada vide neukusnu hranu, treba da požele da se pohlepa više nikada ne vrati.

Za vreme neizdržive letnje vrućine, oni treba da žele da pobegnu od toplote ovozemaljskih strasti i da dostignu svežinu Prosvetljenja. Za vreme nesnosnih zimskih hladnoća, moraju da misle na toplotu Budine velike samilosti.

Kada izgovaraju svete spise, treba da budu odlučni da ih ne zaborave i da reše da sprovode svoje učenje.

Kada misle o Budi, treba da gaje duboku želju da imaju oči kao Buda.

Dok zaspivaju uveče, treba da žele da njihovo telo, govor i um mogu da budu pročišćeni i osveženi; kada se ujutru probude, prva želja treba da im bude da im tokom dana misli budu bistre da bi razumeli sve stvari.

6. Oni koji slede Budino učenje, zato što shvataju da se sve karakteriše „nematerijalnošću", ne ponašaju se olako prema stvarima koje stupe u čovekov život, već ih prihvate onakvim kakve jesu, i zatim pokušavaju da od njih naprave prikladno oruđe za dostizanje Prosvetljenja.

Oni ne smeju da misle da je ovaj svet besmislen i pun zabune, dok je svet Prosvetljenja pun smisla i mira. Trebalo bi radije da osete put ka Prosvetljenju u svim ovozemaljskim stvarima.

Ako čovek gleda na svet zaprljanim očima, zamagljenim neznanjem, on će ga videti punog grešaka; ali ako gleda na njega sa bistrom mudrošću, videće ga kao svet Prosvetljenja, što i jeste.

Činjenica je da postoji samo jedan svet, a ne dva sveta – jedan besmislen a drugi pun značenja, ili jedan dobar a drugi loš. Ljudi samo misle da postoje dva sveta zbog svojih ograničenih sposobnosti.

Kada bi mogli da se oslobode tih razlikovanja i da očuvaju svoje umove čistim sa svetlošću mudrosti, onda bi videli samo jedan svet u kome sve ima smisla.

Dužnosti Bratstva

7. Oni koji veruju u Budu, osećaju tu opštu čistoću jedinstva u svemu, i sa takvim umom osećaju samilost za sve i imaju poniznu naviku da služe svima.

Zato treba da oslobode svoj um svake oholosti i da gaje pouzdanost, ljubaznost i uslužnost. Njihovi umovi treba da budu kao plodonosna zemlja što hrani sve bez razlike, što služi bez prigovora, što strpljivo izdržava, što je uvek predana, što joj je najveća radost da služi svim siromašnim ljudima, sejući u njihovim umovima seme Budinog učenja.

Tako um koji ima milosti za siromašne ljude, postaje majka svim ljudima, odaje čast svim ljudima, gleda na sve kao na lične prijatelje i ceni ih kao roditelje.

Zato, iako je možda hiljade ljudi neprijateljski raspoloženo i zlovoljno prema Budinim sledbenicima, oni ne mogu da nanesu nikakvo zlo, jer je ono kao kap otrova u vodama velikog okeana.

8. Sledbenik će uživati svoju sreću u navikama sećanja, razmišljanja i zahvalnosti. On će shvatiti da je njegova vera sâma Budina samilost i da mu je podarena od Bude.

Nema semena vere u blatu ovozemaljskih strasti; ali zbog Budine samilosti, seme vere se može posaditi tamo i ono će pročistiti um dok ne stekne veru da veruje u Budu.

Kao što je rečeno, mirisno drvo Kandana ne može da raste u šumi drveća Eranda. Na sličan način, seme vere u Budu ne može da postoji u grudima zabluda.

U stvari, cvet radosti tamo cveta, tako da moramo da zaključimo, da dok je njegov cvet u grudima zablude, njegovo korenje je na drugom mestu; njegovo korenje je u Budinim grudima.

Ako sledbenik dopusti da bude zaveden, postaće ljubomoran, zavidan, i pun mržnje i opasan, jer je njegov um postao zagađen pohlepom, besom i glupošću. Ali ako se vrati Budi, on će još više služiti Budi nego što je pomenuto gore. To je, zaista, neobjašnjivo.

DRUGA GLAVA

PRAKTIČAN VODIČ KA PRAVOM NAČINU ŽIVLJENJA

I

PORODIČNI ŽIVOT

1. Pogrešno je mišljenje da nesreća dolazi sa istoka ili sa zapada; ona nastaje u našem sopstvenom umu. Zato je glupo odbraniti se od nesreće iz spoljnjeg sveta, a ostaviti unutrašnji um nekontrolisanim.

Postoji običaj koji je potekao još od davnih dana, a koji obični ljudi još upražnjavaju. Kad ustanu ujutru, oni prvo umiju lice i isperu usta, a zatim se poklone u šest pravaca – ka istoku, ka zapadu, ka jugu, ka severu, gore i dole – želeći da nikakva nesreća ne padne na njih, ni iz kog pravca, i da imaju miran dan.

Ali u Budinom učenju je drugačije. Buda uči da treba da odamo počast u svih šest pravaca Istine, i da onda treba da se ponašamo mudro i sa vrlinom i da tako izbegnemo sve nesreće.

Da bi mogli da paze na kapije svih šest pravaca, ljudi treba da

odbace nečistoću „četiri dela", da kontrolišu „četiri zla uma" i da zapuše „šest rupa" koje uzrokuju gubitak blaga.

Pod „četiri dela" podrazumeva se: ubijanje, krađa, obljuba i lažljivost.

„Četiri zla uma" su: pohlepa, bes, glupost i strah.

„Šest rupa" koje izazivaju gubitak bogatstva su: strast za opojnim pićima i glupo ponašanje; ostajanje kasno noću i trošenje uma na lakomislenosti, odavanje muzičkim i pozorišnim zabavama; kockanje; druženje sa zlim društvom i zanemarivanje dužnosti.

Pošto otklone ova četiri zagađenja, izbegnu ova četiri zla stanja uma, i kad zapuše ovih šest rupa trošenja, Budini učenici se naklone u šest smerova Istine.

Koji su to šest smerova Istine? To su istok za odnos roditelja i dece, jug za odnos učitelja i učenika, zapad za odnos muža i žene, sever za odnos čoveka i njegovih prijatelja, dole za odnos gospodara i sluge i gore za odnos Budinih učenika.

Dete treba da poštuje svoje roditelje i da čini za njih sve što se od njega očekuje. Treba da im služi, pomaže im u poslu, da čuva porodičnu tradiciju, da brani porodično vlasništvo, i da im održava pomen kada umru.

Roditelji treba da učine pet stvari za svoju decu: da izbegnu da čine zlo, da daju primer dobrog delanja, da im pruže obrazovanje, da organizuju njihovo venčanje, i dozvole im da naslede porodično bogatstvo u pravo vreme. Ako roditelji i deca slede ova pravila, porodica će uvek živeti u miru.

Učenik uvek treba da ustane kad učitelj ulazi, da ga sačeka, da dobro sledi njegova uputstva, da ne zaboravi ponude za njega, i da sa poštovanjem sluša njegovo učenje.

U isto vreme, učitelj treba pravilno da se ponaša pred učenikom i da mu bude dobar primer; treba korektno da mu prenese učenje koje je stekao; treba da koristi dobre metode i da pokuša da pripremi učenika za počasti; i ne treba da zaboravi da štiti učenika od zla, na sve moguće načine. Ako učitelj i učenik poštuju ova pravila, njihova zajednica će se skladno razvijati.

Muž treba da se sa poštovanjem ophodi prema ženi, ljubazno i verno. Treba da prepusti brigu o kući njoj i da joj nekada nabavi

ono što joj je potrebno, kao recimo, pomagala. U isto vreme, žena treba da se trudi oko održavanja kuće, da dobro upravlja slugama, da sačuva svoje vrline onako kako to dobra žena mora. Ne treba da razbacuje muževljeve prihode, i treba da vodi kuću pravilno i verno. Ako se ponašaju po ovim pravilima, očuvaće srećan dom i neće doći do svađe.

Pravila prijateljstva znače da treba da postoje uzajamna osećanja među prijateljima, da svako snabde drugoga onim što ovaj nema i da pokuša da mu pomogne, uvek koristeći prijateljske i iskrene reči.

Čovek treba da spreči prijatelja da skrene na zao put, treba da štiti njegovu imovinu i bogatstvo, i treba da mu pomogne u nevolji. Ako je njegovog prijatelja snašla nesreća, treba da mu pomogne, pa čak i da izdržava njegovu porodicu, ako je potrebno. Na ovaj način će se njihovo prijateljstvo održati, i oni će biti neizmerno srećni zajedno.

Gospodar u odnosu sa slugom treba da izvrši pet stvari: treba da odredi posao koji odgovara sluginim sposobnostima; da mu da odgovarajuću naknadu; da se brine o njemu kad je bolestan; da podeli prijatne događaje sa njim, i da mu da potreban odmor.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Sluga treba da izvrši pet stvari: on treba da ustane ujutru pre svog gospodara i da ode u postelju posle njega, treba uvek da bude iskren, da se trudi da obavi svoj posao dobro i da pokuša da ne okalja ime svoga gospodara. Ako se drži ovih pravila, biće mira i sreće i neće biti nesuglasica između gospodara i sluge.

Budin učenik treba da se trudi da njegova porodica upozna Budino učenje. Oni treba da gaje poštovanje i razumevanje za Budističkog učitelja, treba da se prema njemu ophode ljubazno, pažljivo, i da slušaju njegove savete, i da uvek imaju ponuda za njega.

Učitelj Budinog učenja treba učenje pravilno da shvati, da odbaci pogrešna tumačenja, da ističe dobra tumačenja, treba da teži da vodi vernike duž glatkog puta. Ako porodica prati taj put, držeći se istinskog učenja kao njegovog centra, razvijaće se srećno.

Čovek koji se poklonio u svih šest pravaca ne čini to da bi izbegao spoljne nedaće. On to čini da bi bio na oprezu da spreči razvijanje zla u svom umu.

2. Čovek treba među poznanicima da raspozna one sa kojima treba da se druži i one sa kojima ne treba.

Oni sa kojima čovek ne treba da se druži jesu oni koji su pohlepni, leporečivi, laskavci ili rasipnici.

Oni sa kojima čovek treba da se druži jesu oni koji su voljni da pomognu, da podele kako sreću tako i patnju, oni koji daju dobre savete i koji imaju saosećajna srca.

Pravi prijatelj, onaj sa kojim čovek sme sasvim bezbedno da se druži, uvek će ići pravim putem, potajno će brinuti o dobru svog prijatelja, utešiće ga u nesreći, ponudiće mu pomoć kad mu zatreba, čuvaće njegove tajne i uvek će mu davati dobre savete.

Teško je naći takvog prijatelja, i zato čovek treba da se trudi da bude takav prijatelj. Kao što sunce obasja plodnu zemlju, tako dobar prijatelj sija u društvu zbog svojih dobrih dela.

3. Teško je sinu da se oduži roditeljima za njihovu milosnu dobrotu, čak i kad bi nosio svog oca na desnom ramenu a majku na levom, sto dugih godina.

Pa čak i kad bi sto godina kupao tela svojih roditelja u mirisnim uljima, služio kao idealan sin, osvojio prestolje za njih i

poklonio im sva bogatstva ovoga sveta, ipak ne bi bio sposoban da im se oduži dovoljno za veliki dug zahvalnosti koji duguje svojim roditeljima.

Ali, ako dovede svoje roditelje do Bude i objasni im Budino učenje i ubedi ih da odustanu od pogrešnog puta i da slede pravi put, predvodeći ih da napuste svu pohlepu i uživaju u činjenju ponuda, tada će im se više nego odužiti.

Budin blagoslov počiva u kući gde se roditelji poštuju i cene.

4. Porodica je mesto gde umovi stupaju u kontakt jedan sa drugim. Ako se ovi umovi međusobno vole, dom će biti lep kao cvetni vrt. Ali, ako ovi umovi nisu u međusobnoj slozi, to je kao oluja koja pustoši vrt.

Ako se javi nesloga u nečijoj porodici, čovek ne sme da krivi druge, već treba da ispita svoj um i da sledi pravi put.

5. Jednom je živeo neki čovek duboke vere. Njegov je otac umro kad je ovaj bio mlad; živeo je srećno s majkom, a zatim se oženio.

Na početku su srećno živeli zajedno, a zatim, zbog nekih sitnih nesporazuma, snaja i svekrva se zamrzoše. Ta mržnja je rasla, dok majka najzad ne napusti mladi par i ode da živi sama.

Pošto je svekrva otišla, mladom bračnom paru se rodi sin. Do svekrve stigoše glasine da je mlada žena rekla: „Moja svekrva me je uvek ljutila, i dogod je živela sa nama nikad se ništa prijatno nije desilo, ali čim je otišla, nama se dogodio ovaj lepi događaj."

Ove glasine razljutiše svekrvu koja uzviknu: „Ako se muževljeva majka izbaci iz kuće, a desi se prijatan događaj tek onda, onda su stvari otišle predaleko. Pravda mora da je nestala sa ovog sveta."

Tada majka uzviknu: „Sada moramo da pohranimo tu pravdu." I, kao luda, ode na groblje da održi pogreb.

Bog, čuvši za to, pojavi se pred ženom i pokuša da je urazumi, ali uzalud.

Bog joj onda reče: „Ako je tako, moram da spalim dete i njegovu majku. Da li će te to zadovoljiti? "

Čuvši ovo, svekrva shvati svoju grešku, izvini se zbog svog besa, i zamoli boga da spase živote detetu i njegovoj majci. U isto vreme, mlada žena i njen muž shvatiše svoju nepravdu prema starici i odoše na groblje da je potraže. Bog ih pomiri i od tada su živeli zajedno kao srećna porodica.

Pravičnost ne može nikada zauvek da se izgubi, osim ako je sâm čovek ne odbaci. Pravičnost može povremeno da izgleda da nestaje ali, u stvari, ona nikada ne nestaje. Kada izgleda da nestaje, to je zato što čovek gubi pravičnost sopstvenog uma.

Netrpeljivi umovi uvek donose nesreću. Beznačajni nesporazumi mogu da izazovu velike nesreće. Na to naročito treba paziti u porodičnom životu.

6. U porodičnom životu uvek najveću pažnju zahteva pitanje dnevnih troškova. Svaki član mora vredno da radi kao marljivi mravi i zaposlene pčele. Niko se ne sme osloniti na tuđi rad, ili da očekuju nečiju milost.

Sa druge strane, čovek ne sme da smatra da je ono što je zaradio potpuno samo njegovo. Nešto od toga mora da podeli s

drugima, nešto od toga mora da se sačuva za crne dane, nešto mora da se odvoji za potrebe zajednice i naroda, a nešto se mora posvetiti potrebama verskih učitelja.

Čovek mora da se podseća da ništa na svetu ne može nazvati striktno „mojim". Ono što dođe čoveku, dolazi zbog kombinacije uzroka i uslova; on to može držati samo privremeno, i zato, on to ne sme koristiti sebično, ili u bezvredne svrhe.

7. Kada je Sjamavati, žena kralja Udajane, ponudila Anandi pet stotina odežda, Ananda je to prihvatio sa velikim zadovoljstvom.

Čuvši za to, Kralj posumnja u Anandino poštenje i zato ode do njega i upita ga šta će da radi sa tih pet stotina odežda.

Ananda odgovori: „Oh, Kralju, mnogo braće je u ritama; podeliću odeždu među braćom."

„Šta ćeš da uradiš sa starom odeždom? "
„Napravićemo pokrivače za postelje od njih."
„A šta ćeš da uradiš sa starim pokrivačima za postelje? "
„Napravićemo jastučnice."
„A šta ćeš da uradiš sa starim jastučnicama? "
„Napravićemo prostirke za pod od njih."

„A šta ćeš da uradiš sa starim prostirkama? ”

„Koristićemo ih kao ubruse za noge.”

„A šta ćeš da uradiš sa starim ubrusima za noge? ”

„Koristićemo ih kao krpe za brisanje poda.”

„A šta ćeš da uradiš sa starim krpama? ”

„Vaša Visosti, iscepaćemo ih na komade, pomešati sa blatom i iskoristiti blato da oblepimo zidove kuća.”

Svaka stvar koja nam se poveri, mora se iskoristiti sa puno pažnje za nešto korisno, jer nije „naša”, već nam je samo poverena privremeno.

II

ŽIVOT ŽENA

1. Postoje četiri vrste žena. Među ženama prve vrste su one koje se razljute za najmanju stvar, koje su promenjivih umova, koje su pohlepne i ljubomorne na tuđu sreću, i koje nemaju saosećanja za tuđe potrebe.

Među ženama druge vrste su one koje se razljute zbog sitnice, koje su nepouzdane i pohlepne, ali koje nisu zavidne na tuđu sreću i koje saosećaju sa tuđim potrebama.

Među ženama treće vrste su one koje su širih pogleda, i koje se ne ljute često, koje znaju kako da vladaju pohlepnim umom, ali nisu sposobne da izbegnu osećanje ljubomore, i nisu saosećajne za tuđe potrebe.

Među ženama četvrte vrste su one koje su širokih pogleda, koje mogu da sputaju osećanje pohlepe i zadrže miran um, koje nisu zavidne na tuđu sreću, i koje saosećaju sa potrebama drugih.

2. Kada se mlada žena uda, treba da donese sledeću odluku: „Moram da poštujem i služim roditelje moga muža. Dali su nam sva dobra što imamo i naši su mudri zaštitnici, tako da moram da ih služim sa zadovoljstvom i da budem spremna da im pomognem kad god mogu.

„Moram da poštujem učitelja moga muža, jer je mome mužu podario tajno učenje, i mi ne bismo mogli živeti kao ljudi ako se ne bismo povodili za tajnim učenjem.

„Moram da negujem svoj um tako da mogu da razumem muža i da mu pomognem u poslu. Ne smem nikada da budem ravnodušna za njegova interesovanja i da mislim da su to samo njegova posla, a ne i moja.

„Moram da proučim narav, sposobnosti i ukus svakog sluge naše porodice i budem ljubazna s njima. Čuvaću prihode moga muža i neću ih potrošiti iz nekih sebičnih razloga."

3. Odnos između muža i žene nije stvoren samo radi njih. On ima dublje značenje od jednostavnog združivanja dva fizička bića u jednoj kući. Muž i žena treba da iskoriste prisnost svoje veze, da pomognu jedno drugome u pripremanju svojih umova kroz sveto učenje.

Jedan stari bračni par, „idealan par" kako su ih nazivali, dođe jednom kod Bude i reče: „Venčali su nas pošto smo bili obećani još u detinjstvu i nikada se nije pojavio oblak da pomrači našu sreću. Molimo te, reci nam da li možemo ponovo da budemo venčani u sledećem životu."

Buda im dade mudar odgovor: „Ako oboje isto verujete, ako ste na isti način prihvatili učenje, ako ste milosrdni u isto vreme i ako posedujete istu mudrost, onda ćete imati isti um posle sledećeg rođenja."

4. Suđata, mlada žena najstarijeg sina bogatog trgovca Anatapindada bila je vrlo osiona, nije poštovala druge ljude i nije slušala savete koje su joj davali muž i njegovi roditelji, tako da se u kući pojavila nesloga.

Jednog dana Blagosloveni dođe u posetu Anatapindadi i primeti ovakvo stanje stvari. On pozva sebi mladu ženu, Suđatu, i ljubazno joj reče:

„Suđata, ima sedam vrsta supruga. Postoji supruga koja je kao ubica. Ona ima nečist um, ne poštuje svoga muža i zato predaje svoje srce drugom čoveku.

„Postoji supruga koja je kao lopov. Ona nikada nema razumevanja za rad svoga muža, već jednako misli o svojoj želji za bogatstvom. Ona troši muževljeve prihode da zadovolji sopstvene želje i, čineći tako, potkrada ga.

„Postoji supruga koja je kao gospodar. Ona grdi svoga muža, zapostavlja domaćinstvo i uvek se obraća mužu grubim rečima.

„Postoji supruga koja je kao majka. Ona se brine o mužu kao da joj je dete, brani ga kao majka svoga sina, i brine se o njegovim prihodima.

„Postoji supruga koja je kao sestra. Ona je verna mužu i služi ga kao sestra, skromno i uzdržano.

„Postoji supruga koja je kao prijatelj. Ona pokušava da ugodi svome mužu kao da je prijatelj koji se upravo vratio posle dugog odsustva. Ona je skromna, lepo se ophodi, i ponaša se prema njemu sa puno poštovanja.

„I najzad, postoji supruga koja je sluškinja. Ona služi svoga muža dobro i verno. Poštuje ga, sluša njegova naređenja, nema svojih želja, niti je mrzovoljna ni ozlojeđena, i uvek pokušava da ga učini srećnim."

Blagosloveni reče: „Suđata, koji si ti tip žene, ili koji bi želela da jesi? "

Čuvši to od Blagoslovenog, ona se postide svog ponašanja i odgovori da bi želela da bude kao ona u poslednjem primeru, sluškinja. Ona promeni svoje ponašanje i postade muževljev pomoćnik i zajedno su tragali za Prosvetljenjem.

5. Amrapali je bila bogata i poznata kurtizana Vaisalija i držala je kod sebe mnogo mladih i lepih prostitutki. Ona prizva Blagoslovenog i upita ga da joj pokaže neko dobro učenje.

Blagosloveni reče: „Amrapali, um žene se lako uznemiri i navede na zlo. Ona se prepušta strastima i odaje ljubomori lakše nego čovek.

„Zato je ženi teže da sledi Uzvišeni Put. To je naročito teško mladim i lepim ženama. Ti moraš da stupiš ka Uzvišenom Putu prevazilazeći pohotu i izazove!

„Amrapali, moraš da shvatiš da mladost i lepota ne traju večno, već da za njima sledi bolest, starost i patnja. Želje za bogatstvom i ljubavlju su ukorenjeni nagoni žena, ali Amrapali, to nisu večna blaga. Prosvetljenje je jedino blago koje zadržava svoju vrednost. Snagu prati bolest, mladost mora završiti starošću, život vodi ka smrti. Čovek će možda morati da napusti voljenog da bi živeo sa onim koga mrzi; čovek ne može posedovati dugo ono što želi. To je zakon života.

„Jedina stvar koja štiti i dovodi čoveka do večnog mira je Prosvetljenje. Amrapali, moraš smesta da počneš da tragaš za Prosvetljenjem."

Ona ga je slušala, postala njegov učenik, i kao ponudu poklonila Bratstvu svoj prekrasni vrt.

6. Nema razlike u polu na putu ka Prosvetljenju. Ako žena odluči da traga za Prosvetljenjem, ona će postati junakinja Istinitog Puta.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Malika, kćerka Kralja Prasenajita i Kraljica Kralja Ajodija, bila je takva junakinja. Ona je duboko verovala u učenje Blagoslovenog i u njegovom prisustvu položila je sledećih deset zaveta:

„Gospodaru moj, dok ne dostignem Prosvetljenje neću prekršiti sveta pravila; neću biti osiona pred ljudima starijim od sebe; neću se ni na koga naljutiti.

„Neću biti ljubomorna na druge ili zavideti na onome što poseduju; neću biti sebična ni u mislima ni sa imovinom; pokušaću da usrećim siromašne ljude stvarima koje primam i neću ih prikupljati za sebe.

„Sve ću ljude ljubazno primati, davati im što im treba i govoriću im lepo; brinuću se za uslove u kojima se oni nalaze, a ne za svoje dobro; i pokušavaću da im pomognem bez pristrasnosti.

„Ako vidim druge da su usamljeni, ili u zatvoru, ili da pate od nekih bolesti ili drugih nedaća, pokušaću da im olakšam tegobe i da ih usrećim, objašnjavajući im razloge i zakone.

„Ako vidim druge da hvataju životinje i da su grubi prema njima ili da krše neko od tih pravila, kazniću ih ako ih treba

kazniti, ili ću ih poučiti ako ih treba poučiti, a zatim ću pokušati da popravim ono što su učinili i da ispravim njihove greške, najbolje što mogu prema svojim sposobnostima.

„Neću propustiti da čujem dobro učenje jer znam da čovek, kad zapostavlja pravo učenje, brzo se odmetne od istine koja je sadržana u svemu, i neće uspeti da dospe do obale Prosvetljenja."

Zatim je poželela sledeće tri želje za spasenje siromašnih ljudi: „Prvo, pokušaću da uspokojim svakoga. Ova želja, verujem, ma koji život da primim od sada, biće koren dobra koje će prerasti u mudrost dobrog učenja.

„Drugo, pošto sam prihvatila mudrost dobrog učenja, ja ću neumorno učiti sve ljude.

„Treće, štitiću pravo učenje, pa čak po cenu svoga tela, života ili imovine."

Pravo značenje porodičnog života je mogućnost koju on nudi za uzajamno ohrabrivanje i pomaganje na putu da Prosvetljenju. Čak i obična žena, ako ima istu namisao da traga za Prosvetljenjem i položi iste zavete i želje, može da postane isto tako veliki Budin učenik kao što je Malika bila.

III

U SLUŽBI

1. Postoji sedam učenja koja vode zemlju ka prosperitetu: prvo, ljudi treba da se često okupljaju da bi raspravljali o političkim poslovima, i da bi se dogovorili o nacionalnoj odbrani.

Drugo, ljudi svih socijalnih klasa treba da se okupe da raspravljaju o poslovima svoje zemlje.

Treće, ljudi treba da poštuju stare običaje i da ih ne menjaju bez razloga i takođe treba da poštuju pravila ceremonija i da očuvaju pravednost.

Četvrto, treba da spoznaju razliku između polova i starešinstva, i treba da očuvaju čistoću porodice i zajednice.

Peto, treba da budu dobra deca svojim roditeljima i verni učiteljima i starijima.

Šesto, treba da poštuju svete grobove predaka i da održavaju godišnje pomene.

Sedmo, treba da poštuju javni moral, da poštuju dobro ponašanje, da slušaju poštovane učitelje i da im daju ponude.

Ako zemlja dobro sledi ova učenja, sigurno će prosperirati i biće poštovana od svih drugih zemalja.

2. Jednom je bio jedan kralj koji je izuzetno uspešno vladao svojom kraljevinom. Zbog njegove mudrosti zvali su ga Kralj Veliko-Svetlo. On je objašnjavao principe svoje uprave na sledeći način:

Najbolji način za jednog vladara da vlada svojom zemljom jeste da prvo vlada sâm sobom. Vladar treba da izlazi pred svoj narod srca punog saosećanja, treba da ih uči i vodi ih u otklanjanju svih nečistoća iz njihovih umova. Sreća koja dolazi od dobrog učenja daleko prevazilazi bilo koje uživanje koje materijalne stvari ovog sveta mogu da ponude. Zato, on može da pruži svojim ljudima dobro učenje i da održi njihove umove i tela spokojnim.

Kada mu siromašni ljudi dođu, treba da im otvori svoja skladišta i da im dozvoli da uzmu što im treba, a tada će iskoristiti tu priliku da ih nauči mudrosti da se oslobode pohlepe i zla.

Svaki čovek ima različite poglede na stvari, u zavisnosti od stanja svoga uma. Neki ljudi vide grad u kome žive kao dobar i lep grad, drugi ga vide prljavog i razrušenog. To sve zavisi od stanja njihovog uma.

Oni koji poštuju dobra učenja, mogu u običnom drveću i kamenju da vide sve divne svetlosti i boje lapis lazulija, dok su pohlepni ljudi koji ne mogu dovoljno da kontrolišu svoje umove, slepi čak i za sjaj zlatne palate.

Sve u svakodnevnom životu jedne nacije je tako. Um je izvor svega, i zato vladar treba prvo da teži da njegovi ljudi pripreme svoje umove.

3. Prvi princip u mudrom upravljanju je sličan principu Kralja Velika-Svetlost: voditi ljude u treniranju njihovih umova.

Trenirati um znači tragati za Prosvetljenjem i zato mudar vladar treba prvo da obrati pažnju na Búdino učenje.

Ako vladar veruje u Budu i odan je njegovom učenju, ceni i odaje priznanje ljudima koji su puni vrlina i milosrdni, onda neće biti pristrasnosti ni prema prijateljima ni prema neprijateljima i zemlja će mu uvek biti napredna.

Ako se zemlja razvija, nije neophodno da napada bilo koju drugu zemlju i nije joj potrebno oružje za napad.

Kada su ljudi srećni i zadovoljni, nestaju klasne razlike, sve su brojnija dobra dela, povećavaju se vrline, i ljudi cene jedni druge. Tada svi postaju napredni; vreme i temperatura su normalni; sunce, mesec i zvezde prirodno sijaju; kiše i vetrovi nailaze povremeno; sve prirodne nedaće nestaju.

4. Dužnost vladara je da štiti svoj narod. On je roditelj svome narodu i štiti ih svojim zakonima. On mora da podiže svoj narod kao što roditelji podižu svoju decu, dodajući suvu pelenu da zamene mokru, ne čekajući da dete zaplače. Na sličan način, vladar mora da otkloni patnje i unese sreću, ne čekajući na ljude da se požale. Zaista, njegova vladavina nije savršena sve dok njegovi ljudi ne žive u miru. Oni su blago njegove zemlje.

Zato mudar vladar uvek misli na svoj narod i ne zaboravlja ga ni na trenutak. Misli na njegove nedaće i planira napredak. Da bi mudro vladao mora da bude obavešten o svemu – o vodi, o oluji, o kiši; on mora da zna stanje useva i o izgledima za dobru žetvu. Da bude obavešten o ljudskom dobru i njihovim jadima. Da bi bio u mogućnosti da pravedno nagradi, kazni ili pohvali, mora biti podrobno obavešten kako o krivicama loših ljudi, tako i o doprinosima dobrih ljudi.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Mudar vladar daje svom narodu kad je ovome potrebno, a uzima od njih kada žive u izobilju. On treba da pokaže svoj dobar sud kada uzima takse i treba da nametne što lakši porez, da bi tako održao svoj narod složnim.

Mudar vladar će štititi svoj narod svojom moći i dostojanstvom. Onaj ko na taj način vlada svojim narodom, dostojan je da bude nazvan kraljem.

5. Kralj Istine je kralj nad kraljevima. Njegovo poreklo je jedno od najčistijih i najviših. On ne samo da vlada nad četiri četvrtine sveta već je on gospodar Mudrosti i Zaštitnik svih Vrlih Učenja.

Kudgod da on ode, bitke prestaju i zlovolja nestraje. On vlada nepristrasno uz pomoć Istine, i savlađujući sva zla, on donosi mir svim ljudima.

Kralj Istine nikada ne ubija, niti krade, niti čini obljubu. On nikada ne vara, niti zlostavlja, niti laže, niti vodi isprazne razgovore. Njegov um je oslobođen svake pohlepe, besa i gluposti. On otklanja ovih deset zala, i na njihovo mesto postavlja deset vrlina.

Pošto je njegova vladavina zasnovana na Istini, on je nepobediv. Gde god se pojavi Istina, nasilje i neprijateljstva nestaju. U njegovom narodu nema razdora, i zato oni žive spokojno i sigurno; sâmo njegovo prisustvo donosi mir i sreću ljudima. Zato ga zovu Kraljem Istine.

Pošto je Kralj Istine kralj nad kraljevima, svi drugi vladari cene njegovo izuzetno ime i vladaju svojim kraljevstvima po njegovom uzoru.

Tako je Kralj Istine suveren nad svim kraljevima i pod njegovom pravednom upravom oni donose sigurnost svojim narodima i ispunjavaju svoje obaveze Darmom.

6. Mudar vladar će odmeriti svoj sud milosrdno. Pokušaće da razmotri svaki slučaj bistrom mudrošću, a zatim će doneti svoj sud, držeći se pet principa.

Tih pet principa su: prvo, on mora da ispita istinitost priloženih dokaza.

Drugo, mora biti siguran da je on merodavan za taj slučaj. Ako donese presudu sa potpunim ovlašćenjem, ona ima efekta, ali ako to učini bez ovlašćenja, to samo izazove komplikacije; on treba da sačeka pravu priliku.

Treće, mora pravično da presuđuje; to znači da mora da uđe u um branioca. Ako otkrije da je delo počinjeno bez kriminalnih pobuda, treba da oslobodi čoveka.

Četvrto, treba da izrekne svoju presudu blago, a ne grubo; to znači, treba da ga propisno kazni ali ne i više. Dobar vladar će blago ukoriti kriminalce i ostaviti im dovoljno vremena da razmisle o svojim greškama.

Peto, treba da sudi saosećajno, a ne u besu; to znači, treba da osudi zločin, a ne zločinca. Treba da dozvoli da njegova presuda počiva na osnovama saosećanja, i treba da iskoristi priliku da natera zločinca da shvati svoje greške.

7. Ako važan državni ministar zapostavi svoje dužnosti, ako radi da bi sâm zaradio ili prima mito, to će prouzrokovati rapidno opadanje javnog morala. Ljudi će varati jedni druge, jak će napadati slabog, plemići će maltretirati obične ljude, ili će bogati iskorišćavati siromašne, i neće biti pravde ni za koga; biće puno zlobe i umnožiće se problemi.

Pod takvim okolnostima verni ministri će se povući iz javne službe, mudri ljudi će ćutati iz straha od komplikacija, a samo će

ulizice zadržati državni položaj i koristiće svoju političku moć da se obogate ne misleći na patnje ljudi.

U takvim okolnostima, vladina moć nema efekta i njene pravedne snage će se jednoga dana raspasti.

Takvi nepravedni državnici su kradljivci ljudske sreće, ali su ipak gori od lopova, jer varaju i vladara i narod i uzrok su nacionalnih problema. Kralj treba da iskoreni takve ministre i da ih kazni.

Ali čak i u zemlji u kojoj vlada dobar kralj i pravedan zakon, postoji još jedan oblik nelojalnosti. Ima sinova koji se predaju ljubavi svojih žena i dece i zaborave milost svojih roditelja koji su ih othranili i brinuli se o njima tokom mnogo godina. Oni zapostavljaju svoje roditelje, kradu njihovu imovinu i zanemaruju njihovo učenje. Takve sinove treba ubrajati u najgore ljude.

A zašto? Zato što nisu dobra deca svojim roditeljima čija je duga ljubav bila ogromna, ljubav koja se ne može odužiti makar ih sinovi poštovali i bili dobri prema njima čitav život. Oni koji su neverni svome vladaru i svojim roditeljima treba da budu kažnjeni kao najgori kriminalci.

A takođe, u zemlji kojom vlada dobar kralj, i pravedni zakon, postoji još jedan oblik nelojalnosti. Postoje ljudi koji stalno zaboravljaju tri blaga: Budu, Darmu i Samgu. Takvi ljudi uništavaju svetinje svoje zemlje, pale svete zapise, teraju pravedne učitelje da im služe, i tako krše Sveto Budino učenje. Oni su takođe među najgorim kriminalcima.

A zašto? To je zato što uništavaju duhovnu veru svog naroda, koja je njihov osnov i izvor njihovih vrlina. Takvi ljudi, uništavajući veru drugih, kopaju svoje sopstvene grobove.

Svi drugi grehovi mogu se smatrati malim u poređenju sa ovim nelojalnostima. Takvi neverni kriminalci treba da budu najstrože kažnjeni.

8. Može da postoji zavera protiv dobrog kralja koji svojom zemljom vlada držeći se dobrog učenja ili, možda, strani neprijatelji mogu da poharaju zemlju. U tom slučaju, kralj treba da donese tri odluke:

Treba da odluči: „prvo, ovi zaverenici, ili strani neprijatelj, prete dobrom poretku i blagostanju naše zemlje. Moram da štitim ljude i zemlju pa makar i oružanom silom.

„Drugo, pokušaću da nađem neki način da ih porazim, a da ne pribegnem upotrebi oružja.

„Treće, pokušaću da ih žive uhvatim, bez ubijanja ako je moguće, i da ih razoružam."

Prihvatajući ove tri odluke, kralj će nastaviti da postupa mudro, pošto izda potrebna postavljenja i uputstva.

Čineći tako, kralj će svojom mudrošću i dostojanstvom ohrabriti zemlju i njene vojnike i oni će poštovati kako njegovu odlučnost tako i njegovu milosrdnost. Kada je neophodno pozvati vojnike, oni će potpuno shvatiti razloge za rat i njegovu prirodu. Tada će otići na bojno polje hrabro i odano, poštujući kraljevu mudru i milostivu vladavinu. Takav rat neće samo doneti pobedu, već će i uveličati zemlju.

TREĆA GLAVA

GRAĐENJE BUDINE ZEMLJE

I

SKLAD BRATSTVA

1. Zamislimo neku izgubljenu zemlju koja se nalazi u potpunom mraku, sa mnogo živih bića koja se roje slepo unaokolo.

Prirodno je da će oni biti uplašeni, i dok trče unaokolo, ne prepoznaju se međusobno tokom noći; biće mnogo previjanja i usamljenosti. To je zaista žalostan prizor.

Zamislimo, zatim, da se iznenada pojavi neki superioran čovek sa bakljom i sve uokolo postane sjajno i jasno.

Bića će posle mračne usamljenosti iznenada naći veliko olakšanje kad pogledaju unaokolo i prepoznaju se međusobno i srećno podele svoje druženje.

Pod „izgubljenom zemljom" podrazumeva se svet čovekovog života kada se nalazi u mraku neznanja. Oni koji ne poseduju

svetlost mudrosti u svojim umovima lutaju unaokolo usamljeni i uplašeni. Oni su rođeni sami i umreće sami; oni ne znaju kako da se združe sa svojim prijateljima u mirnom skladu, i zato su prirodno očajni i uplašeni.

Pod „superiornim čovekom sa bakljom" podrazumeva se Buda koji je uzeo ljudski lik i on svojom mudrošću i samilošću osvetljava svet.

U ovom svetlu, ljudi nalaze sebe i druge i srećni su što mogu da uspostave ljudsko druženje i skladne odnose.

Hiljade ljudi mogu da žive u zajednici, ali to nije zajednica pravog prijateljstva sve dok oni ne upoznaju jedni druge i ne saosećaju jedni s drugima.

Prava zajednica ima vere i mudrosti koja je osvetljava. To je mesto gde se ljudi poznaju i veruju jedni drugima i gde postoji društveni sklad.

U stvari, sklad je život i pravo značenje istinske zajednice ili organizacije.

2. Postoje tri vrste organizacija: prvo, postoje one koje su organizovane na bazi moći, bogatstva ili autoriteta velikog vođe.

Drugo, postoje one koje su organizovane zbog toga što to odgovara članovima, koje će nastaviti da postoje sve dok članovi zadovoljavaju svoje potrebe i ne svađaju se.

Treće, postoje one koje su organizovane na nekom dobrom učenju, kao svom centru, i na skladu kao njenom pravom životu.

Naravno, treća ili poslednja od ovih je jedino istinska organizacija, jer u njoj članovi žive u jednom duhu, iz koje će proizići jedinstvo duha i razne vrline. U takvoj organizaciji će preovladati sklad, zadovoljstvo i sreća.

Prosvetljenje je kao kiša koja pada na planinu i skuplja se u potočiće koji se ulivaju u rečice, a zatim u reke koje, najzad, utiču u okean.

Kiša svetog učenja pada jednako na sve ljude, bez obzira na uslove ili okolnosti u kojima žive. Oni koji ga prihvate, skupljaju se u male grupe, zatim u organizacije, zatim u zajednice, i najzad se obru u velikom okeanu Prosvetljenja.

Umovi ovih ljudi se mešaju kao mleko i voda i najzad se organizuju u skladno Bratstvo.

Tako je pravo učenje osnovni zahtev savršene organizacije i, kao što je pomenuto gore, ono je svetlo koje omogućava ljudima da se raspoznaju, da se prilagode jedni drugima, i da izglade neravnine u svom mišljenju.

Tako se organizacija, zasnovana na savršenom Budinom učenju, može da nazove Bratstvom.

Oni treba da poštuju ovo učenje i da, u skladu s njim, pripreme svoje umove. Tako će Budino Bratstvo teoretski uključiti svakoga ali, u stvari, samo oni koji imaju ista verovanja jesu članovi.

3. Budino Bratstvo imaće dve vrste članova: postojaće oni koji će podučavati sledbenike i oni koji podržavaju učitelje, nudeći im neophodnu hranu i odeću. Oni će zajedno štititi i neprekidno nastavljati učenje.

A zatim, da bi Bratstvo bilo potpuno, mora da postoji savršen sklad među članovima. Učitelji uče članove, a članovi poštuju učitelja, tako da među njima može da postoji sklad.

Građenje Budine Zemlje

Članovi Budinog Bratstva treba da se udruže u saosećanju, srećni da žive skupa sa svojim drugovima sledbenicima i težeći da duhom postanu jedno.

4. Postoji šest stvari koje će pomoći Bratstvu da dođe do sklada. One su: prvo, iskrenost govora; drugo, iskrenost i dobronamernost delanja; treće, iskrenost i saosećanje duha; četvrto, ravnopravna podela zajedničke imovine; peto, sleđenje istih čistih pravila; i šesto, da svi imaju ispravna stanovišta.

Među ovim stvarima, šesta ili „da svi imaju ispravno stanovište" čini jezgro, a ostalih pet su omotač.

Postoje dve grupe po sedam zakona koje Bratstvo treba da postuje, ako želi da bude uspešno. Prvo, kao grupa treba:

(1) Često da se okupljaju, slušaju i raspravljaju o učenju;

(2) Slobodno da se mešaju i poštuju jedni druge;

(3) Duboko da poštuju učenje i pravila i da ih ne menjaju;

(4) Stariji i mlađi članovi da budu učtivi jedni prema drugima;

(5) Iskrenost i poštovanje odlikuju njihovo ponašanje;

(6) Da pročiste svoje umove na tihom mestu, koje treba prvo da ponude drugome, pre nego što ga uzmu za sebe;

(7) Da vole sve ljude, da se ljubazno ponašaju prema posetiocu i da ljubazno teše bolesne.

Bratstvo koje sledi ova pravila nikada neće propasti.

Drugo, pojedinačno svako treba da: 1) Očuva čist duh i da ne traži mnogo stvari; 2) očuva jedinstvo i otkloni svaku pohlepu; 3) bude strpljiv i da se ne prepire; 4) bude tih i ne govori isprazno; 5) da se potčini pravilima i ne bude vlastoljubiv; 6) očuva miran um i ne prati razna učenja; i 7) bude štedljiv u svakodnevnom životu.

Ako njegovi članovi slede ova pravila, Bratstvo će se održati i nikada neće propasti.

5. Kao što je gore pomenuto, Bratstvo treba da očuva sklad u samoj svojoj srži i zato, bratstvo bez sklada nije bratstvo. Svaki član

treba da pazi da ne bude uzrok razdora. Ako se razdor pojavi, treba ga otkloniti što je pre moguće, jer će on brzo uništiti svaku organizaciju.

Mrlje od krvi ne mogu se otkloniti sa još više krvi; mržnja se ne može otkloniti još većom mržnjom; ona se može otkloniti samo ako se na nju zaboravi.

6. Jednom je bio jedan kralj, po imenu Nesreća, čiju je zemlju osvojio susedni, ratoborni kralj Bramedata. Kralj Nesreća je uhvaćen, pošto se neko vreme krio sa ženom i sinom, ali je na sreću njegov sin, princ, uspeo da pobegne.

Princ je pokušao da nađe neki način da spase svog oca, ali uzalud. Na dan očevog pogubljenja princ se, prerušen, probi do gubilišta gde je jedino mogao da gleda, ponižen, smrt svog zlosrećnog oca.

Otac primeti sina u masi i promrmlja, kao da sebi govori: „Nemoj dugo da tražiš; nemoj na brzinu da delaš; mržnja se može utišati samo ako je zaboravimo."

Kasnije, princ je dugo tražio neki način da se osveti. Najzad ga zaposliše kao pratioca u Bramadatinoj palati i on pridobi kraljevu naklonost.

Jednog dana, kada kralj ode u lov, princ poče da traži neki način da se osveti. Princ uspe da odvede svog gospodara na usamljeno mesto, a kralj, pošto je bio jako umoran, zaspa sa glavom u prinčevom krilu, toliko je verovao princu.

Princ izvuče nož i položi ga na kraljev vrat, ali tada se pokoleba. Reči što ih je njegov otac izgovorio u trenutku pogubljenja, blesnuše mu u mislima i, iako je opet pokušao, nije uspeo da ubije kralja. Iznenada se kralj probudi i ispriča princu da je usnio ružan san u kojem je sin Kralja Nesreće pokušao da ga ubije.

Princ, stežući nož u ruci, naglo zgrabi kralja i, otkrivši mu da je on sin kralja Nesreće, reče da je najzad došlo njegovo vreme da osveti svoga oca. Ali ipak nije mogao to da učini i, iznenada, odbaci nož i pade na kolena pred kralja.

Kada kralj ču prinčevu priču i poslednje reči njegovog oca, bio je duboko dirnut, i izvinio se princu. Kasnije on ponovo vrati bivše kraljevstvo princu i njihove dve zemlje su dugo živele u prijateljstvu.

Samrtna poruka kralja Nesreće „Nemoj dugo da tragaš", znači da ne treba dugo da se održava mržnja, a „nemoj naglo da delaš", znači da se prijateljstvo ne može naglo prekinuti.

Mržnja se ne može zadovoljiti mržnjom; može se otkloniti samo ako se zaboravi.

U prijateljstvu Bratstva, koje je zasnovano na skladu pravog učenja, svaki član treba uvek da ceni duh ove priče.

I ne samo članovi Bratstva, već i ljudi uopšte, treba da cene i praktikuju ovaj duh u svakodnevnom životu.

II

BUDINA ZEMLJA

1. Kao što je objašnjeno, ako Bratstvo ne zaboravi na svoje dužnosti širenja Budinog učenja i života u skladu, ono će spokojno rasti i njegovo će se učenje sve više širiti.

To znači, da će sve više i više ljudi tragati za Prosvetljenjem i to, takođe znači, da će zle armije pohlepe, besa i gluposti,

predvođene đavolom neznanja i pohote, početi da se povlače i da će mudrost, svetlost, vera i radost zavladati.

Đavolje carstvo je puno mraka, pohlepe, borbe, bitaka, mačeva i krvoprolića i prepuno je ljubomore, predrasuda, mržnje, varanja, laskanja, ulizištva, tajnovitosti i nepravde.

Pretpostavimo da svetlo mudrosti zasija nad tim carstvom i da kiša samilosti padne na njega, i da vera počne da uzima korena, i da cveće sreće počne da širi svoj miris. Tada će se đavolje carstvo pretvoriti u Budinu Čistu Zemlju.

I kao što lak povetarac i nekoliko pupoljaka na grani nagoveštavaju proleće, tako kada čovek dostigne Prosvetljenje, trava, drveće, planine, reke i sve druge stvari počnu da trepere novim životom.

Ako čovekov um postane čist i njegova će okolina takođe postati čista.

2. U zemlji gde preovladava pravo učenje, svaki žitelj ima čist i spokojan um. Zaista, Budina samilost neumorno čini dobro svim ljudima, a njegov sjajni duh čisti sve nečistote iz njihovih umova.

Građenje Budine Zemlje

Čist um uskoro postaje dubok um, um koji odgovara Uzvišenom Putu, um koji voli da daje, voli da se drži pravila, um koji je izdržljiv, vredan um, miran um, mudar um, samilostan um, um koji vodi ljude do Prosvetljenja na mnogo veštih načina. Tako će Budina Zemlja biti izgrađena.

Kuća gde su čovekova žena i deca, pretvoriće se u dom gde je Buda prisutan; zemlja koja pati zbog društvenih razlika, na sličan način pretvara se u prijateljstvo srodnih duhova.

Zlatna palata koja je umrljana krvlju ne može biti Budino boravište. Mala koliba u koju mesečina proviri kroz rupe na krovu, može biti pretvorena u mesto gde će Buda boraviti, ako je um njenog gospodara čist.

Kada se Budina Zemlja zasnuje na čistom umu jednog jedinog čoveka, taj jedan čisti um privlači ostale srodne umove sebi, u prijateljstvo Bratstva. Vera u Budu širi se od pojedinca do porodice, od porodice do sela, od sela do grada, do zemalja, i najzad do celog sveta.

Zaista, marljivost i vernost u širenju učenja Darme je ono što izgrađuje Budinu Zemlju.

3. Budimo sigurni da, gledan iz jednog ugla, svet sa svom svojom pohlepom i nepravdom i krvoprolićima, izgleda kao đavolov svet, ali kad ljudi počnu da veruju u Budino Prosvetljenje, krv će se pretvoriti u mleko a pohlepa u samilost, i tada će đavolova zemlja postati Budina Zemlja čistote.

Izgleda nemoguće isprazniti okean jednim jedinim vedrom, ali odlučnost da se to učini, čak i ako oduzme mnogo, mnogo života, to je um sa kojim čovek treba da primi Budino Prosvetljenje.

Buda čeka na drugoj obali, to je njegov svet Prosvetljenja, gde nema pohlepe, besa, neznanja, patnje, umiranja, gde postoji samo svetlost mudrosti i kiša samilosti.

To je zemlja mira, pribežište za one koji pate i koji su u jadu i mukama, mesto gde se odmaraju oni koji šire učenje Darme.

U ovoj Čistoj Zemlji postoji bezgranično Svetlo i beskrajan Život. Oni koji stignu do ovog raja nikada se neće vratiti u svet zabluda.

Zaista, Čista Zemlja, gde cveće namiriše vazduh mudrošću, a ptice pevaju svetu Darmu, ona je krajnji cilj čitave ljudske vrste.

Građenje Budine Zemlje

4. Iako je ova Čista Zemlja mesto za odmor, nije mesto za besposličenje. Njene postelje od mirisnog cveća nisu za tromu nemarnost, već su mesta za osveženje i odmor, gde čovek može da povrati snagu i želju da nastavi Budinu misiju Prosvetljenja.

Budina misija je večna. Dogod ljudi žive a životinje postoje, i dogod sebični i zaprljani umovi stvaraju svoje sopstvene svetove i uslove, neće biti kraja njegovoj misiji.

Budina deca koja su prešla u Čistu Zemlju uz pomoć Budine ogromne moći, mogu da žele da se vrate na zemlju, odakle su došli, i gde još imaju veza. Tamo će oni uzeti učešća u Budinoj misiji.

Kao što će se plamen male sveće širiti od jedne do druge u nizu, tako će svetlost Budine samilosti prelaziti od jednog do drugog uma u beskraj.

Budina deca, shvatajući njegov duh samilosti, prihvataju njegov zadatak Prosvetljenja i Čišćenja i prenose ga dalje iz generacije u generaciju u cilju da se Budina Zemlja večno slavi.

III

ONI KOJI SU PRIMILI MILOST U BUDINOJ ZEMLJI

1. Sjamavati, žena kralja Udajana, bila je duboko odana Budi.

Živela je u unutrašnjim odajama dvora i nije izlazila, ali njena sluškinja, grbavka, koja je imala izuzetno pamćenje, običavala je da izlazi i prisustvuje Budinim propovedima.

Po povratku, ponovila bi kraljici učenje Blagoslovenog, i tako je kraljica produbljivala svoju mudrost i veru.

Druga kraljeva žena bila je ljubomorna na prvu kraljevu ženu i pokušavala je da je ubije. Ona ju je ogovarala kralju sve dok joj on najzad nije poverovao i poželeo da ubije svoju prvu ženu, Sjamavati.

Kraljica Sjamavati stajala je pred kraljem tako mirno da nije imao srca da je ubije. Povrativši kontrolu nad sobom, on joj se izvini zbog nepoverenja.

Ljubomora druge žene se povećala i ona posla zle ljude da zapale unutrašnje odaje palate dok kralj nije bio kod kuće.

Sjamavati ostade mirna, umirujući i ohrabrujući pometene sluškinje, a potom bez straha umre spokojno, sa duhom koji je naučila od Blagoslovenog. Utara, grbavka, umre sa njom u vatri.

Među mnogim ženama, Budinim učenicama, ove dve su bile izuzetno cenjene: kraljica Sjamavata po samilosnom duhu, a njena sluškinja grbavka, Utara, kao dobar slušalac.

2. Princ Mahabana iz Šakja klana i Budin rođak, duboko je verovao u Budino učenje i bio mu je jedan od najbližih pratilaca.

U to vreme, divlji kralj, po imenu Virudaka iz Kosale, osvoji Šakja klan. Princ Mahanama ode do kralja i zatraži živote svojih ljudi, ali kralj ne htede da ga sluša. On tada predloži da kralj pusti da pobegne onoliko zatvorenika koliko može da pobegne dok on ostane pod vodom u obližnjem jezeru.

Kralj pristade na to, misleći da će biti suviše kratko vreme koje će on moći da izdrži pod vodom.

Kada je Mahanama zaronio u vodu, kapije zamka su otvorene i ljudi su potrčali u sigurnost. Ali Mahanama nije izronio, žrtvujući svoj život za živote svojih ljudi, vezavši svoju kosu za podvodno korenje vrbe.

3. Utpalavarna je bila čuvena kaluđerica čija je mudrost poređena sa Maudgaljajaninom, velikog Budinog učenika. Ona je zaista bila kaluđerica nad kaluđericama, i bila im je uvek vođa i nikad umorna da ih podučava.

Devadata je bio vrlo zao i surov čovek, koji je zatrovao um kralja Ađatasatru i ubedio ga da se okrene protiv Budinog učenja. Ali kasnije, kralj Ađatasatru se pokajao, prekinuo prijateljstvo sa Devadatom i postao ponizni Budin učenik.

Jednom kada je Devadata bio oteran sa kapije zamka dok je pokušavao da vidi kralja, on srete Utpalavarnu koja je izlazila. To ga veoma razljuti, tako da je on udari i ozbiljno rani.

Ona se vrati u svoj manastir u velikim bolovima i, kada su druge kaluđerice pokušale da je uteše, ona im reče: „Sestre, ljudski život je nepredvidiv, sve je prolazno i bezlično. Jedino je svet

Prosvetljenja miran i spokojan. Morate nastaviti sa vašim treningom." A zatim mirno umre.

4. Angulimalja, nekada strašnog razbojnika koji je ubio mnogo ljudi, spasao je Blagosloveni i ovaj postade član Bratstva.

Jednog dana ode da prosi u gradu i pretrpe mnoge nevolje i patnje zbog svojih prošlih zlih dela.

Stanovnici se baciše na njega i pretukoše ga teško, ali on se vrati Blagoslovenom krvavog tela, pade pred njegove noge i zahvali mu se za mogućnost koja mu se pružila da pati zbog svojih prošlih surovih dela.

On reče: „Blagosloveni, moje pravo ime bilo je ‚Onaj što ne nanosi zlo', ali zbog mog neznanja oduzeo sam mnogo vrednih života i od svakoga sam uzeo prst; zbog toga su me prozvali Amgulimalja, sakupljač prstiju!

„A onda, pomoću tvojih samilosti, naučio sam se mudrosti i postao odan prema tri blaga: Bude, Darme i Samge. Kada čovek vodi konja ili kravu mora da koristi bič ili konopac, ali ti, Blagosloveni, pročistio si moj um ne koristeći bič, ni konopac, ni kuku.

„Danas sam, Blagosloveni, propatio samo ono što sam bio dužan da propatim. Ne želim da živim, ne želim da umrem. Samo čekam da dođe moje vreme."

5. Maudgaljajana, skupa sa časnim Sariputrom, bio je jedan od dovjice najvećih Budinih učenika. Kada su učitelji iz drugih oblasti uvideli da se čista voda Budinog učenja razliva među ljude i kada su videli da je ljudi žudno piju, oni postadoše ljubomorni i ometaše njegove propovedi.

Ali nijedna prepreka nije mogla da spreči da se učenje široko rasprostre. Sledbenici drugih vera pokušaše da ubiju Maudgaljajanu.

Dva puta je uspeo da pobegne, ali treći put ga opkoli mnogo bezbožnika i on pade pod njihovim udarcima.

Podržan Prosvetljenjem, on mirno primi njihove udarce i, iako mu je telo bilo raskomadano a kosti polomljene, on spokojno umre.

IZVORI ZA „BUDINO UČENJE"

Skraćenice: DN-Diga Nikaja
MN-Mađima Nikaja
SN-Samjuta Nikaja
AN-Angutara Nikaja

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
			BUDA
Glava 1			
1	2	1	Razne Sute
	5	1	AN 3-38, Sukumala-suta
	5	10	MN 3-26, Arijaparijesana-suta
	6	1	Razne Sute
	7	1	MN 9-85, Bodirajakumara-suta
	7	5	Razne Sute
	7	12	Suta-nipata 3-2, Padana-suta
	7	17	Razne Sute
	8	8	Vinaja, Mahavaga 1
	9	10	DN 16, Mahaparinibana-suta
2	10	13	DN 16, Mahaparinibana-suta
	11	10	Parinibana-suta
	13	7	Parinibana-suta
	13	13	DN 16, Mahaparinibana-suta
Glava 2			
1	15	1	Amitajur-djana & Vimalakirtinir-desa-sutre

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	15	5	Suramgama-sutra
	15	8	Vimalakirti-nirdesa i Mahaparinirvana sutre
	16	6	Sadarmapundarika-sutra 16
	17	1	Mahajanađataka-citabumipariksa-sutra
	17	6	Mahaparinirvana-sutra
2	19	1	Sadarmapundarika-sutra 3
	20	1	Sadarmapundarika-sutra 4
	21	11	Sadarmapundarika-sutra 5
3	22	14	Sadarmapundarika-sutra 16
Glava 3			
1	25	1	Avatamsaka-sutra 5
	26	4	Mahaparinirvana-sutra
	26	8	Avatamsaka-sutra
	26	14	Suvarnaprabasotamarađa-sutra 3
2	29	7	Avatamsaka-sutra
	29	12	Avatamsaka-sutra 34, Gandavjuha
	29	15	Sukavativuha-sutra
	30	1	Avatamsaka-sutra
	30	6	SN 35-5
	30	9	Mahaparinirvana-sutra
3	32	9	MN 8-77 Mahasakuludaji-sutra
	33	5	Mahaparinirvana-sutra
	33	14	Lankavatara-sutra

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	34	3	Avatamsaka-sutra 32
	34	14	Sadarmapundarika-sutra 25
	35	1	Mahaparinirvana-sutra
	35	12	Sadarmapundarika-sutra 2
	35	17	Sadarmapundarika-sutra 2
			DARMA
Glava 1			
1	38	1	Vinaja, Mahavaga 1-6 i SN 56-11-12, Damakakrapravartana-suta
	39	15	Itivutaka 103
	40	5	MN 2, Sabasava-suta
	40	11	Sutra od Četrdeset dva Odeljka 18
	41	3	Srimaladevisimanada-sutra
3	42	17	Avatamsaka-sutra 22, Dasabumika
Glava 2			
1	46	1	MN 4-35, Kulasakaka-suta
	48	10	AN 5-49, Rađah-munda-suta
	48	17	AN 4-185, Samana-suta
	49	4	AN 3-134, Upada-suta
2	49	10	Lankavatara-sutra
	49	13	Avatamsaka-sutra 2
	50	1	Avatamsaka-sutra 16
	50	10	Avatamsaka-sutra 22, Dasabumika

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	51	1	Lankavatara-sutra
	51	5	AN 4-186, Umaga-suta
	51	8	Damapada 1, 2, 17, 18
	52	1	SN 2-1-6, Kamada-suta
3	52	10	Avatamsaka-sutra 16
	52	16	Lankavatara-sutra
	53	10	MN 3-22, Alagadupama-suta
	54	8	Lankavatara-sutra
	54	12	Lankavatara-sutra
4	57	7	Vinaja, Mahavaga 1-6
	58	1	Lankavatara-sutra
	58	5	SN 35-200, Darukanda-suta
	58	13	Lankavatara-sutra i druge
	59	6	MN 2-18, Madupindika-suta
	59	17	Lankavatara-sutra
	60	9	Lankavatara-sutra
	61	8	Vimalakirti-nirdesa-sutra
	63	13	Avatamsaka-sutra 34, Gandavjuha
	63	20	Lankavatara-sutra i druge
Glava 3			
1	65	1	Vinaja, Mahavaga 1-5
	65	12	Vinaja, Kulavaga 5-21
	66	4	Suramgama-sutra
2	71	7	Suramgama-sutra
	73	4	Mahaparinirvana-sutra

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	73	10	Sadarmapundarika-sutra 7 i Suramgama-sutra
	74	3	Avatamsaka-sutra 32
	74	7	Mahaparinirvana-sutra
	74	11	Brahmađala-sutra
	75	1	Mahaparinirvana-sutra
3	75	18	Mahaparinirvana-sutra
Glava 4			
1	81	1	Srimaladevisimanada-sutra
	82	9	AN 2-11
	82	13	Itivutaka 93
	82	18	Vinaja, Mahavaga
	83	6	AN 3-68, Anatitika-suta
	83	17	AN 3-34, Alavaka-suta
	84	10	Vaipulja-sutra
	84	16	Vinaja, Mahavaga 1-6, Damakak-rapravartana-suta
	85	1	MN 2-14, Kuladukakanda-suta
	85	13	Mahaparinirvana-sutra
	86	13	Itivutaka 24
2	88	14	MN 6-51, Kandaraka-sutanta
	89	9	AN 3-130
	89	17	AN 3-113
3	90	7	Itivutaka 100
	90	18	Samjuktaratnapitaka-sutra

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	91	15	Mahaparinirvana-sutra
	93	1	AN 3-62
	93	14	AN 3-35, Devaduta-suta
	94	15	Terigata Atakata
4	95	14	Sukavativjuha-sutra tom 2.
Glava 5			
1	102	1	Sukavativjuha-sutra tom 1
	105	15	Sukavativjuha-sutra tom 2
	107	4	Amitajur-djana-sutra
2	110	13	Mala Sukavativjuha-sutra

NAČIN VEŽBANJA

Glava 1			
1	116	1	MN 2, Sabasava-suta
	117	20	MN 3-26, Arijaparijesana-suta
	118	11	SN 35-206, Čapana-suta
	119	9	Sutra od Četrdeset dva Odeljka 41-2
	121	16	MN 2-19, Dvedavitaka-suta
	122	10	Damapada Atakata
2	123	10	AN 3-117
	124	1	MN 3-21, Kakakupama-suta
	127	1	MN 3-23, Vamika-suta
	128	13	Đataka IV-497, Matangađataka
	132	5	Sutra od Četrdeset dva Odeljka 9

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	132	12	Sutra od Četrdeset dva Odeljka 11
	133	5	Sutra od Četrdeset dva Odeljka 13
	133	23	AN 2-4, Samakitasuta
3	134	11	Samjuktaratnapitaka-sutra
	144	14	Mahaparinirvana-sutra
	145	13	Samjuktaratnapitaka-sutra
Glava 2			
1	150	1	MN 7-63 Kulamalunkja-sutanta
	152	7	MN 3-29, Mahasaropama-suta
	154	1	Mahamaja-sutra
	154	11	Teragata Atakata
	156	8	MN 3-28, Mahahatipadopama-suta
	157	1	Mahaparinirvana-sutra
	157	11	Avadanasataka-sutra
	158	13	Mahaparinirvana-sutra
	160	9	Pancavimsati-sahasrikaprajnaparamita-sutra
	161	16	Avatamsaka-sutra 34, Gandavjuha
2	163	11	AN 3-88
	164	10	AN 3-81
	164	15	AN 3-82
	165	10	Parinibana-suta tom 2
	166	10	MN 14-141, Sakavibanga-suta
	167	14	Parinibana-suta tom 2
	168	10	AN 5-16, Bala-suta

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	168	15	Avatamsaka-sutra 6
	169	12	Mahaparinirvana-sutra
	170	6	Samjuktaratnapitaka-sutra
	171	1	Suvarnaprabasa-sutra 26
	171	12	Mahaparinirvana-sutra
	172	11	Teragata Atakata
	173	6	Đataka 55, Pankavuda-Đataka
	174	6	Itivutaka 39 i 40
	174	14	Mahaparinirvana-sutra
	174	17	Mahaparinirvana-sutra
	175	1	AN 5-12
	175	6	Parinibana-suta
	175	14	Suramgama-sutra
3	176	18	SN 55-21 i 22, Mahanama-suta
	177	12	AN 5-32, Kundi-suta
	178	1	Vimalakirti-nirdesa-sutra
	178	11	Suramgama-sutra
	178	16	Sukavativjuha-sutra tom 2
	179	6	SN 1-4-6
	179	8	Avatamsaka-sutra 33
	180	7	Avatamsaka-sutra 24
	180	16	Suvarnaprabasa-sutra 4
	181	6	Amitajur-djana-sutra
	181	8	Sukavativjuha-sutra
	181	12	Mahaparinirvana-sutra

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	182	8	MN 2-16, Ketokila-suta
	183	4	Sukavativjuha-sutra tom 2
4	184	1	Damapada
	192	1	SN 1-4-6
	192	12	AN
	192	16	Mahaparinirvana-sutra

BRATSTVO

Glava 1			
1	194	1	Itivutaka 100 i MN 1-3, Damada-jada-suta
	194	7	Itivutaka 92
	195	1	Vinaja, Mahavaga 1-30
	195	16	MN 4-39, Maha-asapura-suta
	197	3	MN 4-40, Kula-asapura-suta
	198	4	Sadarmapundarika-sutra 19
	198	9	Sadarmapundarika-sutra 19
	199	1	Sadarmapundarika-sutra 14
2	200	11	SN 55-37, Mahanama-suta
	201	1	AN 3-75
	201	6	SN 55-37, Mahanama-suta
	201	10	SN 55-54, Dilanajam-suta
	201	15	Avatamsaka-sutra 22
	203	6	Mahaparinirvana-sutra
	206	4	Avatamsaka-sutra 7

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	209	1	Mahamaja-sutra
	210	1	Avatamsaka-sutra 21
	210	16	Mahaparinirvana-sutra
Glava 2			
1	212	1	DN 31, Singalovada-suta
	217	13	AN 2-4, Samakita-suta
	218	9	AN 3-31
	218	15	Đataka 417, Kakani-Đataka
	220	13	DN 31, Singalovada-suta
	221	4	Damapada Atakata 1
2	222	13	AN 4-197
	223	8	AN 5-333 Ugaha-suta (Burmanski komentari)
	224	4	AN 7-59, Suđata-suta
	226	15	DN 16, Mahaparinibana-suta
	227	17	Srimaladevisimanada-sutra
3	230	1	DN 16, Mahaparinibana-suta
	231	3	Avatamsaka-sutra 34, Gandavjuha
	232	8	Suvarnaprabasa-sutra 12
	233	6	Bodisatva-gokaropaja-visajavikur-vana-nirdesa-sutra
Glava 3			
1	240	1	Mahaparinirvana-sutra
	241	18	AN 3-118, Sokejan-sutra
	243	10	12 SN

Odeljak	*Strana*	*Red*	*Izvor*
	244	4	Vinaja, Mahavaga 10-1 i 2
	244	11	DN 16, Mahaparinibana-suta
	245	15	Vinaja, Mahavaga 10-1 i 2
2	248	12	SN
	249	10	Čuin-kjo-sutra
	249	16	Vimalakirti-nirdesa-sutra
	251	1	Mahaparinirvana-sutra
	251	14	Sukavativjuha-sutra
	252	1	Sukavativjuha-sutra
	252	11	Vimalakirti-nirdesa-sutra
3	253	1	Damapada Atakarta 1
	253	7	AN 34-2
	254	7	Damapada Atakata 1
	255	5	AN 5-1
	255	9	Sarvastivada-sangavedakavastu 10
	256	3	MN 9-86, Angulimala-suta
	257	4	AN 26

DODATAK

KRATKA ISTORIJA BUDIZMA

1. INDIJA

Jedan od najvećih epohalnih događaja u duhovnoj istoriji čovečanstva dogodio se kada je „Svetlost Azije" blistavo zasijala u središnjem delu Indije, ili, drugim rečima, kada su se snopovi Velike Mudrosti i Samilosti razlili tamo, i oni su bogatili ljudski um tokom vekova, sve do današnjeg dana.

Gautama Buda, koji je prema kasnijim Budinim sledbenicima poznat kao Šakjamuni ili „Mudrac iz Šakja plemena", napustio je svoj dom, postao prosjak i uputio se ka jugu, ka Magadi. Pretpostavlja se da je tamo, sredinom V v. pre n. e. on najzad dostigao Prosvetljenje pod Bodi-drvetom. On je svoje neumorne napore nastavio tokom četrdeset pet dugih godina, od trenutka Prosvetljenja pa sve do njegove „Veličanstvene Smrti" kojom je zakoračio u Maha-pari-Nirvanu, sve vreme propovedajući učenje Mudrosti i Samilosti. Kao rezultat, veliki Budisti nastavili su da se javljaju u kraljevstvima i raznim plemenima srednje Indije.

U vreme vladavine kralja Asoke (268–232 p.n.e.), trećeg vladara kraljevstva Maurja, učenje Gautama Bude proširilo se po čitavoj Indiji, a propovedalo se i van granica zemlje.

Maurja je bilo prvo ujedinjeno kraljevstvo u Indiji. U vreme svog prvog vladara Čandragupte (vladao otprilike od 316 do 293 p.n.e.) ovo kraljevstvo je već zahvatalo veliko prostranstvo, pružajući se od Himalaja na severu do planina Vindja na jugu, od Bengalskog zaliva na istoku do planina Hindu Kuš na zapadu. Kralj Asoka je i dalje proširio njegove granice do visoravni Dekan, porazivši Kalingu i ostale.

Ovaj kralj je bio poznat po tome što je bio nagle naravi, i njegov narod ga je zvao Čandasoka (Besni Asoka); ali njegova se narav potpuno promenila kada se suočio sa stravičnim posledicama koje je izazvao rat u kome je Kalinga bio pobeđen. Asoka je tada postao odani sledbenik učenja Mudrosti i Samilosti. Posle toga učinio je mnoga dela kao budistički vernik, među kojima su sledeća dva poduhvata naročito vredna pomena.

Prvo je Asokin „Urezani ukaz", ili pravila uprave zasnovana na budističkom učenju, urezan na kamenim stubovima, ili na uglačanim stenama, koje je naredio da se načine na mnogim mestima, šireći tako Budino učenje. Drugo, poslao je misije van svoje zemlje u druge zemlje, u svim pravcima, koje su prenosile učenje Mudrosti i Samilosti. Naročito je značajna činjenica da su neke misije bile poslate čak do Sirije, Egipta, Kirene, Makedonije i Epira, šireći Budizam daleko u zapadni svet. Osim toga, Mahendra (na pali jeziku Mahinda) izaslanik poslat u Tamraparni ili Cejlon, uspešno je „Ustanovio divno učenje na divnom Lankadvipu (Pali, Lankadvipa)", i tako osnovao uporište budističkog učenja za njegovo dalje propovedanje na ostrvu.

2. USPON MAHAJANA BUDIZMA

„Istočni budistički pokret" često spominju Budisti kasnijih godina. Ali u prehrišćanskom periodu lice Budizma očigledno je bilo okrenuto Zapadu. Negde početkom nove ere ovo „lice" Budizma počelo je da se okreće Istoku. Pa ipak, pre nego što počnemo da govorimo o tome, moramo nešto reći o velikoj promeni koja se dešavala u Budizmu. Ta promena je, u stvari, novi talas poznat kao Mahajana Budizam ili Velika Kola Budizma, koji se čvrsto ukorenio kao značajan element učenja tog vremena.

Kada, kako i od koga je započet taj „Novi Talas"? Još uvek niko nije u mogućnosti da dâ definitivan odgovor na ovo pitanje. Jedino što znamo jeste da: prvo, pokret mora da se pojavio u takozvanom poreklu rasuđivanja, koje je ustanovila Mahasamgika škola progresivnih sveštenika iz toga doba; drugo, činjenica je da su neki od bitnih elemenata Mahajana zapisa već postojali u periodu od II ili I v. p.n.e. do I v. n.e. A kada se uzvišena misao Nagarđune, podržana u Mahajana zapisima, razvila, Mahajana Budizam se jasno pokazao u prvom planu na istorijskoj pozornici religije.

Uloga koju je Mahajana Budizam odigrao bila je vrlo velika u dugoj istoriji Budizma. Što se tiče Kine i Japana, Budizam se u ovim zemljama, skoro kroz čitavu njihovu istoriju, razvijao pod uticajem Mahajana učenja. Ovo nije čudno, jer je tada već bio izgrađen novi ideal za spasenje masa, zamišljanjem živih svetaca u obliku Bodisatvi, koji će sprovoditi taj ideal; osim toga, da bi ih podržali, Mahajana mislioci došli su do izvanrednih intelektualnih rezultata u metafizici i oblasti psihologije. Tako, iako u osnovi sa jedne strane vezane za učenje Gautama Bude, mnoge nove faze Mudrosti i Samilosti su dodane. Sa ovim novim dodacima Budizam je postao pun žara i energije i obogatio je zemlje Istoka kao brza matica velike reke.

3. CENTRALNA AZIJA

Po prvi put je Kina doznala za Budizam upravo preko zemalja Centralne Azije. Zato, da bismo govorili o širenju Budizma od Indije do Kine, potrebno je govoriti o Svilenom Putu. Taj put prelazio je preko bezgraničnih teritorija Centralne Azije da bi povezao Zapad i Istok, a ovaj trgovački put otvoren je u vreme kralja Vua iz dinastije Han (vladao 140–87 p.n.e.). U to vreme teritorija Hanovaca prostirala se daleko na Zapad, a u susednim zemljama, kao što su Fergana, Segdiana, Tukara, pa čak i Partia, trgovački duh koji je prethodno probudio Aleksandar Veliki, bio je još uvek jako živ. Na ovom prastarom putu koji je prolazio kroz te zemlje, svila je imala najznačajniju ulogu, i zato se zvao Svileni put. Nešto pre ili posle početka nove ere, Indija i Kina započele su svoje kulturne kontakte prvo preko ovog trgovačkog puta. Tako se može reći da je put bio i staza Budizma, takođe.

4. KINA

Istorija kineskog Budizma počinje od njihovog prihvatanja Budističkih zapisa i daljeg prevođenja ovih zapisa. Najstariji rad iz davnih vremena je „*Se-še-er-džaṇg-ḋing* (Sutra u četrdeset dva dela, izgovorena od Bude)", prevod koji su načinili Kasjamatanga i drugi u vreme Jing-ping ere (58–76 n.e.) kralja Minga iz kasnije Istočne Han dinastije, ali danas se smatra da je to samo legenda. Prihvaćeno mišljenje danas ide u korist An Šegaoa koji se bavio prevođenjem u Lo-jangu od 148 do 171 g. n.e. Od novog doba pa sve do vremena Severne Sung dinastije (560–1129 n.e.) prevodilački rad nastavljen je tokom, gotovo, hiljadu godina.

U ranije vreme, oni koji su odigrali glavnu ulogu u prenošenju i prevođenju zapisa bili su sveštenici zemalja Centralne Azije. Na primer, gore pomenuti A Šegao, došao je iz Partie; Kang Sengkai došao je iz Samarkanda u Lo-jang negde u III v. i preveo „*Sukavativjuhu*" (Knjiga Beskrajnog Života). A zatim Ču Fahu ili Darmarakša, poznat kao prevodilac „*Sadarmapundarika*", došao je iz Tukare i ostao u Lo-jangu ili Čang-anu od kraja III v. do početka IV v. Kada se Kumarađiva, koji je došao iz Kuče, pojavio početkom V v., prevodilački rad u Kini dostigao je vrhunac.

Otprilike u to vreme počeli su sveštenici iz Kine da posećuju Indiju da bi učili sanskrit. Pionir među tim sveštenicima bio je Fa Sjen (339–420 n.e.). On je napustio Lo-jang 339., a vratio se petnaest godina kasnije. Najzapaženiji od svih sveštenika koji su posetili Indiju bio je Sjuan Džuang (600–664 n.e.), koji je za Indiju krenuo 627. i vratio se kući 645., posle devetnaest dugih godina. Dalje, Ji Đing (635–713 n.e.), ne treba ga mešati sa knjigom Ji-đing, krenuo je za Indiju morem 671., a vratio se kući istim putem dvadeset pet godina kasnije.

Ovi su sveštenici posetili Indiju da nauče sanskrit i donesu kući zapise koje su odabrali; odigrali su glavnu ulogu u radu oko prevođenja zapisa. Lingvistička veština koju je Sjuan Džuang pokazao naročito se isticala, i uz pomoć njegovog upornog rada, prevođenje zapisa u Kini dostiglo je još jedan vrhunac. Radovi iz ranijih dana, urađeni od strane Kumarađive i njemu sličnih, nazivaju se „Stari Prevod", a radovi Sjuan Džuanga i kasnijih prevodilaca nazivaju se „Novi Prevodi" budističkih učenika iz kasnijih perioda.

Zasnovana na tom ogromnom broju tomova koje su oni preveli sa sanskrita, misli i religijska aktivnost ovih učenih ljudi, polako ali sigurno se okrenula prema kineskoj. Obilno su se pojavili rasna priroda, potrebe i ubeđenja. Manifestacija toga je bilo da su se sveštenici u ranom periodu okrenuli metafizički ka „Ne-materijalnosti" naročito, čime se bavi Prajna Sutra. Kasnije su oni odbacili Hinajanu ili takozvana Mala Kola Budizma i okrenuli se ka Mahajani, Velikim Kolima Budizma. Ovaj pokret je postepeno postajao primetan u sekti Tendai, a može se reći da je svoj vrhunac dostigao kada se pojavila sekta Zen.

Bilo je to u drugoj polovini VI v. kada je sekta Tendai doživela svoje potpuno ostvarenje u Kini, koje je dovršio Tendai Daiši Če Ji (538–597 n.e.), njen treći poglavar. On je bio jedna od najistaknutijih figura budističke misli, a kritička klasifikacija Budinog učenja na Pet Perioda i Osam Doktrina, koju je ovaj svetac načinio, dugo je vršila veliki uticaj na Budizam u Kini i Japanu.

Pregled pokazuje da su razne sutre donesene u Kinu, bez obzira na vreme njihovog postanka, i bile su prevođene, kako bi bile donete. Pred tolikim brojem sutra, javio se problem kako da se shvati njihovo poreklo i vrednost. Bilo je neophodno da se Budizam prihvati kao celina i da se pokaže kako čovek treba da se postavi u zavisnosti od sopstvenog shvatanja Budizma. Što se tiče vrednovanja sutri, u prvi plan se ističe kineska misao. Iznad svega Če Jievo vrednovanje je bilo izuzetno sistematično i zato izvanredno ubedljivo. Ali, s pojavom budističkog istraživačkog rada u moderno doba, čak je i tako izuzetan uticaj morao da nestane.

U istoriji Budizma u Kini „Ona koja je došla poslenja" bila je sekta Zen. Pretpostavlja se da je njen osnivač Sramana, stranac, ili Bodidarma (–528 n.e.), ali seme koje je on posejao ugledalo je svoj veličanstveni cvet tek posle Hui Nenga (638–713 n.e.), šestog poglavara. Posle VIII v. sekta je dala mnogo talentovanih sveštenika za redom, koji su Zenu doneli napredak tokom nekoliko vekova.

Može se primetiti da je postojao novi način mišljenja u Budizmu, duboko ukorenjen u prirodi kineskog naroda. Bio je to Budizam obojen kineskim načinom mišljenja. A ipak, tok učenja Gautama Bude, zajedno sa ovom svežom strujom, prerastao je u još veću reku koja je obogatila zemlje na Istoku.

5. JAPAN

Istorija Budizma u Japanu počinje u VI v., 538. g. n.e. Kralj Poči (ili Kudara, Koreja) otposlao je svog izaslanika da predstavi Budin lik i svitak sutri u carevoj Palati Imperatora Kinmeija. Ovo je označeno kao prvo uvođenje Budizma u ovu zemlju. Tako je istorija religije u Japanu danas stara više od 1400 godina.

U ovoj dugoj istoriji možemo govoriti o japanskom Budizmu i njegova tri žarišta. Prvo se može grubo odrediti kao Budizam VII i VIII v. Da bismo to konkretno pokazali možemo se pozvati na hram Horju (607 g. n.e.) i hram Todai (752 g. n.e.) koji su bili izgrađeni u ovom periodu. Gledajući unazad na to vreme, postoji jedna stvar koju ne smemo prevideti, a to je izuzetno jak kulturni razvoj u čitavoj Aziji tokom ovog perioda, dok je civilizacij Zapada bila zatvorena u dubokom mraku. Na istoku se razvijao zapanjujuće živ i

veličanstven pokret. U Kini, u Centralnoj Aziji, u Indiji i u zemljama Južnog Mora snažno se razvijala inteligencija, religija i umetnost. Pridružujući se ovom pokretu Budizam je prao Istok svojom snažnom plimom humanizma. I ovaj novi pokret japanske kulture pokazuje prihvatanje na krajnjem Istoku opšte kulturne klime koja se širila ogromnim prostranstvom Azije, što potvrđuje konstrukcija briljantnog Horjuđi i izvanrednog Todai hrama, kao i raznovrsna religijska i umetnička aktivnost koja prati te događaje.

Ljudi ove zemlje koja je dugo bila necivilizovana, tada su se kupali u struji velike kulture; iznenada se rastvorio cvet civilizacije. To je bio srećni obrt sudbine koja je išla u prilog Japanu u tim vekovima. A tom usponu kulture najviše je doprineo Budizam, budistički hramovi u to vreme postaju vrlo značajni društveni centri, a sveštenici su bili vođe novog učenja. Tamo se nije razvijala samo religija već i velika kultura. Takvo je bilo stanje Budizma kada je prvi put prenesen u ovu zemlju.

U IX v. dva velika sveštenika Saičo (Dengjo Daiši, 767–822) i Kukai (Kobo Daiši, 774–835) pojavila su se i osnovala dve budističke veroispovesti poznate zajedno kao Heian Budizam. To je bilo ustanovljenje čisto japanskog Budizma. Oni su se držali Budizma u njegovom izvornom obliku i praksi, i osnovali su svoje središne manastire na planinama Hiei i Koja. Tokom 300 godina od osnivanja, sve do perioda Kamakura ove dve tajne veroispovesti, Tendai i Šingon, razvijale su se uglavnom među aristokratama i na carskom Dvoru.

Drugo središte budizma može se postaviti u vreme XII i XIII v. U to vreme su se pojavili sveštenici kao što su Honen (1133–1212 g. n.e.), Šinran (1173–1262 g. n.e.), Dogen (1200–1253 g. n.e.) i Nićiren (1222–1282 g. n.e.). Kada govorimo o budizmu u Japanu ne možemo a da ne pomenemo te

velike sveštenike. Zašto samo problematični vekovi daju tako izuzetne ličnosti? To je zato što su svi bili suočeni sa običnim problemom. Koji je to problem bio? Možda činjenica da je budizam bio prihvaćen ali na svojstveno japanski način.

To nas može odvesti do pitanja zašto? Zar nije istina da je budizam bio prenet u ovu zemlju davno pre toga? Istorijski je tako. Ali je takođe istina da je ljudima bilo potrebno nekoliko stotina godina da u ovoj zemlji svare i preoblikuju uvezenu religiju, toliko da je pretvore u potpuno svoju. Ukratko, u VII i VIII veku su započeti napori da se prihvati budizam, a kao rezultat tih napora religija je procvetala u vreme ovih sveštenika u XII i XIII v.

Posle toga budizam se održao do današnjih dana, zasnovan na temelju izgrađenom od strane ovih sveštenika. Od vremena kada su se pojavili ti izuzetni ljudi, nikada se više u istoriji japanskog budizma nije pojavila briljantnost tih vekova. Pa ipak, piscu se čini da postoji druga stvar koja privlači našu pažnju, a to je plod istraživanja izvornog budizma načinjenog u moderno doba.

Od vremena kada je prihvaćen budizam u Japanu je bio Mahajana pod uticajem kineskog budizma. Naročito pre pojave velikih učitelja u vreme XII i XIII veka, Mahajana učenje činilo je glavnu struju zajedno sa osnivačem sekti, kao njihovim središtem; ovo se održalo do danas. U istoriji budizma u Japanu izučavanje izvornog budizma započeto je posle srednje Meiđi ere. Lik Gautame Bude živo se ponovo pojavio pred onima koji su bili skloni da zaborave da osim osnivača sekti postoji i osnivač budizma, i objašnjeno je

onima koji se nisu obazirali ni na šta osim na Mahajana učenje, da postoji sistem budističke vere. Ove nove faze još uvek ostaju u domenu skolastičkog učenja i još uvek nisu dovoljno snažne da probude religijski entuzijazam među masama. Ali izgleda da se poznavanje budizma među ljudima ove zemlje znatno popravlja. Pisac bi želeo da istakne ovu fazu kao treće i poslednje od tri pomenuta žarišta.

PRENOŠENJE BUDINOG UČENJA

Budizam je izgrađen na učenju koje je Šakjamuni propovedao tokom 45 godina svoga života. Reči koje je upotrebio u svom učenju su zato apsolutno merodavne u ovoj religiji, i uprkos činjenici da postoji 84000 darma kapija i veliki broj škola, sve one su povezane su Šakjamunijevim zapisima. Knjige u kojima se govori o Budinom učenju poznate su kao Isaikjo ili Daizokjo, što znači potpuna zbirka svetih zapisa.

Šakjamuni je sa žarom branio vrline ljudskih bića i propovedao svoje učenje jednostavnim i jasnim svakodnevnim rečima, tako da svako može putpuno da ga razume. On je nastavio sa svojim propovedima za dobro ljudi sve do trenutka svoje smrti, kada mu je bilo 80 godina.

Posle Šakjamunijeve smrti, njegovi su učenici propovedali jevanđelje vodeći se prema onome što su čuli. Pa ipak, kako je učenje prenošeno i prepričavano mogla su se javiti neka odstupanja zbog nesvesnih grešaka od strane učenika u vezi sa onim što su mislili da su čuli ili razumeli. Ali Šakjamunijeve reči moraju se uvek prenositi tačno i korektno, a prilika da čuje učenje mora se priuštiti svakome bez razlike. Zato su se mnogi stariji sveštenici bili okupili da odrede i utvrde reči i učenje, recitujući jedan drugome ono što je svaki mislio da je čuo, i proveli su mnogo meseci u toj diskusiji. Rad koji je iz toga usledio poznat je kao Kecuđu ili Ustrajanje. Ovo pokazuje koliko su bogobojažljivo i promišljeno pokušavali da prenesu upravo one reči koje je izgovorio veliki učitelj.

Tako utvrđeno učenje je zapisano. Uz zapisano učenje dodati su komentari i interpretacije učenih sveštenika kasnijeg perioda, što je poznato

pod imenom *Ron* ili Komentari. Sâmo Budino učenje, komentari dodati kasnije i budistička pravila, sve je to poznato kao Sanzokjo (Tri odeljka budističkih zapisa) ili Triptih na sanskritu.

Sanzokjo ili Triptih sadrži Kjozo, Ricuzo i Ronzo; reč *zo* znači sklonište ili sanduk. *Kjo* se odnosi na budističke zapise, *ricu* na pravila za budističko Bratstvo i *ron* na komentare sačinjene od strane visokih sveštenika.

Prema predanju, budizam je donet u Kinu 67. g. n.e. za vreme vladavine kralja Minga iz pozne Istočne Han dinastije (25–220 g.). Ali u stvari, tek su 84 godine kasnije budistički zapisi doneti i prevedeni u Kini (151. g. n.e.) u vreme kralja Huana iz iste dinastije. Tokom više od 1700 godina od tada, nastavlja se prevođenje zapisa na kineski jezik. Tako je broj knjiga i tomova dostigao 1440 prevedenih zapisa u 5586 tomova. Napori da se sačuvaju prevedeni zapisi započeli su u vreme dinastije Vei, ali tek u vreme Severne Sung dinastije počinje njihovo štampanje. Od tada se radovi kineskih visokih sveštenika dodaju budističkim zapisima i zato više nije bilo ispravno nazivati ove knjige Triptih. U vreme ere Suei knjigama je dat naziv *Isaikjo* ili Kompletna zbirka svih svetih zapisa, a u eri Tang nazivane su novim imenom Daizokjo ili Zbirka svih budističkih zapisa, zakona i rasprava.

Budizam je na Tibet stigao negde u VII v. n.e., a nekih 150 godina, od IX do XI v., nastavili su se radovi na prevođenju budističkih zapisa i praktično su svi u to vreme bili prevedeni.

Pošto su zapisi prevedeni ne samo na korejski, japanski, cejlonski, kambodžanski, turski i skoro sve orijentalne jezike, već i na latinski, francuski, engleski, nemački i italijanski jezek, može se slobodno reći da je blagoslov Budinog učenja danas stigao do svakog kutka sveta.

Ali, s druge strane, što se tiče kvaliteta tih prevoda i istorije razvoja religije i njenih izvora tokom više od dve hiljade godina, kada je napisano više od deset hiljada prevoda, još uvek izgleda teško doseći do pravog značenja reči koje je izrekao Šakjamuni, pa čak i uz pomoć „Daizokjo"-a. Zato je neophodno izabrati ona osnovna značenja iz „Daizokjo"-a i načiniti od njih osnov na kojem će čovek moći da gradi svoju veru i religiju.

Najmerodavnije u budizmu su reči koje je izrekao Šakjamuni. Zato budističko učenje mora biti učenje koje je tesno povezano i blisko stvarnosti našeg svakodnevnog života; u suprotnom bi doživelo promašaj u inspirisanju čovekovog uma da veruje u učenje, iz svojih dubina. To znači da je poželjno, da bi učenje bilo takvo da ga možemo načiniti našim sopstvenim, da bude jednostavno i prosto, nepristrasno u svom kvalitetu, sveobuhvatno pa ipak blisko rečima koje koristimo u svakodnevnom govoru.

Ova knjiga zadovoljava gornje uslove prihvatajući „tok" *Daizokjoa* u njegovom trajanju dugom više od dve hiljade godina. Naravno, ova publikacija ne može se smatrati savršenom po sadržini. Budine reči su beskrajno duboke po svom značenju a njegove Vrline su tako bezgranične da ih čovek ne može lako sagledati.

Naša je iskrena želja zato da ova knjiga bude usavršena u još verniji i vredniji oblik, kada u budućnosti izađu izmenjena izdanja, kako je planirano.

ISTORIJA „BUDINOG UČENJA"

Ovaj budistički tekst zasnovan je na izmenjenom i dopunjenom originalu japanskog izdanja *Novoprevedenog budistickog teksta*, izdatog u julu 1925. g. od strane Udruženja za širenje „Novoprevedenog budističkog teksta", pod upravom velečasnog Muan Kizua. Ovo prvo japansko izdanje bilo je dopunjeno od strane prof. Šugaku Jamabea i prof. Ćizen Akanuma, u saradnji s mnogo budističkih učenika u Japanu, i bilo je potrebno skoro pet godina da bude izdato.

U eri Šova (1926–) *Popularno izdanje budistickog teksta* na japanskom, takođe je izdalo Udruženje i bilo je razaslato po čitavom Japanu.

U julu 1934. g., kada je Pan-pacifički omladinski sastanak održan u Japanu, *Budino učenje*, engleski prevod *Popularnog izdanja budistickog teksta*, izdala je Sve-japanska budistička omladinska federacija, uz pomoć g. D. Godarda, kao jedno od njegovih dela. 1962. g. povodom 70 godina od uvođenja Budizma u Ameriku, g. Jehan Numata, osnivač kompanije Micutojo, sam je objavio englesko izdanje *Budinog učenja*.

Godine 1965., kada je g. Numata osnovao Fondaciju za unapređenje Budizma u Tokiju, kao jedna od aktivnosti Fondacije planirano je popularisanje ovog engleskog teksta širom sveta.

U nameri da se ostvari ovaj plan, organizovan je 1966. g. komitet koji je trebalo da izmeni ovo *Budino učenje*. Članovi komiteta bili su profesori Kazujoši Kino, Šuju Kanaoka, Zeno Išigami, Šinko Sajeki, Kodo Macunami, Šođun Bando i Takemi Takase. Prof. Fumio Masutani, g. N.A. Vadel i g. Tošisuke Šimizu su takođe radili na izmeni. Tako je englesko-japansko izdanje izašlo u novom obliku.

Godine 1972., profesori Šuju Kanaoka, Zeno Išigami, Šoju Hanajama, Kvansei Tamura i Takemi Takase ispravili su neke štamparske greške i ponovo izmenili tekst.

Opet, godine 1974., u nameri da se isprave nepodesni i netačni izrazi u engleskoj verziji, na koje je Fondaciji skrenuo pažnju g. Ričard Štajner, pod njegovim rukovodstvom su profesori Šođun Bando, Kodo Macunami, Šinko Sajeki, Kvansei Tamura, Doju Tokunaga i Šoju Hanajama (glavni urednik) ponovo su izmenili tekst. Godine 1978. i 1980., gore navedeni urednici, zajedno sa profesorima Šigeo Kamatom i Jasuaki Narom, u nameri da razgovaraju o nekim temama koje je predložio g. Šinroku Inoue, sastali su se da ponovo izmene knjigu. Tako je englesko-japansko izdanje *Budinog učenja* izišio u današnjem obliku kao rezultat njihovog rada.

Godine 1980. odlučeno je da je došlo vreme da se ova knjiga prevede na još nekoliko jezika, osim engleskog, francuskog, portugalskog i španskog, na koje je već bila prevedena. Tako je Fondacija opet pozvala g. Štajnera da ponovo uredi i dotera englesko izdanje, sa koga će se prevoditi na nemački, italijanski, grčki, kineski, holandski i nepalski jezik.

Godine 1981. opet smo zamolili nekoliko japanskih i američkih studenata da pročitaju knjigu da bismo je učinili još čitljivijom. Pošto su se urednici sastali s ovim studentima da rasprave o promenama, sledstveno tome knjiga je izmenjena.

"Budino učenje" je na srpskohrvatski jezik preveo dr Dejan Razić, docent Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Jugoslavija, a prevod je proverio profesor Tokijskog univerziteta, Šigeo Kurihara, Japan.

April, 1984

INDEKS
„BUDINOG UČENJA"

Ljudski Život	*Strana*	*Red*
Značenje života	5	10
Trenutno stanje sveta	96	16
Idealan način života	249	16
Pogrešno gledište o životu	45	1
Pravilan pojam o životu	41	9
Život predrasuda	57	7
Onima koji su obmanuti (priča)	127	1
Život čoveka (priča)	90	18
Ako neko živi životom pohote i strasti (priča)	90	7
Čemu starac, bolesnik i mrtvac mogu da nauče (priča)	93	14
Smrt je neizbežna (priča)	94	15
Pet stvari koje niko ne može da postigne na ovom svetu	48	10
Četiri istine ovog sveta	48	17
I zabluda i Prosvetljenje potiču iz uma	49	10
Dvadeset stvari koje se teško mogu ostvariti ali je vredno da ih običan čovek ostvari	133	5
Vera		
Vera je vatra	179	6
Vera ima tri bitna vida	180	16

Indeks

	Strana	*Red*
Vera je manifestacija	182	1
Vera se javlja u iskrenom umu	181	6
Pronaći istinu je isto tako teško kao slepcu da opiše pravi oblik slona dodirujući ga (priča)	75	1
Istinsko budističko učenje pokazuje gde se nalazi Budina Priroda (priča)	77	15
Budinu Prirodu zakriljuju strasti (priča)	73	10
Sumnje ometaju veru	182	8
Buda je Otac čitavom svetu a ljudska bića su njegova deca	35	17
Budina Mudrost je tako široka i tako duboka kao veliki okean	34	7
Budin Duh je pun Velike Samilosti	15	1
Budina Samilost je večna	16	6
Buda nema fizičkog tela	13	17
Buda je propovedao tokom celog Svog života	23	14
Buda je koristio privid života i smrti da bi ubedio ljude	23	14
Buda je spasao ljude njihovih patnji koristeći se prigodnim pričama	19	5
”	20	1
Svet Prosvetljenja	251	9
Postati poklonik Bude, Darme i Samge	178	1
Naučiti načine da se držiš pravila da upražnjavaš usredsređenost uma i da delaš mudro	163	11

	Strana	*Red*
Osmostruki Uzvišeni Put	166	14
Šest puteva kojima se može stići na drugu obalu Prosvetljenja	168	15
Četiri pravilna postupka	168	5
Četiri stvari koje se moraju razmotriti	167	14
Pet darovitosti moći za postizanja Prosvetljenja	168	10
Četiri neograničena stanja uma	171	12
Oni koji razumeju Četvorostruku Uzvišenu Istinu	39	15
Čovekova smrt i prolaznost života	12	19
Oni koji prizivaju ime Amide Bude biće rođeni u njegovoj Zemlji Čistote	113	1
Učinite od sebe svetlost, oslonite se sami na sebe	10	15
Duhovno Vežbanje		
Čovek treba da spozna šta za njega ima najveću vrednost (alegorija)	150	6
Budi pažljiv pri svojim prvim koracima	133	1
Ne zaboravi za čim tragaš (alegorija)	152	7
Čovek mora da istrpi mnoge nedaće da bi u bilo čemu uspeo (priča)	158	13
Napregni se čak i pred stalnim neuspesima (priča)	173	6
Ne dozvoli da ti se um uznemiri ni u nezadovoljavajućim uslovima (priča)	124	1
Oni koji razumeju i prate Uzvišeni Put su kao oni koji sa svetlom idu u mrak	40	11

Indeks

	Strana	*Red*
Čovek će naći učenje za svoj život gde god da ode (priča)	161	16
Ljudska bića teže da idu pravcem koji im njihov um pokazuje	121	16
Cilj učenja je kontrolisati sopstveni um	11	14
Iznad svega kontroliši svoj um	212	1
Ako kontrolišeš svoj um	112	1
Razna stanja uma (priča)	118	11
Um nije samosvojna ličnost	46	11
Ne dopusti umu da te pokoleba	10	18
Savladaj svoj um	154	11
Budi gospodar svoga uma	11	19
Sva zla dolaze od tela, usta i uma	87	3
Veza između uma i reči	125	8
Telo je samo pozajmljena stvar (priča)	143	4
Ovo telo je puno nečistoće svake vrste	130	22
Ne žudi ni za čim	10	18
Očuvaj telo, usta i um čistim	123	10
Budi nepristrasan i trudi se (priča)	172	11
Ljudske Patnje		
Ljudska patnja proističe iz sputanog uma	42	17
Kako sprečiti patnje	13	7
Zabluda i neznanje čine ulaz u Prosvetljenje	59	13
Kako se osloboditi patnje	116	1

	Strana	*Red*
Kada se ugasi vrela vatra strasti može se postići osvežavajuće Prosvetljenje	141	17
Pohota je izvor zabluda	85	13
Shvatite pohotu kao zmiju skrivenu među cvećem	85	15
Nemoj se vezivati za kuću koja gori (priča)	19	14
Strast je izvor zla	118	5
Ovaj svet gori u vatri	82	18
Ako ljudi jure za slvaom i počastima to je kao da sami sebe sagorevaju	119	9
Ako čovek juri za bogatstvom i pohotom, uništiće sam sebe	119	14
Mudri i glupi ljudi se razlikuju po svojoj prirodi	133	23
Glupi ljudi nisu svesni svojih grešaka (priča)	141	1
Glupi ljudi zavide drugima na dobroj sreći zato što gledaju samo rezultate (priča)	141	5
Način na koji su glupi naterani da rade (priča)	147	1
Svakodnevni Život		
Čini ponude i zaboravi na njih	169	17
Sedam vrsta ponuda bez bogatstva	170	6
Način da se stekne bogatstvo (priča)	145	13
Kako se sreća uvećava	132	14
Nikad ne zaboravi ljubaznost koja ti je pružena (priča)	139	1
Razlike u ljudskim karakterima	89	9

Indeks

	Strana	*Red*
Nesreća uvek prati u stopu onoga ko se odaje želji za osvetom	132	5
Kako pobediti osećanja mržnje (priča)	246	7
Neka te ne uznemiruje tuđa kritika (priča)	112	10
Ne živiš da bi se oblačio, jeo i sklanjao	205	8
Hrana i odeća postoje radi udobnosti ili zadovoljstva	117	1
O čemu treba misliti kada se jede	208	6
O čemu treba misliti kada nosiš odeću	207	7
O čemu treba misliti kada ideš u krevet	208	16
O čemu treba misliti kada je toplo ili hladno	208	8
O čemu treba misliti u svakodnevnom životu	206	12
Vladavina		
Način da se dovede narod do prosperiteta	230	1
Način za vladara	233	13
Vladar mora prvo da vlada sam sobom	231	7
Ideal za upravljanje je pripremiti umove ljudi	232	8
Kako treba ministri i zvaničnici da se ponašaju	236	12
Kako sudija treba da se ponaša sa kriminalcem	235	12
Uticaj učenja na narod	232	1
Kako izaći na kraj sa društvenim borbama	238	13

	Strana	Red
Ekonomija		
Stvari se moraju pravilno upotrebljavati (priča)	221	8
Ništa nije tvoje za uvek	220	17
Čovek ne treba da gomila stvari samo za svoje dobro	228	8
Kako steći bogatstvo (priča)	145	13
Porodicni Život		
Porodica je mesto gde umovi njenih članova dolaze u kontakt jedni s drugima	218	9
Stvari koje će uništiti porodicu	213	6
Načini da se oduže veliki dugovi svojim roditeljima	218	4
Pravilno ophođenje sina prema njegovim roditeljima	214	1
Pravilan odnos između muža i žene	214	19
Muž i žena treba da imaju istu veru (priča)	224	9
Život Žena		
Četiri vrste žena	222	13
Razne vrste supruga	225	4
Učenje za mlade supruge	224	18
Za dobro žene je da budu udate	223	8
Za dobro mladih i lepih žena	227	1
Kako ljudi treba da se ponašaju prema ženama	130	9

Indeks

	Strana	Red
Način za muževe i žene	224	4
Zakletve i želje idealnih žena	228	4
Šta je loša žena?	225	4
Način za Braću Beskućnike		
Čovek nije brat beskućnik samo zato što se oblači kao kaluđer i izgovara sutre	197	7
Braća beskućnici nisu naslednici hrama i njegovog poseda	194	1
Požudni ljudi ne mogu biti pravi kaluđeri	194	7
Pravi život kakav bi braća beskućnici trebalo da vode	196	5
Život Zajednice		
Značenje života zajednice	241	13
Sadašnje stanje zajednica u ovom svetu	96	16
Tri vrste organizacije	241	18
Istinski život zajednice	242	6
Veliko svetlo koje osvetljava tamu	240	6
Sklad u ljudskim odnosima	242	17
Stvari koje će pomoći da društvena organizacija stigne do sklada	244	4
Ideal Bratstva	243	5
Društveni ideal budističkih sledbenika	251	1

	Strana	*Red*
Oni koji narušavaju zakon reda biće uništeni (priča)	140	3
Oni koji su ljubomorni i prepiru se sa drugima biće uništeni (priča)	140	3
Poštuj starije (priča)	134	11
Kako student treba da se ponaša prema svom učitelju i obratno	214	10
Pravilo za prijateljstvo	215	7
Kako izabrati dobre prijatelje	216	18
Kako gospodar i sluga treba da se ponašaju jedan prema drugom	215	17
Ponašanje prema kriminalcima	228	14
Stvari koje treba da razmotre oni koji žele da predaju Darmu	199	1

REČNIK SANSKRITA (po azbučnom redu)

ANATMAN [ANĀTMAN] (Bezličnost):

Ovo je jedno od osnovnih ishodišta u budizmu. Svo postojanje i pojave na ovom svetu, nemaju nikakve materijalne realnosti. Prirodno je za budizam, koji zastupa nestalnost svakog postojanja, da insistira da takvo nestalno postojanje ne može da poseduje nikakvu stalnu materiju. Anatman se takođe može prevesti i kao Bez-Duše.

ANITJA [ANITYA] (Prolaznost ili Nestalnost):

Drugo osnovno ishodište u budizmu. Svako postojanje i pojava na ovom svetu konstantno se menjaju i ne ostaju isti ni za trenutak. Sve mora da umre ili da završi jednom u budućnosti, a takvi izgledi su uzrok patnje. Ova koncepcija se ne sme shvatiti samo sa pesimističkog ili nihilističkog stanovišta, jer su i napredak i reprodukcija manifestacije ove stalne promene.

BODISATVA [BODHISATTVA] (Onaj koji teži Prosvetljenju):

Izvorno, ovo ime je korišćeno da označi Gautama Sidartu pre nego što je dostigao stanje Prosvetljenosti. Posle uspona Mahajana budizma, svi oni koji teže Suštini Bude nazivaju se ovim imenom. Najzad, čak i oni koji pokušavaju da vode druge do Suštine Bude uz pomoć svoje velike samilosti, težeći i sami istom cilju, simbolčno su predstavljeni kao Bodisatve; Avalokitesvara (Kvanon), Ksitigarba (Đizo), Mauđusri (Mon-đu) samo su nekolicina poznatih.

BUDA [BUDDHA] (Prosvetljeni):

Izvorno, Gautama Sidarta (Šakjamuni); osnivač budizma, nazvan je ovim

imenom, pošto je dostigao Prosvetljenje u trideset petoj godini života, pre 2500 godina u Indiji. Krajnji cilj za sve budiste je da, bez obzira na školu ili pravac kome pripadaju, postanu Bude. Zbog razlike u načinima postizanja ovog stanja, budizam se podelio u razne sekte i škole. U Mahajana budizmu osim istorijskog Šakjamuni Bude, mnoge Bude su opšte prihvaćene kao simboli budističkog učenja, kao što su Amitaba (Amida), Mahavairokana (Dainići), Vaisađjaguru (Jakuši) i dr. Pod uticajem koncepcije Čiste Zemlje japanskog tipa budizma (čovek postaje Buda pre ponovnog rođenja u Čistoj Zemlji) svi oni koji su umrli obično se nazivaju „Budama" ili HOTOKE na japanskom jeziku.

DARMA [DHARMA] (Istinsko Učenje):

Ovo je učenje koje je predavao Prosvetljeni, Buda. Postoje tri vrste zakona u učenju: Sutre (Učenje samog Bude), Vinaje (discipline koje je Buda utvrdio) i Abidarme (komentari i rasprave o Sutrama i Vinajama, koje su sačinili učenici iz kasnijih perioda). Ovo troje se naziva Triptihom. Darma je jedno od tri blaga budizma.

KARMA [KARMAN] (Dela):

Iako izvorno značenje ovog termina jednostavno znači „Dela", ono se, u vezi sa teorijom uzročnosti, smatra vrstom potencijalne moći dostignute kao rezultat svakog dela učinjenog u prošlosti. To znači da svako naše delo kao rezultat ima dobro ili zlo, patnju ili zadovoljstvo, zavisnost od dela, i ona imaju moć da utiču na budućnost i to se smatra našom Karmom. Veruje se, ako se dobro delo ponovi, da će se dobro nagomilati, i njegova potencijalna moć će imati dobar uticaj na budućnost. Postoje tri vrste dela: psihička, govorna i fizička.

MAHAJANA [MAHĀYĀNA] (Velika Kola):

Tokom istorije budizma pojavila su se dva osnovna toka misli: Mahajana i Teravada (ili Hinajana). Mahajana tip budizma proširio se na Tibet, Kinu, Koreju, Japan, itd. dok se Teravada budizam proširio do Burme, Šri Lanke (Cejlona), Tajlanda itd. Termin znači „Veliki točak" koji može da prihvati sva bića koja pate u ovom svetu rođenja i smrti, i vodi ih sve bez razlike do stanja Prosvetljenja.

NIRVANA [NIRVĀṆA] (Savršeno Spokojstvo):

Bukvalno to znači „oduvati". To je stanje u kome su sva ljudska zagađenja i strasti iskorenjeni putem određenih vežbi i meditacija, zasnovanih na Pravoj Mudrosti. Oni koji su dostigli ovo stanje nazivaju se Budama. Gautama Sidarta dostigao je ovo stanje i postao Buda u trideset petoj godini. Ipak, danas se veruje da je tek posle smrti dostigao takvo stanje Savršenog mira, jer su neki ostaci ljudske zagađenosti morali da postoje dogod je njegovo fizičko telo postojalo.

PALI [PĀLI] (Jezik):

Ovo je jezik koji se koristi u Teravada Budizmu. Pretpostavlja se da su najstariji budistički zakoni bili zapisani na ovom jeziku. Kako je ovo jedna vrsta Prakrita, dijalekta Sanskrita, nema velike razlike između Palija i Sanskrita; Darma na Sanskritu, Dama na Paliju; Nirvana na Sanskritu, Nibana na Paliju. Vidi – Sanskrit.

PARAMITA [PĀRAMITĀ] (Preći na drugu obalu):

„Preći na drugu obalu" znači stići do Budine Zemlje sprovodeći razne budističke discipline. Obično se sledećih šest disciplina smatraju onima koje omogućavaju čoveku da pređe iz ovog sveta rođenja i smrti u svet Prosvetljenja: Ponude, Moralnost, Strpljenje, Izdržljivost, Usredsređenost i Pravilno Rasuđivanje (ili Mudrost). Tradicionalne japanske nedelje HIGAN proistekle su iz ovog budističkog koncepta.

PRAĐNA [PRAJÑĀ] (Mudrost):

Jedna od šest Paramita. Duhovna funkcija koja omogućava ćoveku da proceni život bez greške i da pravi razliku između onoga što je istinito i što je lažno. Onaj ko to savršeno primeni naziva se Budom. Zato je ovo najčistija i najprosvetljenija mudrost, različita od obične ljudske inteligencije.

SAMGA [SAṀGHA] (Budističko Bratstvo):

Sastoji se od kaluđera, kaluđerica, sledbenika i sledbenica. U ranije doba sastojalo se od kaluđera i kaluđerica beskućnika. Kasnije, kada se razvio Mahajana pokret, oni koji su težili stanju Bodisatvi, bez obzira da li su bili kaluđeri ili sledbenici, udružili su se u Bratstvo. To je jedno od Tri Blaga Budizma.

SANSKRIT (Jezik):

Klasični književni jezik stare Indije i jedan iz porodice Indo-evropskih jezika. Deli se u Veda i klasični Sanskrit. Zapisi Mahajana tradicije bili su zapisani na ovom jeziku koji je nazvan Budističkim Hibridnim Sanskritom.

SAMSARA [SAṀSĀRA] (Reinkarnacija)

Stalno ponavljanje rađanja i smrti od prošlosti, preko sadašnjosti do budućnosti, kroz sledećih šest zamišljenih carstava: Pakao, Gladni Duhovi, Životinje, Asura ili Borbeni Duh, Čovek i Raj. Ako se ne prosvetli, čovek se ne može osloboditi ovog stalnog kruga selidbi. Oni koji su oslobođeni toga mogu se zvati Budama.

SUNJATA [ŚŪNYATĀ] (Nematerijalnost):

Ovo je koncept po kome ništa nema ni supstance ni stalnosti i to je jedno od osnovnih ishodišta Budizma. Pošto sve zavisi od uzročnosti, ne postoji stalno biće kao materija. Ali, čovek ne treba da se veže ni za koncept da je sve materijalno niti da nije. Svako biće, bilo ljudsko ili ne, jeste relativno. Zato je glupo držati se određenih ideja ili koncepata ili ideologija kao jedino apsolutnih. Ovo je osnovna protivstruja u Prajna Zapisima Mahajana budizma.

SUTRA [SŪTRA] (Zapisi):

Zapisi Budinog učenja. Termin izvorno znači „niz", što znači izvod koji se provlači kroz veliki broj studija u religiji ili nauci. Jedan od Triptiha.

TERAVADA [THERAVĀDA] (ili Hinaja [Hīnayāna]: Stariji Zastupnici):

Ovim nazivom je opšte predstavljena južna tradicija budizma. „Tera" znači stariji. To je škola starijih, koja je istorijski bila grupa konzervativnih starijih kaluđera, koji su zastupali strogo držanje pravila, kao suprotnost drugoj grupi prilično slobodnih progresivnih kaluđera (čija će se verovanja kasnije razviti u Mahajana budizam, severnu Tradiciju). Ovakvi suprotni trendovi u budističkim redovima započeli su u ranom periodu, nekoliko vekova posle Budine smrti, kada je Mahaveda, progresivni kaluđer, insistirao na slobodnijoj interpretaciji pet kategorija budističkih zakona. To je izazvalo rascep na Teravada i Mahasamgika budizam, koji je bio praizvor Mahajana Budizma.

TRIPITAKA (Tri Korpe):

Tri grane budističkih zapisa, Darme, podrazumevaju se pod ovim imenom. To su Sutre, koje sadrže Budino učenje, Vinaje, koje sadrže njegove discipline i Abidarme, koje sadrže razne komentare i eseje o budističkoj doktrini i pravilima. Kasnije su budistički zapisi kineskih i japanskih visokih sveštenika takođe uključeni u budističke zakone. Vidi – Darma.

Kaluđeri, postoji jedna osoba na ovom svetu koja se rodila za dobro drugih, za sreću mnogih; koja se rodila iz samilosti prema ovom svetu, za dobro, napredak i sreću nebeskih bića i ljudske vrste. Ko je ta osoba? To je Tatagata, koji je Arahat, potpuno Prosvetljeni. On je, kaluđeri, ta osoba.

Kaluđeri, teško je na ovom svetu naći pojave jedne osobe. Koje osobe? Tatagate, koji je Arahat, potpuno Prosvetljeni. On je ta osoba.

Kaluđeri, jednu izuzetnu osobu teško je naći na ovom svetu. Koju osobu? Tatagata, koji je Arahat, potpuno Prosvetljeni. On je ta osoba.

Kaluđeri, smrt jedne osobe moraju svi žaliti. Koje osobe? Tatagate, koji je Arahat, potpuno Prosvetljeni. On je ta osoba.

Kaluđeri, postoji jedna osoba rođena na ovom svetu, koja je neuporediva i nedostižna. Ko je ta osoba? To je Tatagata, koji je Arahat, potpuno Prosvetljeni. On je ta osoba.

Kaluđeri, pojava jedne osobe je pojava svemogućeg oka, svemogućeg svetla i svemogućeg zračenja. Koje osobe? Tatagate, koji je Arahat, potpuno Prosvetljeni. On je ta osoba. (*Angutara Nikaja* 1-13)

FONDACIJA ZA UNAPREĐENJE BUDIZMA I RASPROSTRANJENOST „BUDINOG UČENJA"

Da bi se opisala Fondacija za unapređenje budizma, neophodno je govoriti o jednom poslovnom čoveku, a taj gospodin je Jehan Numata, osnivač proizvodne kompanije Micutojo.

On je ustanovio Kompaniju za proizvodnju instrumenata za precizno merenje pre više od 50 godina. Njegovo čvrsto uverenje je da uspeh preduzeća zavisi od skladnog udruženja Neba, Zemlje i Čoveka, i da se savršenstvo ljudskog uma može postići jedino dobro usklađenim sadejstvom mudrosti, samilosti i hrabrosti. On, pod tim ubeđenjem, čini sve što može da tehnički usavrši proizvodnju modernih instrumenata i da razvije ljudski um.

On veruje da se mir u svetu može postići jedino ako se usavrši ljudski um, a za to postoji Budino učenje. Zato je on, uporedo sa vođenjem svog preduzeća, ulagao svoje napore, više od 40 godina, u širenje i modernizaciju budističke muzike i širenje Budinih slika i učenja.

U decembru 1965. g. on je pripojio Fondaciju svome privatnom fondu da bi se uključio u propagiranje budizma, i u isto vreme, da bi doprineo miru u svetu. Tako je Fondacija za unapređenje budizma osnovana kao javna organizacija.

Šta je učinjeno da se „Budino učenje" rasprostre što šire tako da svaki čovek može da iskoristi njegove dobrobiti i uživa u Svetlosti i njegovoj Velikoj Mudrosti i Samilosti? Posao ove Fondacije za unapređenje budizma je da nađe rešenje tog problema, po volji osnivača.

Ukratko, svaki mogući napor u propagiranju Budinog učenja je srce i duša onoga što ova Fondacija za unapređenje budizma preduzima.

Ova knjiga „Budino učenje" je rezultat naših razmišljanja o istoriji religije u ovoj zemlji, u tom pravcu jedva da je bilo napisano nešto što bismo mogli nazvati knjigom budističkog učenja, kako se ono objašnjava na japanski način, u pravom smislu te reči, nasuprot činjenici da smo mi uvek sa ponosom cenili našu budističku kulturu.

Ova knjiga će služiti kao duhovna hrana za svakoga ko je pročita. Tako je sačinjena da je svako može držati na svome stolu, ili nositi sa sobom, i po volji stupiti u duhovni kontakt sa Živim Svetlom.

Iako još nije tako savršeno kao što bismo mi to želeli, sadašnje izdanje „Budinog učenja" prošlo je dug put, kroz rad i napore mnogih ljudi, da bi izišlo u susret potrebi savremenih ljudi za preciznim, verodostojnim i lako čitljivim vodičem i svakodnevnim izvorom inspiracije i istine.

Želja Fondacije za unapređenje budizma je da dočeka dan kada će, što je više domova moguće posedovati ovu knjigu, i kada će što više naših prijatelja uživati i kupati se u Svetlosti Velikog Učenja.

Napomene čitalaca su uvek dobrodošle. Osećajte se slobodnima da napišete Fondaciji za unapređenje budizma kad god zaželite.